

AGENDA

algemeen bestuur

Datum	:	13 juli 2016
Tijdstip	:	11.00 uur (na afloop vergadering Bestuurscommissie Veiligheid)
Locatie	:	Ridderzaal, Harlingertrekweg 58, Leeuwarden

Algemeen bestuur

Onderwerp	Bijlage	Doel
1. Opening en mededelingen		
2. Conclusies vergadering 17 maart 2016	Bijlage	Vaststellen
3. Eerste bestuursrapportage 2016	Bijlage	Vaststellen
4. Jaarrekening 2015/begrotingswijziging 2016/begroting 2017	Bijlage	Vaststellen
5. Benoemen lid auditcommissie	Bijlage	Benoemen
6. Rondvraag		
7. Sluiting		

CONCLUSIES

algemeen bestuur Veiligheidsregio Fryslân

Datum : 17 maart 2016
Locatie : Leeuwarden

Aanwezig:

F.J.M. Crone (voorzitter)	G. van Klaveren
H.H. Apotheker (lid DB, pfh. BRW)	D.J. Stellingwerf
T. van Bakkum (lid DB, pfh. F/P)	F. Veenstra
W. van den Berg	M.C.M. Waanders
J.R.A. Boertjens	Tj. van der Zwan
G. Gerbrandt	E.A. van Zuijlen
S. Heldoorn	H. Oosterman
G. Krol	W.K. Kleinhuis (algemeen directeur /commandant brandweer/secretaris)
J. Liemburg	M.I. de Graaf (directeur Publieke Gezondheid)
T. van Mourik	J.H. Oostinga (directeur bedrijfsvoering)
E. van Selm	M. Kool (plv directiesecretaris)

Afwezig:

D.A. Fokkema (lid DB, pfh. GGD)	E.J. ter Keurs
P. Maasbommel (lid DB, pfh. IFS)	C. Schokker-Strampel
A. de Hoop	W.R. Sluiter
B. Wassink	P. van Erkelens (waterschap)
B. Bilker	H.C. de Vries (directiesecretaris)

1. Opening en mededelingen

- De voorzitter opent de vergadering en heet een ieder van harte welkom. Na de openbare vergadering van het algemeen bestuur zal er een besloten deel plaatsvinden.

2. Conclusies vergadering 13 januari 2016

- **Het algemeen bestuur besluit:**
de conclusies ongewijzigd vast te stellen.

3. Tarieventabel 2016

- Dhr. Oostinga geeft aan dat de tabel formeel door het bestuur dient te worden vastgesteld.
- **Het algemeen bestuur besluit:**
de tarieventabel 2016 met terugwerkende kracht tot 1 januari 2016 vast te stellen.

4. Resultaat 2015 en mutatie 2016

- Dhr. Oostinga geeft middels een presentatie een toelichting. Bij de aanbieding aan gemeenten zal tevens de historie, de context en de beleidsontwikkelingen worden geschetst.
- Dhr. Heldoorn geeft in z'n algemeenheid aan dat het bestuur moet blijven uitstralen dat er alles aan is gedaan om zaken te voorkomen. Het is van belang elkaar scherp te houden en ook zaken transparant te laten zien. Dit helpt uiteindelijk om zaken aan de gemeenteraad uit te leggen.

5. Kaderbrief 2017 -2020, incl. zienswijzen

Het algemeen bestuur besluit:

het financieel kader 2017-2020, zijnde het concept met aanvullingen definitief vast te stellen en deze te hanteren als uitgangspunt voor de programmabegroting 2017-2020

6. Operatie Stofkam

- Dhr. van der Zwan geeft aan dat de auditcommissie naar het voorstel heeft gekeken.
- Dhr. Veenstra zegt dat Fryske Marren de enige gemeente was met opmerkingen en hij vraagt zich af of

- er bij de uitvoering naast de auditcommissie ook financiële ambtenaren dienen te worden betrokken.
- Dhr. van der Zwan geeft aan dat de financiële ambtenaren zullen worden betrokken op de juiste plek binnen het proces.
 - Dhr. van Bekkum benadrukt dat juist de auditcommissie geschikt is aangezien dit een onafhankelijke commissie betreft waarin ook externen zitting nemen. Op het juiste moment kunnen de ambtenaren worden meegenomen.
 - De voorzitter geeft aan dat opdracht verlenen aan de auditcommissie een consistente lijn betreft.
 - Dhr. Veenstra zegt zich toe te leggen op het solidariteitsgevoel.
 - **Het algemeen bestuur besluit:**
 1. *Operatie Stofkam uit te voeren*
 2. *De auditcommissie hiervoor opdracht te geven*
 3. *De financiële begroting door te lopen om te beoordelen of de ramingen realistisch zijn*
 4. *De resultaten te toetsen in de agendacommissies en bestuurscommissies*
 5. *De definitieve resultaten te presenteren in de vergadering van het algemeen bestuur van november 2016*
- 7. Financiële verordening**
- Dhr. Oostinga geeft een toelichting en geeft aan dat dit een toekomstbestendig kader betreft voor financieel beleid.
 - Dhr. van den Berg vraagt zich met betrekking tot genoemde afschrijftermijnen af of dit gebaseerd is op een ministeriële richtlijn.
 - Dhr. Oostinga geeft aan dat dit gebaseerd is op een marktconforme lijn. Bij de operatie stofkam kunnen er met betrekking tot afschrijftermijnen wellicht nog wijzigingen ontstaan.
 - **Het algemeen bestuur besluit:**

de financiële verordening vast te stellen
- 8. Rondvraag**
- Hier wordt geen gebruik van gemaakt.
- 9. Sluiting**

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	1^e bestuursrapportage 2016
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Tjeerd van Bekkum
Auteur	Erwin Plantinga
Bijlagen	1. Concept bestuursrapportage
Vergaderdatum	13 juli 2016
Agendapunt	03
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een co-productie van alle kolommen
OR/GO	☐ OR ☐ GO

Conceptbesluit

1. De eerste bestuursrapportage 2016 vast te stellen
2. De 2^e begrotingswijziging 2016 vast te stellen
3. De investeringskredieten 2016 vast te stellen

Inleiding

Tweemaal per jaar legt het dagelijks bestuur verantwoording af over de in de begroting geformuleerde doelstellingen, en de daaraan gekoppelde middelen. In deze zogenaamde bestuursrapportage informeert het dagelijks bestuur over algemene ontwikkelingen en risico's die zich voordoen, en die mogelijk van invloed zijn op de resultaten van de veiligheidsregio, zowel positief als negatief.

De vorm van de bestuursrapportage is onderdeel geweest van het project 'Begroting 2.0'. Uitkomst van dit project was onder andere dat de bestuursrapportage een compact document is, met daarin alleen de afwijkingen, en informatie die in de toekomst zou kunnen leiden tot afwijkingen. Deze bestuursrapportage is de eerste die volgens deze nieuwe opbouw is opgesteld.

Een andere uitkomst van 'Begroting 2.0' is het besluit om de begroting voortaan in te richten volgens 4 programma's. Door het creëren van een nieuw programma Organisatie beïnvloeden de indirecte kosten niet meer de inhoudelijke programma's. Alle indirecte kosten vormen samen het programma Organisatie, en worden daarmee niet meer doorbelast naar de andere programma's. De programma's bevatten dan alleen de directe kosten die nodig zijn om de producten te creëren, en dus alleen die kosten die door de portefeuillehouder en/of programmamanager te beïnvloeden zijn.

De begroting 2017 is al volgens deze nieuwe inrichting opgebouwd. Voor de vergelijkbaarheid, en om zo snel mogelijk de voordelen van het nieuwe programma te kunnen gebruiken, stelt het Dagelijks Bestuur voor om de opbouw van de begroting 2016 via een begrotingswijziging aan te passen. Het betreft alleen een herinrichting van de bestaande begroting, zonder effecten op de gemeentelijke bijdrage.

Beoogd effect

Het bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen

Argumenten

1.1 De bestuursrapportage biedt tussentijds een moment om tot een integrale besluitvorming te komen

Het bestuur heeft een kaderstellende en controlerende rol voor de veiligheidsregio. Formeel zijn voor beide rollen één document verplicht, namelijk de begroting en de jaarrekening. Echter, in onze optiek biedt dit het bestuur niet voldoende inzicht om tussentijds bij te kunnen sturen.

Vandaar dat het dagelijks bestuur twee keer per jaar een bestuursrapportage opstelt, waarin een stand van zaken wordt geschetst van de doelen en de middelen, aangevuld met actuele informatie en risico's. Met deze informatie kan het algemeen bestuur, indien nodig, ook gedurende het jaar interventies plegen.

2.1 De begrotingswijziging moet formeel worden vastgesteld door het algemeen bestuur

Aangezien deze begrotingswijziging een herstructurering van budgetten betreft die over programma's heen gaan, is besluitvorming in het algemeen bestuur gewenst. Dit is vastgelegd in de financiële verordening.

2.2 Dit leidt tot een betere vergelijkbaarheid tussen 2016 en 2017

In de begroting 2017 is een nieuw programma 'Organisatie' opgenomen, dat nog niet in de begroting 2016 zat. Via deze begrotingswijziging wordt dit gelijk getrokken, waardoor vergelijking van gegevens over de jaren makkelijker wordt.

3.1 De investeringskredieten moeten formeel worden vastgesteld door het algemeen bestuur

Volgens het Besluit Begroten en Verantwoord en moeten investeringskredieten formeel worden vastgesteld door het algemeen bestuur.

Kanttekeningen/risico's

Geen

Financiële consequenties

Geen

Vervolgaanpak/uitvoering

Geen

Communicatie

Geen

Besluit:

☐ niet vastgesteld	Paraaf secretaris:
☐ ongewijzigd vastgesteld	
☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

B E S T U U R S R A P P O R T A G E

Januari - april 2016

1. Algemeen

Begroting 2.0

Dit is de eerste bestuursrapportage die wordt opgesteld volgens de uitkomsten van het project 'Begroting 2.0'. Belangrijkste aanpassing: de rapportage is beknopt en benoemt alleen afwijkingen en die ontwikkelingen die daartoe kunnen leiden. Het doel is om door minder informatie te presenteren, de kwaliteit van de informatie te verhogen. En daarmee biedt het een betere mogelijkheid aan bestuurders om tussentijds bij te sturen.

De lopende projecten of actuele ontwikkelingen worden geduid in de bestuurscommissies, veelal in de vorm van een presentatie. Dit vraagt minder inspanning van zowel beleidsschrijvers als bestuurders, terwijl er meer interactie en dialoog ontstaat.

Belangrijkste afwijkingen

Het resultaat komt conform prognose uit op € 550.000 negatief. Hieraan liggen twee, reeds met het bestuur besproken, ontwikkelingen aan ten grondslag. Enerzijds verwachten we € 200.000 extra uit te geven om brandweermensen vakbekwaam te krijgen en te houden. Daarnaast heeft de bestuurscommissie Gezondheid de ruimte geboden om indicatief € 350.000 te investeren om de organisatieontwikkeling bij de GGD te stimuleren.

2. Programma Gezondheid

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Organisatieverandering

De ingezette organisatieverandering naar zelforganiserende teams en een betere aansluiting bij gemeenten vergt meer tijd dan ingeschat bij het opstellen van het organisatieplan GGD. Dit is besproken in de bestuurscommissie van 10 maart 2016. Tijdens deze vergadering is benadrukt dat het van belang is om onverminderd in te zetten op de ontwikkeling naar zelforganiserende teams. De bestuurscommissie is bereid extra middelen beschikbaar te stellen voor de benodigde verandertijd (indicatief € 350.000).

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Pijler 1: Monitoring, signalering en advies:

Epidemiologie

In het organisatieplan van de GGD is ingezet op het versterken van epidemiologie door het uitbreiden van de formatie. Uitbreiding biedt onder andere de mogelijkheid om de landelijk verplichte gezondheidsonderzoeken uit te voeren op het niveau van de gebiedsteams, wat de effectiviteit van de gebiedsteams ten goede komt. In 2016 wordt het landelijk gezondheidsonderzoek onder volwassenen en ouderen uitgevoerd. Om te beoordelen of genoemde uitvoering inderdaad bijdraagt aan de effectiviteit van de gebiedsteams wordt na afronding van dit onderzoek de effectiviteit geëvalueerd.

Jeugdgezondheidszorg

Inhoudelijk valt op dat er vaker problematiek speelt rondom echtscheiding en armoede. Beide situaties kunnen een nadelige invloed hebben op de gezondheid en ontwikkeling van kinderen. De Academische Werkplaats Publieke Gezondheid wordt gevraagd om hier nader onderzoek naar te doen, met name gericht op vroegtijdige signalering en effectieve interventies.

Verder valt op dat registratie van kindermishandeling in het elektronisch kinddossier onvoldoende plaats lijkt te vinden. Nadere analyse is nodig om te kijken of hier daadwerkelijk sprake is van onvoldoende signalering of registratie. Ditzelfde geldt voor registratie in de verwijsindex.

Pijler 2: Uitvoering gezondheidsbescherming

Jeugdgezondheidszorg

Het nakomen van de geplande afspraken door ouders bij de consultatiebureaus blijft, ondanks inspanningen, laag, gemiddeld rond de 70%. Het betekent dat meerdere afspraken nodig zijn om het (gerealiseerde) percentage van 99% van de kinderen te zien. Er is geprobeerd om de lage bezettingsgraad door andere manieren van planning op te lossen, dit heeft echter nog geen effect gehad. Het onderwerp wordt daarom nader onderzocht en geanalyseerd.

Publieke gezondheidszorg asielzoekers en nieuwkomers

Het kabinet en de VNG hebben eind april een onderhandelingsakkoord Uitwerking Verhoogde Asielstroom gesloten. Met dit akkoord willen de gemeenten en het kabinet de integratie en participatie van vergunninghouders bevorderen, o.a. door extra inzet op lokale gezondheidsbevordering en preventie. Ook in Fryslân is sprake van een toename van het aantal vergunninghouders in de gemeenten. De GGD gaat in kaart brengen wat nodig is aan gezondheidsbevordering en preventie, en legt dit voor aan de bestuurscommissie gezondheid op 13 oktober.

Pijler 3: Crises en calamiteiten

Forensische geneeskunde

Voor forensische geneeskunde (lijkschouw en arrestantenzorg) spelen twee actuele ontwikkelingen. Ten eerste laat het aantal meldingen voor lijkschouwingen/euthanasie de afgelopen jaren een stijgende tendens zien. De bekostiging (lumpsum bijdrage van gemeenten) voor lijkschouw/euthanasie is tot op heden niet aangepast aan deze ontwikkeling.

Daarnaast is de tariefstelling de afgelopen jaren in beperkte mate geïndexeerd en niet aangepast aan overige (kosten-)ontwikkelingen. Het tarief is in 2016 reeds extra verhoogd en dit zal in 2017 ook gebeuren. Hierbij zal rekening worden gehouden met de aanbesteding in 2018.

Pijler 4: Toezicht:

Inspecties kinderopvang

In de kaderbrief 2017 - 2020 hebben wij gemeld dat het toezichtkader voor inspecties kinderopvang verandert per 1 januari 2017 (het Nieuwe Toezicht). Dit is met een jaar uitgesteld. Om te onderzoeken in welke mate de huidige ramingen aansluiten bij het nieuwe toezichtkader, brengen we dit thema in bij Operatie Stofkam. Het project Operatie Stofkam wordt uitgevoerd in het derde kwartaal van dit jaar.

Kinderopvang Sisa, werkzaam in 11 gemeenten in Friesland, is eind april failliet verklaard. Bij overname van deze locaties moet er opnieuw geïnspecteerd worden.

3. Programma Crisisbeheersing

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Geen.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Grootschalige Geneeskundige Bijstand (GGB)

In Noord-Nederland (waaronder de "vaste wal" van Fryslân) is in 2015 een project gestart onder leiding van de Regionale Ambulance Voorzieningen met als doel om het landelijke model GGB ("een nieuwe werkwijze voor geneeskundige bijstandsverlening bij grootschalige incidenten") te implementeren. De planning is er op gericht om dit medio 2016 af te ronden.

Na de implementatie op de vaste wal is gestart met een vergelijkbaar project op de Waddeneilanden ("Friese Waddeneilanden + Texel"). De implementatie heeft raakvlakken met de processen, mensen en organisaties van de RAV'en, Veiligheidsregio's (GHOR), het Rode Kruis en de Waddengemeenten. Elk van deze partijen heeft een verantwoordelijkheid voor het implementeren van het model binnen zijn eigen organisatie.

In het kader van beide projecten ("vaste wal en eilanden") worden nieuwe overeenkomsten gesloten tussen onder andere de VRF en de Regionale Ambulance Voorziening; uit deze overeenkomsten vloeien financiële verplichtingen voort voor de VRF.

In het traject zitten nog enkele onzekere factoren; ons streven is er op gericht om binnen de huidige budgetten te blijven.

Staat van de Rampenbestrijding 2016

In 2016 brengt de Inspectie Veiligheid en Justitie voor de derde maal een Staat van de Rampenbestrijding uit. Eerdere versies verschenen in 2010 en 2013. Op 28 april 2016 heeft de Inspectie het "Regiobeeld Fryslân" besproken met de voorzitter van onze Veiligheidsregio.

Uit het regiobeeld blijkt dat in Fryslân de meeste zaken op orde zijn. Voor verbetering vatbaar zijn onder andere de alarmering door de meldkamer (inclusief taakuitvoering Calamiteitencoördinator Meldkamer) en het Informatiemanagement. De Afdeling Crisisbeheersing gaat deze punten in 2016 oppakken.

4. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De verwachting van het eindresultaat 2016 is een voorzien financieel tekort van € 200.000. Dit ontstaat door een tekort op de portefeuille vakbekwaam worden. Conform afspraak in de bestuurscommissie Veiligheid wordt dit voorziene tekort gedekt door middel van aanvullende financiering van de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Ontwikkelingen

In de bestuurscommissie van 3 december 2015 is vastgesteld dat de huidige begroting van Brandweer Fryslân leidend is voor de ontwikkeling van Dekkingsplan 2.0. Het streven is om binnen dat kader de dekking te optimaliseren, de veiligheid te vergroten en waar mogelijk de brandweezorg effectiever en efficiënter te maken.

Brandweer Fryslân heeft daarnaast met een aantal financiële uitdagingen te maken. Het gaat daarbij om de noodzakelijke maatregelen in het kader van:

1. arbeidshygiëne;
2. vakbekwaam worden; en
3. Meerjareninvesteringsplan.

Het totaal van deze ontwikkelingen is bepalend voor het toekomstige budget voor de Friese brandweezorg: we gaan van een historisch gegroeide naar een beredeneerde begroting.

Ad 1. Arbeidshygiëne

De Inspectie SZW heeft ten aanzien van arbeidshygiëne bij 19 veiligheidsregio's een inspectieronde gehouden. Zo ook bij een aantal brandweerposten van Brandweer Fryslân. Uit het onderzoek is gebleken dat de brandweer onvoldoende zorgvuldig omgaat met vervuilde kleding. In 2015 heeft Brandweer Fryslân een warme risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) uitgevoerd en op basis daarvan werkt Brandweer Fryslân momenteel aan de arbeidshygiëne van repressieve medewerkers. Voor deze medewerkers wordt een handelingsperspectief ontwikkeld. Door materieelbeheer, huisvesting en vakbekwaamheid worden kosten gemaakt voor het faciliteren van schoon werken. Uiterlijk in het vierde kwartaal van 2016 worden de plannen van aanpak inclusief de financiële consequenties vastgesteld. Intussen wordt uitvoering gegeven aan alle quick-wins.

Ad 2. Vakbekwaam worden

In de bestuurscommissie van 17 maart 2016 is opdracht gegeven om de huidige paraatheid in stand te houden, en is ingestemd met het werven en opleiden van aanvullend personeel bovenop de huidige financiële middelen. In navolging op de bestuurscommissie is door afdeling Vakbekwaamheid in overleg met Brandweeropleidingen Noord BV (BON) een aantal aanvullende opleidingen afgesproken om te kunnen voorzien in de behoefte aan vakbekwaam personeel.

Uit dit overleg is gebleken dat in 2016 niet alle gewenste opleidingen meer aangeboden kunnen worden en dat het merendeel hiervan pas kan starten in 2017. Met de BON is overeengekomen om in 2016 additionele opleidingen aan te bieden voor manschappen en brandweerschouffeurs. In 2017 zullen additionele opleidingen voor manschappen, brandweer-schouffeurs, voertuigbedienaars en bevelvoerders georganiseerd worden.

Om de financiële consequenties van de opleidingen te kunnen blijven monitoren is een model opgesteld waarin de aanvullende kosten, verdeeld over diverse jaren, inzichtelijk worden. De benodigde financiën voor de aanvullende opleidingen in 2016 bedragen naar verwachting € 200.000.

Tegelijkertijd is een beheersingsmodel voor de operationele sterkte van de vrijwillige posten ontwikkeld. Per vrijwillige post maakt dit model inzichtelijk welke personen aangegeven hebben uit te willen stromen, welke personen op basis van leeftijd verwacht worden uit te stromen en hoe de bezetting zich verhoudt met de gewenste lokale operationele sterkte. Een eerste vergelijking van dit model met de prognose die op 17 maart 2016 is gepresenteerd, toont aan dat de uitstroom iets hoger is dan geraamd, maar past binnen de ingeschatte opleidingsbehoefte.

Ad 3. Meerjareninvesteringsplan (MIP)

Bij de regionalisering heeft het bestuur gekozen om uit te gaan van de historisch gegroeide kapitaallasten. Hiermee heeft het bestuur bij de start van Brandweer Fryslân op 1 januari 2014 een verwacht tekort op de kapitaallasten geaccepteerd van € 1,3 miljoen en is het onderwerp van gesprek in het bestuur hoe dit verwachte tekort kan worden opgevangen. De omgang met en omvang van dit potentiële tekort is afhankelijk van de resultaten van dekkingsplan 2.0. Immers, hiermee ontstaat een beredeneerde grondslag voor de toekomstige kapitaallasten. In afwachting van de uitkomsten worden investeringen nu zo gespreid, dat de continuïteit blijft geborgd en het tekort zich niet voordoet voordat het dekkingsplan is vastgesteld. Met deze spreiding en het nieuwe afschrijvingsbeleid verwachten we nu niet voor 2020 een tekort te presenteren op de kapitaallasten.

Vrijwilligersvergoeding

Naar verwachting wordt het budget ruim overschreden. Dit is inclusief de afdracht van de inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekeringswet. De overschrijding wordt verder deels veroorzaakt door de extra opleidingsuren voor de portefeuille 'vakbekwaam worden' en deels door het betrekken van de vrijwilligers bij de regionale brandweerorganisatie. Deelname in werkgroepen, betrokkenheid bij grote projecten en aanwezigheid bij diverse bijeenkomsten veroorzaakt een toename in de declarabele vergoedingen.

Een grondige analyse van de uiteenzetting van de vrijwilligersvergoeding wordt in de zomer van 2016 verder uitgewerkt. Hierbij wordt o.a. gekeken naar de uitsplitsing van oefenuren, uitrukuren, opleidingsuren en de eventuele normering daarvan richting dekkingsplan 2.0. De uitkomsten, inclusief de mate waarin de overschrijding incidenteel gedekt kan worden, worden in de tweede bestuursrapportage aan het bestuur gepresenteerd.

Ontwikkelingen Openbaar Meldsysteem (OMS)

Uit onderzoek van het Veiligheidsberaad blijkt dat de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien dient te worden. Zowel landelijk als regionaal moet een en ander opgepakt worden. Naar verwachting betekent de herziening dat de huidige begrote opbrengsten van € 210.000 per komen te vervallen.

5. Programma Organisatie

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Geen.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Bedrijfsvoering 3.0

De tijdelijke investering in het versterken van de functies bij P&O en Financiën loopt af in 2019.

In 2016 is de investering gelijk aan het oorspronkelijke voorstel om de middelen op het gemiddelde niveau te brengen met veiligheidsregio's die vergelijkbaar zijn qua grootte. De inzet van deze middelen richt zich primair op P&O en Financiën. Daarnaast investeren we in thema's als continu verbeteren, regelreductie en het automatiseren van arbeid, om zo een uitzetting van de begroting te voorkomen.

Voor dit jaar blijven we naar verwachting binnen de beschikbaar gestelde middelen. We toetsen jaarlijks of de afname in middelen leidt tot een afname in de kwaliteit van diensten, en in welke mate dit tot knelpunten in het primair proces leidt. Wanneer die situatie zich voordoet, informeren we het bestuur hierover, inclusief voorstellen hoe hiermee om te gaan.

Operatie Stofkam

Op 17 maart heeft het algemeen bestuur aan de auditcommissie de opdracht gegeven voor de uitvoering van 'Operatie Stofkam'. Doel van het project is om te beoordelen of de ramingen binnen de begroting realistisch zijn. De definitieve resultaten presenteert de auditcommissie aan het dagelijks bestuur op 14 december, waarmee het tevens input is voor de kaderbrief 2018-2021.

6. Financiën

Samengevat resultaat Veiligheidsregio Fryslân

Het resultaat komt conform prognose uit op € 550.000 negatief. De oorzaak van dit tekort is enerzijds de voorziene overschrijding op het vakbekwaam krijgen en houden van brandweermensen (€ 200.000) en anderzijds de voorziene overschrijding op de organisatieontwikkeling bij de GGD (indicatief € 350.000).

Begrotingswijziging bij deze bestuursrapportage (tweede wijziging)

De eerste begrotingswijziging 2016 is samen met de begroting 2017 – 2020 ter zienswijze voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Deze wijziging wordt bij de behandeling van de begroting vastgesteld door het algemeen bestuur, in dezelfde vergadering als waarin de bestuursrapportage staat geagendeerd.

De begrotingswijziging die bij deze bestuursrapportage wordt aangeboden (zie bijlage), de tweede wijziging van 2016, heeft de hiervoor beschreven voor zienswijze ingediende wijziging als basis en ziet daarnaast toe op de verwerking van de gevolgen van 'begroting 2.0' (vastgesteld door het algemeen bestuur op 17 maart 2016) op het jaar 2016. Het belangrijkste gevolg is het vormen van het programma 'Organisatie' en daarmee een beter inzicht in de organisatie-overhead ten opzichte van de andere programma's. De aanpassing heeft geen gevolgen voor de hoogte van de uitvoeringsbudgetten. Daarnaast is de benutting van reserves aangepast op de laatste planvorming van de onderliggende bestedingen.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De in de begroting genoemde risico's hebben in 2016 naar verwachting nog geen gevolgen voor de begroting.

7. Investeringskredieten

Tussentijdse actualisatie van de investeringen heeft geleid tot een aantal aanpassingen. Hierbij is gekeken of op basis van de technische levensduur de geplande investering dit jaar plaats moet vinden. Dit heeft ertoe geleid dat een aantal investeringen doorgeschoven zijn. Daar staan een aantal investeringen tegenover die naar voren zijn gehaald, om ofwel technisch noodzakelijke redenen dan wel economisch voordelige redenen.

Door de wijziging in de afschrijvingsystematiek heeft deze actualisatie geen gevolgen voor de exploitatie van dit jaar. In het kader van rechtmatigheid is het echter van belang dat de geactualiseerde lijst door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Investering 2016	bedrag	Investering 2016	bedrag
compressor afzuiginstallatie	18.604	Vanuit mobiliteitsplan	100.000
Ademlucht	531.779	Centrale toegangverlening	22.000
Ademlucht toestel	368.669	Slagboom, intercom, kaartlezers	25.000
Bluskleiding	234.263	Gebouwen Beheer Systeem	37.813
Brandweer pers./mat. vaartuig	21.318	Beschrijfbaar wanden	10.000
C 2000 apparatuur	155.857	Huisvesting HTW	194.813
Dienstauto	198.000	JGZ, herinrichtingskosten diverse locaties	135.000
Duikpak	60.000	Huisvesting JGZ	135.000
Helmen	115.527	Kazerne Lemmer, inrichtingskosten	163.600
harmoniseren ademluchtssystemen	50.000	Kazerne Lemmer, nieuwbouw	739.800
Voertuigautomatisering (nieuw beleid)	496.777	Kazerne Lemmer, installaties	246.600
harmoniseren brandweerrooster vrijwilligers	25.000	Kazerne Leeuwarden hoofd, carport	15.000
doorontwikkeling Safety Portal	20.000	Kantine en keuken aanpassingen kazernes	40.000
Onderhoud ademlucht	364.597	Lockers en kapstokken kazernes	80.000
Oefenmateriaal	40.165	Onderhoud WKO /klimaat Heerenveen	100.000
Piketauto	116.600	Onderhoud klimaat Lwd hoofdpst	30.000
Personeel/materiaalwagen	210.000	Kazerne Surhuisterveen grond	265.000
wasmachine / droger	27.047	Verbouw Franeker	20.000
Inventaris TS-en	412.162	Sneek Wasplaats	10.000
Aggregaat Hallum	10.285	Sneek Dak	15.000
Warmtebeeldcamera	13.100	Verbouwing Heerenveen	50.000
Brandweer	3.489.750	Centrale toegangverlening	198.000
Topdesk	14.500	Verbouwing Drachten 2e fase	69.397
Smartphones, 250 stuks per jaar	100.000	Ademlucht werkplaatsen	40.000
Onderzoek naar verbindingen	35.000	Herinrichting sportterrein	10.000
Infrastructuur PM	40.000	Akoestiek Leeuwarden hoofdpst	20.000
Clearpass aanschaffen en implementatie	25.000	Huisvesting BRW	2.112.397
Ipads	50.000	Audiovisuele middelen RCC	205.000
Vervanging virusscanner (50K in 2016)	30.000	Computerapparatuur RCC	20.000
Thin clients en laptops, 200 stuks per jaar	100.000	Huisvesting RCC	225.000
Monitoren, 200 stuks per jaar	25.000	Regionaal systeem forensisch artsen	40.000
Vervanging Hello NT	60.000	Ouderportal en SMS broker	20.000
Vervangen Core Switches (80K in 2016)	80.000	Vervanging Orion Globe	25.000
Audiovisuele middelen	10.000	Vervanging Orion Osiris	25.000
Datawarehouse + onderzoek	185.000	Laptops screeners	10.000
Digitalisering	130.500	GGD	120.000
Visio/Bluestream	15.000	MCU - ICT	111.320
Koppelingen	30.000	MCU - voertuig	445.280
Werkplekmeubilair	170.000	Crisisbeheersing	556.600
Upgrade Coda per 1-1-2016	150.000		
Wifi 70JGZ-locaties	70.000	Totaal VRF	8.390.560
Rapportage onderzoek	70.000		
Websites	167.000		
Bedrijfsvoering	1.557.000		

Bijlage 1. Begroting 2016, inclusief tweede begrotingswijziging

Programma gezondheid

	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	11.889.107	135.509	-11.753.598
Pijler 2	7.916.072	3.473.151	-4.442.921
Pijler 3	1.011.600	541.719	-469.881
Pijler 4	1.142.421	1.142.421	0
	<u>21.959.200</u>	<u>5.292.800</u>	<u>-16.666.400</u>
Gemeentelijke bijdrage		0 16.666.400	16.666.400
Totaal gezondheid	<u>21.959.200</u>	<u>21.959.200</u>	<u>0</u>

Programma crisisbeheersing

	Lasten	Baten	Saldo
Producten crisisbeheersing	3.925.741	285.737	-3.640.004
Rijksbijdrage BDuR		0 2.788.729	2.788.729
Gemeentelijke bijdrage		0 851.275	851.275
Totaal crisisbeheersing	<u>3.925.741</u>	<u>3.925.741</u>	<u>0</u>

Programma brandweer

	Lasten	Baten	Saldo
Producten brandweer	30.627.411	781.132	-29.846.279
Projecten brandweer	1.001.846	399.000	-602.846
Rijksbijdrage BDuR		0 5.179.067	5.179.067
Gemeentelijke bijdrage		0 24.667.308	24.667.308
Reservemutaties		0 602.750	602.750
Totaal Brandweer	<u>31.629.257</u>	<u>31.629.257</u>	<u>0</u>

Programma Organisatie

	Lasten	Baten	Saldo
Organisatie-overhead	11.385.605	209.561	-11.176.044
Onvoorzien	500.000	0	-500.000
Gemeentelijke bijdrage		0 11.656.044	11.656.044
Rerservemutaties		0 20.000	20.000
Totaal Organisatie	<u>11.885.605</u>	<u>11.885.605</u>	<u>0</u>
Totaal VRF	<u>69.399.803</u>	<u>69.399.803</u>	<u>0</u>

Reserves en voorzieningen

De begrotingswijziging heeft geen invloed op de reserves en voorzieningen.

De stortingen en de onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen zoals nu begroot verlopen volgens plan. Periodiek vindt er toetsing plaats op noodzaak en realiteit. Mocht deze toetsing leiden tot een aanpassing van de mutaties in reserves en voorzieningen, dan wordt hierover in de volgende bestuursrapportage over gerapporteerd.

Reserves	1-1-2016	Storting	Onttrekking	31-12-2016
Algemene reserve	€ 1.600.000	€ -	€ -	€ 1.600.000
Rechtspositie	€ 85.621	€ -	€ 20.000	€ 65.621
Gezondheidsenquête	€ 47.752	€ -	€ -	€ 47.752
Cultuur en leiderschap	€ 219.000	€ -	€ -	€ 219.000
Projecten brandweer	€ 885.000	€ -	€ 602.750	€ 282.250
	<u>€ 2.837.373</u>	<u>€ -</u>	<u>€ 622.750</u>	<u>€ 2.214.623</u>
Voorzieningen	1-1-2016	Storting	Onttrekking	31-12-2016
Opgebouwde spaaruren	€ 183.162	€ 6.500	€ 40.000	€ 149.662
Sociaal plan SN1B	€ 300.400	€ -	€ 218.000	€ 82.400
Groot onderhoud	€ 342.945	€ 320.000	€ 395.000	€ 267.945
	<u>€ 826.507</u>	<u>€ 326.500</u>	<u>€ 653.000</u>	<u>€ 500.007</u>

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Jaarrekening 2015, begroting 2017 en eerste begrotingswijziging 2016
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Tjeerd van Bekkum
Auteur	Folkert Huisma
Bijlagen	1. Jaarverslag en jaarrekening 2015 2. Verslag van bevindingen accountant PwC 3. Programmabegroting 2017 4. Eerste begrotingswijziging 2016
Vergaderdatum	13 juli 2016
Agendapunt	4
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	FP&O
OR/GO	☐ OR ☐ GO

Conceptbesluit

1. De jaarrekening 2015 (inclusief voorgestelde resultaatbestemming), de programmabegroting 2017 en de eerste begrotingswijziging 2016 vast te stellen;

Inleiding

Het algemeen bestuur stelt in haar vergadering van juli het jaarverslag van het voorgaande jaar vast, evenals de begroting van het komende jaar. Deze stukken dienen voor 15 juli resp. 1 augustus te worden verzonden aan Gedeputeerde Staten van Fryslân. Tegelijkertijd wordt ook voor 2016 een begrotingswijziging met verhoging van de gemeentelijke bijdrage aangeboden.

Beoogd effect

Het verlenen van decharge aan het dagelijks bestuur en het directieteam over 2015 en het vaststellen van de kaders voor 2017 (en wijzigingen in de kaders voor 2016).

Argumenten

1.1 Met vaststelling van de stukken is de definitieve bijdrage 2015 bekend en worden de kaders voor 2016 en 2017 geactualiseerd

Door het vaststellen van de jaarrekening 2015 wordt décharge verleend aan het dagelijks bestuur over 2015 en wordt de definitieve gemeentelijke bijdrage voor 2015 bekend, zodat deze kan worden afgerekend. Met de wijziging voor 2016 en het vaststellen van de begroting 2017 zijn de kaders voor deze jaren geactualiseerd en bekend, zodat de organisatie het afgesproken beleid kan gaan

uitvoeren.

2.1 De gemeentelijke zienswijzen leveren geen bezwaren op voor ongewijzigde vaststelling

Geen van de 24 gemeenten heeft een zienswijze ingediend die de vaststelling van de voorliggende stukken zou belemmeren.

Kanttekeningen/risico's

1.2 De begrotingswijziging 2016 levert een verhoging van de gemeentelijke bijdrage op tijdens een lopend begrotingsjaar

In voorgaande jaren is bij autonome uitzetting van eerder vastgestelde begrotingen tussentijdse aanpassing van gemeentelijke bijdragen voorkomen middels incidentele financiering door de VRF. In 2014 ging dit om € 1.1 mln, in 2015 om € 1.5 mln. Voor 2016 lukt dat niet. Ondanks een incidentele financiering van nu € 1.4 mln in 2016 wordt gemeenten gevraagd om € 701K additioneel bij te dragen om de grotendeels autonome kostenstijging van € 2.1 mln op te vangen.

1.1 Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel en Smallingerland hebben nadere kanttekeningen of verzoeken

Gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben nogmaals (net als bij de kaderbrief 2017) hun bedenkingen geuit bij de herverdeling van de maatwerktaak wabo. Daarnaast vraagt Smallingerland om een lijst met bezuinigingsmogelijkheden, voorafgaand aan de kaderbrief 2018. Aangezien de herverdeling van de wabo reeds is vastgesteld, zijn de bedenkingen hieromtrent voor kennisgeving aangenomen. Naar de mening van het dagelijks bestuur wordt aan het verzoek van Smallingerland reeds voldaan, door het uitvoeren van de operatie stofkam. Conform het besluit van uw bestuur van 13 maart 2016 wordt met deze operatie het realisme van de ramingen in de begroting getoetst. Beoogde uitkomst van deze operatie is een lijst met mogelijke overschotten, tekorten en risico's in de meerjarenbegroting. Mogelijk leidt dit tot wijzigingen in het meerjarig begrotingskader, wat voor het eerst aan de orde komt in de kaderbrief 2018-2021.

Financiële consequenties

Geen

Vervolgaanpak/uitvoering

De begroting 2017 en de jaarrekening 2015 worden conform de wet gemeenschappelijke regelingen verzonden aan Gedeputeerde Staten van Provinsje Fryslân.

Communicatie

Conform de reguliere kanalen richting verdere besluitvorming.

Besluit:

niet vastgesteld

**Paraaf
secretaris:**

☐ ongewijzigd vastgesteld	
☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

The background features a vertical column of four light blue circular icons: a person with signal waves, a stylized 'i' and 'c' with a smile, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. A large dark blue rounded rectangle is on the left, and a red circle is at the bottom left. The text is centered in red.

Jaarverslag en Jaarrekening 2015

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2015 van Veiligheidsregio Fryslân ter vaststelling aan.

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de 'planning & control cyclus' over het jaar 2015. Een belangrijk instrument voor het Algemeen Bestuur om zijn kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. Afgelopen jaar hebben we u regelmatig geïnformeerd over de voortgang van overeengekomen beleidsvoornemens uit de programmabegroting. In deze jaarrekening sluiten wij daarop aan en informeren wij u op hoofdlijnen over de behaalde resultaten in 2015, zowel inhoudelijk als financieel.

De GGD heeft in 2015 nog meer aansluiting gezocht bij de gebiedsteams van de gemeenten. Dit past bij de decentralisaties en complexiteit in het sociale domein. Dit eerder vastgestelde plan is door Margreet de Graaf, de nieuwe directeur van de GGD, overgenomen en uitgevoerd. Een ander belangrijk onderwerp in 2015 was de instroom van asielzoekers. Naast de GGD speelde ook Crisisbeheersing hierin een grote rol. Zij hebben de gemeenten ondersteund in het proces rondom de crisishulpverlening.

De brandweer heeft zich met de nieuwe regionale commandant Wim Kleinhuis in het tweede jaar van de regionalisering gefocused op 'de basis op orde', waaronder materieelbeheer. Daarnaast vroegen het dekkingsplan en de vakbekwaamheid van vrijwilligers in relatie tot paraatheid veel aandacht. Deze onderwerpen spelen ook de komende jaren nadrukkelijk.

Financieel is de bijdrage voor gemeenten in 2015 gelijk gebleven ten opzichte van 2014. Dit ondanks een forse stijging van de kosten onder andere door een nieuwe cao à € 690.000, versterking binnen de GGD en Bedrijfsvoering à € 420.000 en de structurele opvang van € 340.000 indexatie materiële lasten binnen de brandweer. Dit is opgelost door uitgestelde investeringen bij de brandweer en financieringsvoordeel.

Operationeel komen we in 2015 uit op een resultaat van € 74.000. Echter, door de nagekomen verplichting inzake de premies Ziektekostenverzekeringswet op te nemen en aanvullend ook de kosten voor de WABO à € 567.000 op te vangen, komt het eindresultaat voor 2015 uit op - € 721.000. Wij stellen voor om dit resultaat in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten.

Hartelijke groet,

Het dagelijks bestuur

Leeswijzer

De jaarstukken 2015 bestaan uit drie delen: het jaarverslag, de jaarrekening en overige gegevens.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen. De programmaverantwoording vormt het hart van de jaarstukken. Hier wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Conform de opzet van de begroting 2015 worden de programma's gepresenteerd aan de hand van de vragen:

- Wat hebben we gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans, inclusief toelichting, de toelichting op de programmarekening en de voorgestelde resultaatbestemming.

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA).

Inhoudsopgave

Deel I Jaarverslag 2015	5
1. Resultaat en balans	6
2. Programmaverantwoording GGD	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Meerjarenbeleidsplan	8
2.3 Zorg & Advies	9
2.4 Jeugdgezondheidszorg	11
2.5 Wat heeft het gekost?	13
3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing	14
3.1 Algemeen	14
3.2 Uitvoering 2015	14
3.3 Wat heeft het gekost?	15
4. Programmaverantwoording Brandweer	16
4.1 Algemeen	16
4.2 Operationele zaken	17
4.3 Projecten en ontwikkelingen	18
4.4 Wat heeft het gekost?	19
5. Paragrafen	20
5.1 Financiering	20
5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	21
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen	22
5.4 Bedrijfsvoering	22
Deel II Jaarrekening.....	24
6. Jaarrekening	25
6.1 Balans per 31 december 2015	26
6.2 Programmarekening 2015	26
6.3 Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen	27
6.4 Toelichting op de balans	28
6.5 Toelichting op de programmarekening	33
Deel III Overig	40
7. Overige gegevens	41
7.1 Controleverklaring	41
7.2 Voorstelde resultaatbescherming	43
7.3 Vaststelling	43
7.4 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	43

Deel I Jaarverslag 2015

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat en balans 2015

Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2015 een positief operationeel resultaat gerealiseerd van € 74.000. Per programma is dit zowel financieel als procentueel ten opzichte van de begroting als volgt:

Programma (x € 1.000)	2015	%'B'15
Gezondheid	282	1,20%
Brandweer	-173	0,48%
Crisisbeheersing	-35	-0,78%
Operationeel resultaat	74	0,45%

De afwijkingen per programma zijn toegelicht in de desbetreffende programmaparagrafen. De afwijkingen op totaal begrotingsniveau zijn:

Premies Zwv vrijwilligers 2015	€ 224-
Overschot kapitaallasten	€ 210
Hogere inkomsten	€ 180
Rente geldleningen, lening BON	€ 200
Vakbekwaam worden brandweer	€ 270-
Materieelbeheer brandweer	€ 245-
Diverse dekkingsmiddelen	€ 97
Overige materiële budgetten	€ 126
Totaal	€ 74

De afwijkingen zijn grotendeels incidenteel van karakter. Met name vakbekwaamheid en de premies Zwv hebben een potentieel structureel karakter. Over vakbekwaamheid wordt bestuurlijk in 2016 verdere besluitvorming verwacht.

Het operationele resultaat is inclusief de opname van € 1,5 miljoen aan kosten voor de cao 2014-2015, indexatie materieel brandweer (S) en de versterking bij de GGD en Bedrijfsvoering. Deze zijn opgevangen binnen de begroting, onder andere door het uitstellen van investeringen.

Financieel is het resultaat €- € 722.000.

Financieel resultaat (x € 1.000)	2015
Operationeel resultaat	74
Premies Zwv 2014	-229
WABO	-567
Totaal	-722

Door de opname van de kosten voor de WABO is het financiële resultaat negatief. Met dit besluit in oktober 2015 is de WABO nu structureel vanaf 2017 goed opgenomen in de begroting. Voor 18 van de 24 gemeenten is dit praktisch budgetneutraal vanwege de verschuiving van het maatwerkpakket naar de gemeentelijke basisbijdrage.

Uit onderzoek is gebleken dat over 2014 en 2015 geen premies Ziektetekostenverzekeringswet (Zvw) voor brandweervrijwilligers afgedragen, waar dit wel had gemoeten. De verplichting voor 2015 van € 224.000 is verwerkt in het operationele resultaat, de nagekomen verplichting van € 229.000 voor 2014 is opgenomen bij de bijzondere posten. De verplichting van € 453.000 is opgenomen in de balans.

In de voorgestelde resultaatbestemming wordt het saldo in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Dit zal plaatsvinden op basis van de verdeelsleutels die in 2015 gelden voor de betreffende programma's.

Het verloop in de balans is op hoofdlijnen als volgt (x € 1.000):

	1-1-2015	31-12-2015		1-1-2015	31-12-2015
Materiële vaste activa	50.935	52.086	Eigen vermogen	6.589	2.116
Vorderingen	7.014	663	Voorzieningen	1.516	827
Liquide middelen	482	29	Langlopende schulden	46.562	43.228
Overlopende activa	2.122	2.040	Kortlopende schulden	3.983	6.544
			Overlopende passiva	1.903	2.103
	60.553	54.818		60.553	54.818

De beschikbare liquiditeit (schatkistbankieren en bankrekeningen) loopt terug van € 6,7 miljoen begin 2015 (daar verantwoord onder de vorderingen en liquide middelen) naar € 1,2 miljoen negatief per eind 2015 (daar verantwoord onder de kortlopende schulden). Dit wordt vooral veroorzaakt door het terugbetalen van het resultaat 2014 (€ 3,2 miljoen), investeringen in materiële vaste activa (€ 6,4 miljoen). Per 1 februari 2016 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 6 miljoen, zodat in 2016 aan de financieringsverplichtingen kan worden voldaan, en waarbij de negatieve beginstand van 2016 wordt opgeheven.

2. Programmaverantwoording GGD

2.1 Algemeen

GGD Fryslân kantelde in oktober 2015 de organisatie om beter te kunnen aansluiten bij gemeentelijke ontwikkelingen, met name binnen het sociaal domein. Van twee afdelingen, Jeugdgezondheidszorg en Zorg & Advies, stapte de GGD over naar drie decentrale GGD-regio's en één centrale afdeling. De teams bij de GGD worden resultaatverantwoordelijk. Het middenmanagement kwam daarom te vervallen en er werden teamcoaches aangesteld. Zo kunnen de GGD-teams op langere termijn flexibeler inspelen op de lokale situatie en behoefte. Dit vraagt uiteraard meer dan alleen een structuuraanpassing, ook de cultuur zal moeten veranderen. Deze organisatieverandering zal dan ook langere tijd in beslag nemen. Overigens vindt de verantwoording in deze jaarrekening nog plaats op basis van de 'oude' organisatiestructuur.

In juni startte de nieuwe directeur Publieke Gezondheid, Margreet de Graaf, met haar werkzaamheden. Zij volgde Wim Kleinhuis op. Wim Kleinhuis is nog steeds algemeen directeur, en vanaf juni tevens directeur Veiligheid bij de Veiligheidsregio.

2.2 Meerjarenbeleidsplan

2015 was het eerste jaar van het nieuwe meerjarenbeleidsplan 'ús GGD'. Belangrijke speerpunten uit het plan zijn:

- **Wonen en leven in een gezonde wijk en omgeving**
De organisatieverandering van de GGD maakt het mogelijk om beter aan te sluiten op gemeentelijke ontwikkelingen. In 2015 werd met name geïnvesteerd in het verbeteren van de samenwerking met gebiedsteams in gemeenten. De jeugdgezondheidszorg had hiervoor een apart budget beschikbaar. Dit is onder andere gebruikt voor het organiseren van netwerkbijeenkomsten en symposia op lokaal niveau. De monitoringfunctie werd versterkt door de functie epidemiologie te decentraliseren en door het uitvoeren van de 'Monitor 4-12 jarigen' op wijkniveau. Begin 2016 presenteert de GGD de resultaten hiervan.
- **Versterking gezondheidsbescherming**
De GGD wil de functies medische milieukunde en infectieziektebestrijding versterken. Medische milieukunde stelde in 2015 een nieuwe arts in opleiding aan. Bij infectieziektebestrijding was de bedoeling dat er intern werd doorgeschoven. Door omstandigheden ging dit niet door en is de werving van een nieuwe arts vertraagd. Wel werd er een DIP'er aangesteld: een deskundige infectieziekte preventie.
- **Bovenlokale aanpak op thema's**
Er zijn twee bovenlokale thema's benoemd: alcohol en drugs, en overgewicht. De aanpak van alcohol en drugs is, net als in voorgaande jaren, ondergebracht in het project 'Nuchtere Fries'. Voor de aanpak van overgewicht is een provinciaal platform opgericht. Binnen het platform vindt zowel samenwerking plaats van gemeenten die hebben gekozen voor de JOGG-aanpak (Jongeren Op Gezond Gewicht), als gemeenten die kiezen voor een andere aanpak van overgewicht.

- **Doelgroep 0-100**

De thema's op dit onderwerp zijn: ouderen en sociaal economische gezondheidsverschillen. De inzet voor beide thema's is afhankelijk van de lokale situatie. In 2015 ging veel aandacht naar sociaal economische gezondheidsverschillen. Dit thema kreeg een impuls door de landelijke GIDS-gelden (Gezond In De Stad), waar in Fryslân 18 gemeenten voor in aanmerking kwamen. De GGD ondersteunde bij het ontwikkelen van een aanpak en bovenlokale afstemming.

Actueel: vluchtelingen en asielzoekers

GGD Fryslân speelt een grote rol bij de publieke gezondheidszorg van asielzoekers en ontvangt hiervoor separate financiering (van het COA via GGD GHOR Nederland). Door de toestroom van vluchtelingen zet de GGD zich ook extra in voor de (crisis)noodopvang.

2.3 Zorg & Advies

Onder 'Zorg en Advies' vallen diensten als infectieziektebestrijding, openbare geestelijke gezondheidszorg, forensische geneeskunde en reizigersvaccinaties. Een divers pakket met, ook in 2015, veel ontwikkelingen.

Zorg

Het beleidsproduct Zorg bestaat uit infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding en SOASense.

Infectieziektebestrijding zette in 2015 extra in op de opvang van vluchtelingen. Bij de voorbereidingen van een opvanglocatie adviseerde de GGD onder andere over de hygiëne. Ook speelde Infectieziektebestrijding een grote rol bij een hepatitis-uitbraak op een noodopvanglocatie, waarbij een groeps vaccinatie werd georganiseerd op de locatie zelf.

Daarnaast was er een grote MRSA-uitbraak in een instelling in Súdwest-Fryslân. De GGD pakte dit samen met Izore op. Voor het project BMRO (preventie multiresistente bacteriën) werd een projectplan opgesteld en voor subsidiëring ingediend bij het RIVM. Ook bij Tuberculosebestrijding nam het werk toe als gevolg van de vluchtelingenstroom. Dankzij de inzet van een mobiele unit kon dit goed worden opgepakt.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Bij Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) worden de volgende taken uitgevoerd: vangnet- en bemoeizorg, casemanagement bij scenariozaken en de ondersteuning van de sociale gebiedsteams.

Het team 'Zeer vervuilde huishoudens' investeerde in 2015 in de relatie met nieuwe netwerken, zoals de gebiedsteams en het verbeteren van de relatie met Friese gemeenten. In 2015 had het team in totaal 200 unieke casussen van zeer vervuilde huishoudens. De meeste casussen waren in Leeuwarden (76) en Heerenveen (43).

De casemanagers psychosociale zorg zijn in totaal tien keer ingezet. Negen keer was dit in verband met casussen omtrent het 'Protocol Maatschappelijke Onrust'. Vier van deze casussen zijn nog actueel. Daarnaast is er op het gebied van psychosociale hulpverlening een GROEP 1 casus geweest.

In november organiseerde de GGD een bestuurlijke conferentie over problematiek op het snijvlak van gezondheid en veiligheid. Uitkomst van de conferentie is dat de Veiligheidsregio/ GGD Fryslân, samen met andere betrokken instanties, gaat onderzoeken hoe de GRIP- en AVE-aanpak elkaar kunnen versterken. Ook wordt gekeken hoe de Friese gemeenten hiermee aan de slag kunnen. Het contract voor de organisatie van de escalatiepool is verlengd.

Forensische geneeskunde

Forensische geneeskunde houdt zich bezig met zowel de uitvoering van de gemeentelijke lijkschouw als de uitvoering van de politiezorg.

Het totaal aantal lijkschouwingen nam niet toe. Het aandeel euthanasie binnen het totaal steeg de afgelopen vijf jaar met gemiddeld 10%. De aanbesteding van de politie voor de medische arrestantenzorg is uiteindelijk ingetrokken. GGD Fryslân heeft nog een doorlopend contract met de politie over het uitvoeren van de medische arrestantenzorg en zal deze taken blijven uitvoeren. Daarnaast blijft samenwerking in Noord-Nederland belangrijk voor het waarborgen van de kwaliteit en efficiëntie.

Reizigersvaccinatie

Het aantal consulten en vaccinaties steeg. In 2015 zijn er 10.359 consulten en 15.463 vaccinaties uitgevoerd, tegenover 10.113 consulten en 14.992 vaccinaties in 2014. Ook kwamen er meer verzoeken van bedrijven om Arbo-vaccinaties te verrichten, onder andere van de ambulancedienst en de gemeente Leeuwarden. De klantwaardering voor reizigersvaccinatie is hoog, de tevredenheid kreeg een gemiddeld cijfer van 8,8.

Advies

Het beleidsproduct Advies bestaat uit technische hygiënezorg, milieu & gezondheid, inzicht in de gezondheidssituatie (epidemiologie), publieksinformatie en beleidsadvisering.

Bij technische hygiënezorg zijn de inspectie op kinderopvang, peuterspeelzalen, gastouder-(bureau)s, bordelen, tattooshops en schepen ondergebracht. Na de zomer was er sprake van een piek. Het is gelukt om bijna alle inspecties af te ronden, op 2% na (18 inspecties).

Medische Milieukunde (MKK) doet onderzoek en geeft advies. De aanvragen van individuele burgers gingen onder andere over bodemverontreiniging, asbest, schimmel en vocht, vrijkomen van kwik en geuroverlast. Voor gemeenten en grotere groepen burgers werd onderzoek gedaan naar de vorming van mogelijke kankerclusters, en advies gegeven over de uitbreiding van veehouderijen en over de gevolgen van biovergisters. Daarnaast onderzocht MMK in Weststellingwerf de gezondheidsgevolgen van 36 elzen in een straat, in Dokkum de gevolgen van schimmel in huurwoningen en in Noord-Nederland de meetbaarheid van gezondheidsgevolgen van houtrook. MMK heeft in 2015 versterking gekregen van een extra arts / GAGS in opleiding.

Epidemiologie werkte in 2015 aan verschillende projecten. Het grootste project was de voorbereiding en uitvoering van de 'Gezondheidsmonitor 4-12 jarigen'. De resultaten van dit onderzoek zijn terug te vinden in de rapportage 'Gezond opgroeien in 2015'. Een tweede groot project was het onderzoek 'Go jeugd 2015 provinciaal', een onderzoek onder jongeren in klas twee en vier van het voortgezet onderwijs. Dit onderzoek werd gedaan in het kader van de landelijke harmonisatie van de 'Gezondheidsmonitor 12-19 jarigen'. Daarnaast heeft Epidemiologie meerdere panelonderzoeken uitgevoerd.

De GGD-beleidsadviseurs gaven advies en ondersteuning over dit beleid, maar ook over onderwerpen als omgevingsvisie, krimp en jeugdbeleid. Voor een gemeente werd als aanvullend product een startnotitie opgesteld voor het gemeentelijk gezondheidsbeleid. Het belangrijkste thema was echter gezondheidsachterstand. 18 Friese gemeenten ontvangen GIDS-gelden (Gezond In De Stad). GGD Fryslân ondersteunt en faciliteert gemeenten bij de aanpak en participeert in werkgroepen. Vier gemeenten hebben GGD Fryslân ingeschakeld om een wijkscan of startfoto van de gezondheidssituatie in een specifiek gebied te maken. Daarnaast vervult de GGD in een gemeente het projectleiderschap van GIDS.

2.4 Jeugdgezondheidszorg

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) voert doorlopend klanttevredenheidsonderzoeken uit voor de verschillende onderdelen. In deze onderzoeken wordt gewerkt met de Net Promotor Score (NPS). Hierbij wordt aan klanten gevraagd in hoeverre zij de GGD zouden aanbevelen aan vrienden of collega's. De score kan variëren van -100 tot +100, waarbij een positieve NPS een goede uitkomst is.

Binnen de jeugdgezondheidszorg zijn de NPS's als volgt:

- consultatiebureau : 43
- speciaal basisonderwijs : 54
- onderzoek 5-jarigen : 58
- onderzoek groep 7 basisonderwijs : 42
- ketenpartners basisonderwijs over de JGZ : 41

Het uitblijven van volgers voor het Twitteraccount @tieneren en daarnaast het grote succes van de website JouwGGD.nl is aanleiding geweest om de online middelen gericht op jongeren aan te passen. Op JouwGGD.nl kunnen jongeren (regionale) informatie vinden over gezondheid en leefstijl. Daarnaast kunnen ze chatten en mailen met JZG. Steeds meer Friese jongeren weten de website te vinden: bij de start in juni 2014 maakten maandelijks 3.000 jongeren gebruik van de chat, in juni 2015 waren dat er al 23.000. Zowel voor de website als de chat groeien de bezoekersaantallen.

De Jeugdgezondheidszorg laat een positief saldo zien. Dit is toe te schrijven aan Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) die financieel onder de afdeling JGZ valt, de uitvoering van een extra aanvullend pakket en het niet volledig aanwenden van het budget voor de aansluiting op de gebiedsteams.

Zorg voor alle kinderen

Sinds 2015 geldt het nieuwe basistakenpakket voor de jeugdgezondheidszorg. Nieuw in dit pakket zijn onder andere het 'Contactmoment 14+' en de 'Voor- en Vroegschoolse Educatie' (VVE). In Fryslân is ook de uitvoering van het programma 'Stevig Ouderschap Prenataal' in het basispakket opgenomen. Hierbij wordt als norm 1% gehanteerd. De totaal aantallen voor Fryslân komen dicht bij deze 1%, er zijn echter grote verschillen tussen gemeenten. Het is nog niet duidelijk hoe dit komt.

De vaccinatiegraad blijft onverminderd hoog in Fryslân, tussen de 93% en 97% voor de DKTP-, Hib- en BMR-vaccinaties. Voor HPV-vaccinaties is dit 69%, wat landelijk gezien het hoogste percentage is. In totaal heeft de GGD het afgelopen jaar 7.899 consultatiebureaus (arts en verpleegkundigen) gedraaid. Er zijn in totaal 134.043 kinderen gezien door de GGD-Jeugdgezondheidszorg. In 2015 werden in Fryslân 5.982 kinderen geboren die allemaal binnen enkele dagen werden gescreend en een hielprik kregen.

In het voortgezet onderwijs is op een aantal plaatsen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, door personele ontwikkelingen een achterstand ontstaan. Deze achterstand wordt nog ingelopen in het schooljaar 2015-2016. Een eerder opgelopen achterstand in Franeker is inmiddels weggewerkt.

Crisis- en calamiteitszorg

Jeugdgezondheidszorg kwam meerdere malen in actie als er sprake was van een calamiteit waarbij kinderen betrokken waren, bijvoorbeeld een suicide of een schokkende gebeurtenis op een school. Op dit moment wordt hier nog geen registratie van bijgehouden. Het plan is om dit in 2016 op te pakken, zodat er meer inzicht ontstaat in de calamiteiten en de inzet van jeugdgezondheidszorg.

Monitoring & Beleid

Gebiedsgericht werken, met lokale partners, is één van de strategische speerpunten van het GGD-beleid. Om dat beleid mogelijk te maken is een incidentele impuls van € 205.000,- aan de teams in de regio beschikbaar gesteld. De teams gaven hier op verschillende manieren invulling aan. Een paar voorbeelden. Het team van de Fryske Marren organiseerde een symposium waarin ter plekke werd gewerkt aan het samenstellen van een sociale kaart. Dit symposium werd door de aanwezigen bijzonder goed gewaardeerd. In Sneek werden open dagen georganiseerd waarvoor ouders, kinderen, onderwijs en gebiedsteams werden uitgenodigd voor een kennismaking met het consultatiebureau en de JGZ. Het uitbrengen van de gemeentelijke gezondheidsrapportages is vertraagd en verschoven naar begin 2016.

Gezondheidsbevordering en preventieprogramma's

Volgens het meerjarenbeleidsplan wordt op provinciale schaal gewerkt aan twee speerpunten: alcohol en drugs, en overgewicht. Daarvoor lopen verschillende programma's, platforms en projecten.

• Platform Nuchtere Fries

In 2015 is de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcohol onderzocht met 17-jarige mystery-shoppers. De uitkomsten en aanbevelingen zijn besproken met elke gemeente en gepresenteerd aan de pers.

Tegelijkertijd onderzocht het platform, net als in 2014, het koop- en drinkgedrag van Friese jongeren. Er namen zo'n 390 jongeren deel aan een online peiling. Naar aanleiding van het onderzoek organiseerde het platform eind 2016 een themabijeenkomst waar afspraken zijn gemaakt over provinciale activiteiten. Het platform inventariseerde ook het genotmiddelenbeleid van scholen. De resultaten zijn verwerkt in een infographic en geven aan waar voor het onderwijs de kansen liggen. De infographic is verspreid onder gemeenten en scholen.

GGD Fryslân en Sport Fryslân informeerden sportverenigingen tijdens de Publieks-academie over de 'Gezonde Sportkantine' en de 'Bobsport-campagne'. De uitzending, met tips voor sportverenigingen over gezonde snacks en verantwoord alcoholgebruik, is online terug te zien.

Het platform laat met Verslavingszorg Noord-Nederland en de Academische Werkplaats Noord-Nederland een evaluatie maken van de interventie 'IK DACHT HET NIET! - een vernieuwende preventieaanpak'. In 2015 steeg de aanvraag naar deze interventie die werd uitgevoerd voor 100 klassen en de ouders van deze leerlingen.

De handreiking die het 'Platform Nuchtere Fries' heeft uitgegeven om evenementorganisatoren te ondersteunen bij een verantwoord en effectief alcoholbeleid werd enigszins herzien. Er kwam onder andere meer aandacht voor middelengebruik. In 2015 ondersteunde het platform 30 kleine en grote evenementen met polsbandjes, blaastesten, campagnemateriaal en ID-readers.

• Overgewicht

Begin 2015 namen twee gemeenten deel aan 'Jongeren op Gezond Gewicht' (JOGG), in de loop van 2015 zijn daar nog negen gemeenten bijgekomen. In alle JOGG-gemeenten is een regisseur aangesteld, in de gemeenten Heerenveen, Leeuwarden en Smallingerland wordt deze functie ingevuld door een gezondheidsbevorderaar van de GGD.

Om het speerpunt gezond gewicht goed in te vullen voor alle Friese gemeenten werd in 2015 het platform 'Gezond gewicht' opgericht. Het platform heeft vier taken:

- het bundelen van kennis, ervaring en expertise
- het benutten van netwerken voor publieke-private-samenwerking
- monitoring en evaluatie
- communicatie

Eind 2015 is het communicatieplan definitief vastgesteld.

Naast de speerpunten alcohol en drugs én overgewicht krijgen ook andere preventie-thema's aandacht, zoals roken. Daarnaast vindt gezondheidsbevordering steeds meer plaats vanuit gemeentelijke en regionale teams om zo beter aan te kunnen sluiten bij de gemeentelijke ontwikkelingen en de gebiedsteams.

Ook in 2015 hebben veel scholen in Friesland begeleiding gekregen om te werken met de aanpak 'Gezonde School'. Jaarlijks neemt dit aantal toe, in Friesland werken nu vignet 'Gezonde School' (themacertificaat) behaald. De aanpak 'Gezonde School' en JOGG versterken elkaar. In de JOGG-wijken zien we meer gezonde scholen en ontstaat ook daadwerkelijk beleid op de thema's voeding, sport en bewegen.

2.5 Wat heeft het gekost?

	Begroting na 4e wijziging			Realisatie 2015			Verskil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma gezondheid							
Producten Zorg en Advies	5.959.478	2.636.918	-3.322.560	6.718.542	3.277.676	-3.440.866	-118.306
Producten Jeugdgezondheidszorg	17.789.856	1.667.401	-16.122.455	19.243.367	3.413.848	-15.829.519	292.936
	23.749.334	4.304.319	-19.445.015	25.961.909	6.691.524	-19.270.385	174.630
Dekkingsmiddelen gezondheid							
Overige dekkingsmiddelen	341.423	0	-341.423	400.000	174.085	-225.915	115.508
Nadelig saldo gezondheid	0	19.403.187	19.403.187	0	19.403.187	19.403.187	0
	341.423	19.403.187	19.061.764	400.000	19.577.272	19.177.272	115.508
Reservemutaties gezondheid	135.000	431.489	296.489	135.000	422.940	287.940	-8.549
Totaal programma gezondheid	24.225.757	24.138.995	-86.762	26.496.909	26.691.736	194.827	281.589

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1 Algemeen

De Bestuurscommissie Veiligheid stelde in maart het beleidsplan 'Crisisbeheersing 2015-2018' vast. Het plan, dat in nauwe samenspraak met crisispartners, buurregio's en Friese gemeenten werd opgesteld, beschrijft hoe de veiligheidsregio de komende jaren de crisisbeheersing wil versterken:

**De samenwerking tussen crisispartners versterken om,
passend bij de Friese nuchterheid,
risicobewustzijn en redzaamheid te bevorderen
en hulpverlening en herstel te organiseren
bij crises in de samenleving.**

3.2 Uitvoering 2015

Naast GRIP-inzetten richtte de afdeling Crisisbeheersing zich onder andere op hulpverlening te water, het goed laten verlopen van evenementen, de actualisering van plannen en vakbekwaamheid.

Inzetten

In 2015 zijn er zes GRIP1 inzetten geweest: vier grote branden (twee in Heerenveen, één in Leeuwarden en één in Harlingen), een explosie in een flat in Drachten en een verkeersongeval bij Stiens (aanrijding tussen een touringcar met Duitse schoolkinderen en een personenauto).

Naast deze GRIP-inzetten waren onder andere de vogelgriep (milde vorm van vogelgriep op een pluimveebedrijf in Tzummarum), de hazenpest en de zomerstorm op 25 juli thema's van aandacht. Ook heeft de afdeling Crisisbeheersing zich vanaf medio september intensief bezig gehouden met de coördinatie van de crisisondopvang voor vluchtelingen en betrokken gemeenten hierbij ondersteund.

Hulpverleners en watersportondernemers werken samen op Fries binnenwater

De gemeente Súdwest-Fryslân en Veiligheidsregio Fryslân hebben de pilot 'V-Trace' uitgevoerd om de hulpverlening op het Friese binnenwater te verbeteren. In de pilot, die past bij het bestuurlijke uitgangspunt om de private sector meer te laten participeren bij de crisisbeheersing, hebben partijen zoals havenmeesters, jachthavenbeheerders en verhuurbedrijven de hulpdiensten circa vijftig keer ondersteund bij hulpverlenings- en reddingsacties op het water.

Partners waarderen crisisbeheersing met een 7,3

In 2015 werd zeven maal de tevredenheid van partners gemeten over een product, training, oefening of bijeenkomst. Het ongewogen gemiddelde van de gegeven rapportcijfers komt op een 7,3. De metingen werden gedaan bij: 'Multidisciplinaire briefing in LCMS', 'Trainingen scenariodenken voor ROT en CoPI', 'Command and control trainingen in de geneeskundige keten', 'Bijeenkomst zorgcontinuïteit', 'Themabijeenkomst Min waar op komst', 'Themabijeenkomst Zorginstellingen voorbereid op stroomuitval' en de 'Eindejaarsnetwerkbijeenkomst afdeling Crisisbeheersing'.

Geslaagde publieksevenementen

De afdeling Crisisbeheersing adviseerde diverse gemeenten over risicovolle evenementen. Er zijn onder andere multidisciplinaire adviezen verstrekt voor het Skûtsjesilen, Oerol, de Admiraliteitsdagen in Dokkum en de Jouster Merke. Ook is de veiligheidsregio bij diverse evenementen aanwezig geweest in het Veiligheidsteam. De slotsom over 2015 is: alle evenementen zijn zonder noemenswaardige incidenten verlopen.

Zes plannen geactualiseerd

Er zijn in 2015 zes plannen geactualiseerd: de IBP's 'Grootschalige Stroomuitval' en 'Waddenzee' én de RBP's 'Vliegbasis Leeuwarden', 'Van Gansewinkel', 'Motip Dupli' en 'BASF'. Het plan IBP Hoofdvaarwegen heeft enige vertraging opgelopen. De vaststelling van dit IBP (van Lemmer tot Delfzijl) is nu gepland voor april 2016.

Vakbekwaamheidsactiviteiten

In februari stelde de organisatie het nieuwe vakbekwaamheidsbeleid vast. De essentie van dit beleid is dat crisisbeheersing geen bijbaantje is, maar een vak. De komende jaren wordt een kleiner aantal mensen gericht en systematischer opgeleid, getraind en geoefend. Voor een aantal functies wordt de kwaliteit geborgd door assessments of certificering. Centraal staat de professionaliteit van de functionarissen in de hoofdstructuur van de crisisorganisatie en binnen de processen van Bevolkingszorg en GHOR.

Het afgelopen jaar zijn 227 geslaagde vakbekwaamheidsactiviteiten uitgevoerd. Dit zijn onder andere 'GBT-trainingen', 'Training gemeentesecretarissen over de nafase van een crisis', 'Trainingen scenariodenken', 'Training Rampbestrijdingsplan BASF', 'Table Top oefening grootschalige stroomuitval', 'Training team Bevolkingszorg, experts Bevolkingszorg en Officier van Dienst Bevolkingszorg', 'Oefening Ziekenhuis Tjongerschans', 'Command and control-trainingen in de geneeskundige keten', 'Trainingen coördinatieteam op de Waddeneilanden' en de 'Hoogwateroefening Alert' in Súdwest-Fryslân. Bij deze laatste oefening is de tevredenheid van inwoners van Parrega, die mee hebben gedaan aan de evacuatie, middels een publieksenquête onderzocht. De inwoners waardeerden de oefening gemiddeld met een 7,5.

3.3 Wat heeft het gekost?

	Begroting na 4e wijziging			Realisatie 2015			Verskil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma Crisisbeheersing							
Producten							
Crisisbeheersing	4.526.330	230.759	-4.295.571	4.678.522	339.237	-4.339.285	-43.714
Dekkingsmiddelen veiligheid							
Overige dekkingsmiddelen	10.000	2.765.301	2.755.301	10.000	2.775.276	2.765.276	9.975
Nadelig saldo crisisbeheersing	0	1.477.812	1.477.812	0	1.477.812	1.477.812	0
	10.000	4.243.113	4.233.113	10.000	4.253.088	4.243.088	9.975
Reservemutaties crisisbeheersing	15.000	20.000	5.000	15.000	19.050	4.050	-950
Totaal programma crisisbeheersing	4.551.330	4.493.872	-57.458	4.703.522	4.611.375	-92.147	-34.689

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1 Algemeen

In 2014 sprak Brandweer Fryslân met het bestuur over de kwaliteit en de koers van Brandweer Fryslân. Deze kwaliteitsdiscussie gaf het inzicht dat nodig is om een harmonisatie- en kwaliteitsslag te maken. De nieuwe Friese brandweer is ontstaan uit 11 organisaties. Dit brengt verschil in werkwijze, afspraken en kwaliteit met zich mee. De uitkomst van de kwaliteitsdiscussie gaf input voor het beleidsplan.

Het Algemeen Bestuur heeft in maart 2015 het beleidsplan 'De koers naar toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân' vastgesteld. Daarmee werd het beleidsmatige en financiële kader voor de periode 2015-2018 bepaald. In deze beleidsperiode bouwt Brandweer Fryslân verder aan de staande organisatie en de doorontwikkeling daarvan.

Reserve kwaliteitsverbetering & ombuiging

Bij het vaststellen van het beleidsplan is door het bestuur besloten om een reserve kwaliteitsverbetering à € 1.225.000 incidenteel toe te kennen. Het doel hiervan is om in 2015, 2016 en 2017 verder te bouwen aan het op orde brengen van de staande organisatie. Daarnaast is aan het bestuur toegezegd om te onderzoeken hoe we met ingang van 2018 structureel, binnen de bestaande begroting, kunnen ombuigen voor doorontwikkeling van de brandweezorg. In 2015 heeft het managementteam Brandweer de prioriteiten vastgesteld en de structurele dekking voor deze ombuiging wordt gerealiseerd in 2016.

Tekort 1,3 miljoen op de kapitaallasten

Tijdens het regionaliseringsproject 'Samen naar één Brandweer' is bestuurlijk de afweging gemaakt om het project niet te belasten met harmonisering van gemeentelijke kapitaallasten voor de brandweer. Met het bestuur van Veiligheidsregio Fryslân is afgesproken om na de regionalisering met elkaar in gesprek te gaan over hoe dit (toekomstige) tekort wordt opgelost. Begin 2015 werd duidelijk dat Brandweer Fryslân, bij ongewijzigd beleid, koerst op een tekort van € 1,3 miljoen op de kapitaallasten (€ 700.000 op huisvesting en € 600.000 op materieel).

Afgelopen jaar werd ook het meerjareninvesteringsplan materieel (MIP) opgesteld. Door de afschrijvingstermijnen aan te passen, kan het moment waarop Brandweer Fryslân voor het eerst onder de nullijn komt iets naar achter worden geschoven (dit speelt vanaf 2020). Dit is met het bestuur gedeeld en er is afgesproken om de komende jaren in gesprek te gaan over hoe dit op te vangen. In dit gesprek zullen de inhoudelijke en financiële afwegingen binnen het dekkingsplan 2.0 een rol in spelen.

Tekort op vakbekwaamheid

In 2015 werd duidelijk dat Brandweer Fryslân de komende jaren te maken krijgt met een onvoorziene uitstroom van vrijwilligers. Dit heeft te maken met de vergrijzing en vrijwilligers die zich steeds korter binden aan een vrijwillige functie. De uitstroom leidt tot extra financiële inspanningen op het gebied van opleidingen om de vakbekwaamheid van het aantal opgeleide vrijwilligers op peil te houden. In de Bestuurscommissie Veiligheid in maart 2016 worden de financiële gevolgen aan het bestuur voorgelegd.

4.2 Operationele zaken

Uitrukken

Het aantal uitrukken lag in 2015 op 6.064. Van alle uitrukken in 2015 was Brandweer Fryslân bij 60% op tijd. Dit is conform de vastgestelde norm in het Besluit van Veiligheidsregio's. In het afgelopen jaar is een dertigtal grote branden geweest waarvoor Brandweer Fryslân met minimaal drie tankautosputten is uitgerukt. Drie van deze grote branden waren incidenten in de regio's Groningen en Drenthe waarbij Brandweer Fryslân assistentie heeft verleend.

Hieronder een greep uit de grote incidenten binnen Fryslân:

- januari: zeer grote brand op bedrijventerrein aan de Lorentzkade in Leeuwarden
- april: twee incidenten tijdens het mixen van mest, betrokken personen met de schrik vrijgekomen, aantal runderen omgekomen
- juni: grote brand in leegstaande loods in Harlingen waar ook asbest vrijkwam
- oktober: meerdere gelijktijdige incidenten in de regio veroorzaakt door hevig onweer

Deze incidenten geven de diversiteit aan waar de brandweer mee te maken krijgt: het gezamenlijk optreden van meerdere posten, het optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen, het beperken van een brand met complicerende factoren en de inzet op meerdere gelijktijdige incidenten.

STOOM

Brandweer Nederland startte in 2012 het project 'Structureel Terugdringen van Ongewenste en Onechte Meldingen' (STOOM). Het doel is dat automatische brandmeldingen in 95% van de gevallen daadwerkelijk naar een echte brand leiden en slechts 5% van de meldingen loos is. Door inzicht kunnen loze OMS-meldingen succesvol worden teruggedrongen en is een correcte registratie mogelijk. In 2014 startte Brandweer Fryslân met het invoeren van een betere OMS-registratie. Meldingen worden door de meldkamer nagebeeld voor verificatie en er wordt een gedegen registratie opgebouwd. In 2015 is te zien dat van de 2.348 OMS-meldingen de meldkamer daadwerkelijk 1.332 alarmeringen heeft uitgedaan. Uiteindelijk is de brandweer 547 keer uitgerukt en voor 416 alarmeringen daadwerkelijk ter plaatse gekomen.

Door het project 'STOOM' is het aantal uitrukken gedaald. Daarentegen zijn het aantal uitrukken voor hulpverlening, onder andere als gevolg van (zomer)stormen, met 340 uitrukken toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. In vergelijking met 2014 is het aantal uitrukken over de gehele linie met 129 uitrukken afgenomen.

Risico-inventarisatie en -evaluatie

Brandweer Fryslân voerde in 2015 een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) uit. Deze verplichte evaluatie vanuit de Arbowet is opgeknipt in een 'koud' (kazerne-gebonden) en een 'warm' (repressief) deel. De uitkomsten vanuit de koude RI&E zijn door bedrijfsvoering uitgezet en de uitkomsten van de warme RI&E pakt de brandweerorganisatie zelf op. De warme RI&E is uitgevoerd om (in)zicht te krijgen hoe Brandweer Fryslân er op het gebied van veiligheid en gezondheid bij repressief optreden voor staat. Door de risico's te inventariseren en te beoordelen, kan er gezamenlijk actie worden ondernomen om onacceptabele risico's weg te nemen en te beheersen.

4.3 Projecten en ontwikkelingen

Om het beleidsplan te realiseren lopen er verschillende programma's, projecten en activiteiten.

Paraatheid 1.0.

Begin 2015 startte het project 'Paraatheid 1.0'. Het doel is om geharmoniseerde afspraken te maken over het borgen van paraatheid, om waar mogelijk knelpunten te voorkomen en om te gaan met knelpunten in de paraatheid. De focus ligt daarbij op de vrije instroom van vrijwilligers en de bemensing van het blusvoertuig (de TS 6). Een projectgroep, voor een belangrijk deel vrijwilligers, heeft de elementen van paraatheid geformuleerd. Aan de hand daarvan zijn aanbevelingen opgesteld om als Brandweer Fryslân veilig en verantwoord uit te kunnen rukken. Hierbij zijn vooral de verschillende verantwoordelijkheden benoemd: van brandweervrijwilliger tot aan commandant. De aanbevelingen uit het project zijn afspraken geworden die voor heel de brandweer gelden en worden begin 2016 geïmplementeerd.

Kazerne Volgorde Tabel

Het doel van een vernieuwde Kazerne Volgorde Tabel (KVT) is een herijking van de operationele grenzen van de brandweerposten in Fryslân. Aanpassingen van het wegennetwerk, verplaatsingen van kazernes en andere wijzigingen, maken dat de huidige KVT steeds minder de werkelijkheid benadert. Ook de regio's Drenthe en Groningen zijn bezig met een update van hun KVT. Inmiddels is gesproken over de uitgangspunten om te voorkomen dat er vreemde situaties ontstaan in de grensgebieden. Ook is er afstemming met IJsseland, Flevoland en Noord-Holland Noord, want ook met die regio's heeft Fryslân een raakvlak. Naar verwachting wordt de KVT halverwege 2016 ingevoerd in het meldkamersysteem.

Brandveilig leven

Het uitvoeringsprogramma 'Brandveilig Leven' voerde diverse activiteiten uit om inwoners bewust te maken van brandveiligheid. In 2015 zijn in heel Fryslân 198 gastlessen brandveiligheid gegeven in bovenbouwgroepen van basisscholen en 19 oefeningen in de wijk georganiseerd. Bij het oefenen in de wijk worden de inwoners van een buurt uitgenodigd om mee te kijken bij een brandweeroefening. Daarna volgt een gesprek over brandveiligheid en eigen verantwoordelijkheden.

In het afgelopen jaar organiseerde Brandweer Fryslân 76 doelgroepgerichte voorlichtingen. Dit zijn voorlichtingen aan bijvoorbeeld ouderen en studenten. Bij die laatste groep werd een regiobrede bewustzijns campagne ontwikkeld door studenten van de Friese hogescholen. Hierbij is samengewerkt met GGD Fryslân/SOASense. Samen met ketenpartners participeerde de Friese brandweer ook in 14 keurmerken 'Veilig Ondernemen' en zijn voorbereidingen getroffen voor de pilot 'Geen Nood Bij Brand' (brandveiligheid in de zorg).

Risicobeheersing, de basis op orde

Binnen het project 'Risicobeheersing, de basis op orde' is het deelproject 'Toezicht- en controleplan brandveilig gebruik gebouwen' geïmplementeerd. In nauwe samenwerking met medewerkers van Friese gemeenten wordt sinds oktober 2015 gewerkt volgens een uniforme werkwijze. In 2015 zijn er 903 controles brandveilig gebruik van gebouwen uitgevoerd en 32 adviezen ten aanzien van handhaving gedaan. Het aantal adviezen met betrekking tot bouwen en milieu lag het afgelopen jaar op 1.026.

Brandonderzoek

Om te leren van branden, de ontwikkeling daarvan en de risico's die daaruit voort vloeien, is in 2015 gestart met het opleiden van negen noordelijke brandonderzoekers. Het opzetten van het zogenaamde 'Team Brandonderzoek 3Noord' (TBO3Noord) is een voorbeeld van de samenwerking tussen Veiligheidsregio Fryslân, Groningen en Drenthe. Voor dit brandonderzoeksteam levert Fryslân drie personen. Medio 2016 kunnen de brandonderzoekers worden ingezet in het gebied van de drie veiligheidsregio's. Door brandonderzoek kan de brandweer zich richten op het continu evalueren van de effectiviteit van preventieve en preparatieve voorzieningen, en de kwaliteit van het repressieve brandweeroptreden.

Project Dekkingsplan 2.0

De repressieve slagkracht en paraatheid van Brandweer Fryslân is georganiseerd vanuit gemeentelijk oogpunt en nog niet ingericht, geoptimaliseerd en beredeneerd vanuit de schaalgrootte van de veiligheidsregio. Het project 'Dekkingsplan 2.0' gaat hier op basis van het incidentrisicoprofiel invulling aan geven. Het plan van aanpak, dat ook de opdracht 'afhechten dekkingsplan 1.0' bevat, is in december 2015 in de Bestuurscommissie Veiligheid vastgesteld en ligt tot 1 april 2016 samen met het incidentrisicoprofiel ter consultatie bij de gemeenteraden. In 2017 is zicht op waar de kazernes moeten staan, welk materieel waar aanwezig moet zijn en wat de beschikbaarheid van personeel moet zijn in relatie tot de risico's tegen zo laag mogelijke kosten.

Incidentrisicoprofiel

In 2015 werd het incidentrisicoprofiel afgerond. Dit profiel zorgt voor inzicht in de risico's in de regio om vanuit de risicobenadering beleidskeuzes te kunnen maken of te prioriteren. Het zal onder andere als basis dienen voor het 'Dekkingsplan 2.0.' In december 2015 werd het incidentrisicoprofiel aangeboden aan de Bestuurscommissie Veiligheid. Naar verwachting wordt het incidentrisicoprofiel in juni 2016 vastgesteld door het bestuur.

4.4 Wat heeft het gekost?

	Begroting na 4e wijziging			Realisatie 2015			Verschil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Programma brandweer							
Producten brandweer	36.801.363	1.216.838	-35.584.525	37.936.712	1.241.422	-36.695.290	-1.110.765
Dekkingsmiddelen brandweer							
Overige dekkingsmiddelen	27.068	5.313.398	5.286.330	90.000	5.581.853	5.491.853	205.523
Nadelig saldo brandweer	0	30.145.529	30.145.529	0	30.145.529	30.145.529	0
	27.068	35.458.927	35.431.859	90.000	35.727.382	35.637.382	205.523
Reservemutaties brandweer	1.375.000	1.671.886	296.886	1.375.000	1.608.886	233.886	-63.000
Totaal programma brandweer	38.203.431	38.347.651	144.220	38.949.145	38.577.690	-371.455	-721.342

5. Paragrafen

5.1 Financiering

Financieringsbeleid en afdekken van risico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen wordt afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Leningenportefeuille en liquiditeit

In 2015 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken, het verloop is daardoor als volgt:

Saldo per 1 januari	€	46.561.684
Reguliere aflossingen	€	3.333.796 -/-
Saldo per 31 december	€	43.227.887

Op 1 februari 201 werd een langlopende lening aangetrokken van € 6 miljoen, waarmee het negatieve saldo op de rekening-courant wordt opgeheven, en wordt geanticipeerd op de geplande aflossingen van financieringen in 2016.

Kasgeldlimiet

Bij het huidige begrotingstotaal naar € 66,9 miljoen is de kasgeldlimiet voor 2015 uitgekomen op € 5,4 miljoen (8,2%). Alleen in het laatste kwartaal is sprake geweest van een netto vlottende schuld, tot een bedrag van € 1,2 miljoen. De kasgeldlimiet wordt in 2015 derhalve niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2015 is gesteld op 20% van het begrotingstotaal, ofwel € 13,4 miljoen. In 2015 komt het totaal aan aflossingen op € 3,3 miljoen, derhalve ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de leningportefeuille is ervoor gezorgd dat ook in de toekomst de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is de 'Wet verplicht schatkistbankieren' van toepassing. Met ingang van deze datum dient Veiligheidsregio Fryslân haar overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Dit met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag, wat voor 2015 is gesteld op € 502.000. De naleving van de regeling is conform het gewijzigde BBV opgenomen in de toelichting op de balans, onderdeel kortlopende vorderingen. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag niet wordt overschreden.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 19 maart 2015 stelde het Algemeen Bestuur de nieuwe nota weerstandsvermogen vast. Dit heeft geleid tot een nieuwe risicoberekening en een ander niveau van de weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestond voorheen uit de algemene reserve en de reserve crisis en rampen. De reserve crisis en rampen is opgeheven, naar aanleiding van de nieuwe nota weerstandsvermogen. Hierdoor bestaat de incidentele weerstandscapaciteit alleen nog uit de algemene reserve, die is vastgesteld op € 1,6 miljoen. Er hebben zich geen risico's voorgedaan die een beslag doen op de algemene reserve.

Structurele weerstandscapaciteit

Voor de risico's rondom personele fricties is de post onvoorzien opgenomen in de begroting, en wel op een niveau van € 500.000. In 2015 is deze volledig benut voor personele fricties.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

- Ontwikkelingen rondom de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO).
- Onvoldoende geïndexeerde kapitaallasten, effect bij toekomstige vervanging (jaarlijks € 1,3 miljoen).

Deze risico's zullen de komende jaren bij ongewijzigd beleid leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Financiële kengetallen

Als gevolg van het gewijzigde BBV dient in het jaarverslag 2015 een set met financiële kengetallen te worden opgenomen. Van de zes vastgestelde kengetallen hebben er vier betrekking op Veiligheidsregio Fryslân.

Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2014	Begroting 2015	Jaarverslag 2015
Netto-schuldquote	63,41%	nvt	72,15%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	63,41%	nvt	72,15%
Solvabiliteit	10,88%	nvt	3,86 %
Structurele exploitaiteruimte	0,53%	nvt	0 %

De toename van de netto-schuldquote wordt veroorzaakt door het teruglopen van de liquiditeitspositie met bijna € 7 miljoen door de gedane investeringen en het uitbetaalde resultaat over 2014. De solvabiliteit loopt terug, met name door het uitbetalen van het resultaat over 2014 (€ 3,2 miljoen) en de inzet van reserves.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid rondom het beheer van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft. Met ingang van 2014 heeft de organisatie de volgende gebouwen in eigendom/beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 65 brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 61 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Voor de gebouwen in eigendom is het gewenste kwaliteitsniveau gesteld op niveau 3 (redelijk) van NEN 2767. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen zijn voor de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen aanwezig. Bij de huurlocaties wordt ernaar gestreefd een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten. Bij de nieuw afgesloten huurovereenkomsten met de gemeenten is dit ook zo geregeld, bij huur van derden in de meeste gevallen ook.

Bij de regionalisering zijn de budgetten voor de kazernes bepaald op basis van de van de gemeenten overgenomen locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project 'Samen naar één Brandweer' budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen.

Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is ervoor gekozen deze te egaliseren met behulp van een voorziening groot onderhoud. De stand van de voorziening per eind 2014 sluit aan met de bijgewerkte onderhoudsplanning. In 2015 is een deel van het geplande groot onderhoud uitgevoerd, de onderhoudsplanning is bijgewerkt en is meerjarig sluitend.

De budgetten voor kapitaallasten zijn gebaseerd op het huidige areaal en op het prijspeil waarop de investeringen in het verleden door de gemeenten zijn gedaan. Indien gebouwen en installaties moeten worden vervangen tegen het huidige (c.q. toekomstige) prijspeil doet zich een tekort voor, dat in de loop der jaren zal oplopen tot maximaal € 700.000. Dit risico is, als onderdeel van het totale risico voor niet-geïndexeerde kapitaallasten van € 1,3 miljoen, gemeld in de kaderbrief 2016.

5.4 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering levert veelal een indirecte bijdrage aan een veilig en een gezond Fryslân. Door te zorgen voor goed werkende systemen en huisvesting, een consciëntieuze administratie en algemeen beleid op te stellen, kunnen de kolommen zich volledig richten op het primaire proces. Op sommige terreinen was deze basis niet op orde, veelal verlate gevolgen van de regionalisering van de brandweer. In 2015 zijn deze losse eindjes weggewerkt.

Verder heeft het bestuur extra middelen beschikbaar gesteld om de bedrijfsvoering een kwaliteitsinjectie te geven, specifiek op het gebied van financiën en P&O. De middelen voor 2015 zijn hier ook op ingezet. Dit heeft meteen geleid tot de eerste resultaten, zoals het project 'Begroting 2.0' en de tijdige implementatie van een nieuw hoofdstuk in de Car-uwo.

Wel zien we dat op deze terreinen meer winst valt te behalen. Zo zijn niet alle investeringen in ICT, huisvesting en brandweer volgens planning uitgevoerd. Ook is de strategische personeelsplanning nu beperkt inzichtelijk, terwijl dit wel belangrijke sturingsinformatie is voor Brandweer en GGD.

Omdat de middelen tijdelijk zijn, is een deel geïnvesteerd in informatiemanagement. De intentie is om de informatiehuishouding dusdanig te verbeteren dat dit de nodige efficiëntie met zich mee brengt.

Gedurende het jaar zijn met name de thema's klantgerichtheid en resultaatgerichtheid ontwikkeld. De organisatie kent 100 ambassadeurs op het gebied van klantgerichtheid, iedere kolom werkt met een resultaatkaart, er zijn interne samenwerkingsgesprekken gevoerd, 100 mensen zijn opgeleid in projectmatig werken en een groot deel van de organisatie voert resultaatgesprekken.

De laatste maanden van het jaar stonden in het teken van het doorvoeren van de organisatieverandering bij de GGD. De veelal traditioneel ingerichte systemen en procedures zijn niet overall meer passend bij de nieuwe organisatievorm. Omdat de veiligheidsregio nu twee vormen van organiseren kent, vraagt dit een meer flexibele en vraaggerichte bedrijfsvoering dan voorheen.

Het beleid over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is nog niet vastgesteld. Ook is het niet het gehele jaar gelukt om facturen binnen 21 dagen te betalen, dit is wel gelukt in het laatste kwartaal van het jaar. De verwachting is daarom dat in 2016 dit doel gerealiseerd kan worden.

Het ziekteverzuim was gelijk aan dat van vorig jaar, namelijk 4%. Wat verder opvalt, zijn de resultaten uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Hieruit blijkt dat medewerkers de organisatie hoger beoordelen dan twee jaar (7,5 om 7,2).

Deel II Jaarrekening 2015

Veiligheidsregio Fryslân

6. Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2015

ACTIVA	2015		2014	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa				
Investerings met een economisch nut		52.085.758		50.935.154
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	280.384		504.212	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	248.534		6.323.045	
Overige vorderingen	134.086		186.692	
		663.004		7.013.949
Liquide middelen		28.997		482.063
Overlopende activa				
Nog te ontvangen subsidies	116.862		238.189	
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.923.500		1.883.343	
		2.040.362		2.121.532
		54.818.121		60.552.698

PASSIVA	2015		2014	
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Algemene reserve	1.600.000		1.894.223	
Bestemmingsreserves	1.237.373		1.469.025	
Nog te bestemmen resultaat	-721.342		3.225.623	
		2.116.031		6.588.871
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	483.562		953.717	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	342.945		463.476	
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	0		98.838	
		826.507		1.516.031
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		43.227.887		46.561.683
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Banksaldi	1.440.630		0	
Overige schulden	5.103.282		3.982.743	
		6.543.912		3.982.743
Overlopende passiva				
Vooruitontvangen subsidies	557.181		229.316	
Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen	1.546.603		1.674.054	
		2.103.784		1.903.370
		54.818.121		60.552.698

6.2 Programmarekening 2015

	Primitieve begroting			Begroting na 4e wijziging			Realisatie 2015			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma gezondheid										
Producten Zorg en Advies	5.850.782	2.610.792	-3.239.990	5.959.478	2.636.918	-3.322.560	6.718.542	3.277.676	-3.440.866	-118.306
Producten Jeugdgezondheidszorg	17.590.756	2.113.700	-15.477.056	17.789.856	1.667.401	-16.122.455	19.243.367	3.413.848	-15.829.519	292.936
	23.441.538	4.724.492	-18.717.046	23.749.334	4.304.319	-19.445.015	25.961.909	6.691.524	-19.270.385	174.630
Dekkingsmiddelen gezondheid										
Overige dekkingsmiddelen gezondheid	110.878	68.214	-42.664	341.423	0	-341.423	400.000	174.085	-225.915	115.508
Nadelig saldo gezondheid	0	18.743.470	18.743.470	0	19.403.187	19.403.187	0	19.403.187	19.403.187	0
	110.878	18.811.684	18.700.806	341.423	19.403.187	19.061.764	400.000	19.577.272	19.177.272	115.508
Reservemutaties gezondheid	0	16.240	16.240	135.000	431.489	296.489	135.000	422.940	287.940	-8.549
Totaal programma gezondheid	23.552.416	23.552.416	0	24.225.757	24.138.995	-86.762	26.496.909	26.691.736	194.827	281.589
Programma crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	4.572.751	315.252	-4.257.499	4.526.330	230.759	-4.295.571	4.678.522	339.237	-4.339.285	-43.714
Dekkingsmiddelen veiligheid										
Overige dekkingsmiddelen crisisbeheersing	5.466	2.785.153	2.779.687	10.000	2.765.301	2.755.301	10.000	2.775.276	2.765.276	9.975
Nadelig saldo crisisbeheersing	0	1.477.812	1.477.812	0	1.477.812	1.477.812	0	1.477.812	1.477.812	0
	5.466	4.262.965	4.257.499	10.000	4.243.113	4.233.113	10.000	4.253.088	4.243.088	9.975
Reservemutaties crisisbeheersing	0	0	0	15.000	20.000	5.000	15.000	19.050	4.050	-950
Totaal programma crisisbeheersing	4.578.217	4.578.217	0	4.551.330	4.493.872	-57.458	4.703.522	4.611.375	-92.147	-34.689
Programma brandweer										
Producten brandweer	36.480.086	1.186.018	-35.294.068	36.801.363	1.216.838	-35.584.525	37.936.712	1.241.422	-36.695.290	-1.110.765
Dekkingsmiddelen brandweer										
Overige dekkingsmiddelen brandweer	425.019	5.421.848	4.996.829	27.068	5.313.398	5.286.330	90.000	5.581.853	5.491.853	205.523
Nadelig saldo brandweer	0	30.297.239	30.297.239	0	30.145.529	30.145.529	0	30.145.529	30.145.529	0
	425.019	35.719.087	35.294.068	27.068	35.458.927	35.431.859	90.000	35.727.382	35.637.382	205.523
Reservemutaties brandweer	0	0	0	1.375.000	1.671.886	296.886	1.375.000	1.608.886	233.886	-63.000
Totaal programma brandweer	36.905.105	36.905.105	0	38.203.431	38.347.651	144.220	39.401.712	38.577.690	-824.022	-968.242
Totaal VRF	65.035.738	65.035.738	0	66.980.518	66.980.518	0	70.602.143	69.880.801	-721.342	-721.342

6.3 Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening 2015 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

De jaarrekening 2015 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen. Eventueel wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Activa met een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden, in principe, niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemde worden altijd geactiveerd.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

40 jaar	bedrijfsgebouwen
20 jaar	renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen; technische installaties in bedrijfsgebouwen; voorzieningen aan terreinen (zoals parkeerplaatsen); containers
15 jaar	brandweervoertuigen c.q. brandweervaartuigen; medische apparatuur t.b.v. tuberculosebestrijding
12 jaar	brandweervoertuigen (beroepskorps)
10 jaar	kantoormeubilair; bouwrente; oefenmateriaal brandweer; ademluchtapparatuur; inventaris/bepakking brandweervoertuigen; overig brandweermateriaal
7 jaar	dienst- en OVD-voertuigen; persoonlijke beschermingsmiddelen brandweer
6 jaar	alarmeringsmiddelen (C2000 apparatuur)
5 jaar	overige medische apparatuur; PSU GHOR functionarissen; overige kantoorinventaris; gebruikerssoftware, werkplek automatisering, telefooncentrale (incl. vaste telefoons)
3 jaar	systeem soft- en hardware; mobiele telefoons; tablets
niet	gronden en terreinen.

Van de genoemde termijnen kan bij bestuursbesluit worden afgeweken.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Bij de vorderingen wordt rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties in verband met oninbaarheid.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen tegen historische kostprijs.

Overige activa en passiva

Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Baten worden slechts in aanmerking genomen voor zover zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen worden niet in de balans opgenomen. De lasten die hieruit voortvloeien worden onder de bedrijfslasten verantwoord.

6.4 Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in de materiële vaste activa is als volgt:

	Saldo 1/1	Investerings	Desinvestering	Afschrijvingen	Saldo 31/12
Gronden en terreinen	1.091.701	-	-	7.281	1.084.420
Bedrijfsgebouwen	26.045.330	184.456	73.894	865.138	25.290.754
Vervoermiddelen	12.157.002	3.251.615	30.522	1.737.779	13.640.316
Machines, apparaten, installaties	6.450.629	42.737	23.727	515.478	5.954.161
Overige mva	4.951.144	2.398.760	-	1.788.808	5.561.096
	50.695.806	5.877.568	128.143	4.914.484	51.530.747
Investeringsprojecten in uitvoering	239.348	555.011	239.348	-	555.011
Totaal	50.935.154	6.432.579	367.491	4.914.484	52.085.758

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa betreffen:

8 Tankautospuiten met bekapping	€ 3.225.000
ICT-faciliteiten	€ 843.000
Meubilair en inventarissen	€ 325.000
Brandweerkleding en -helmen	€ 708.000
Commandoportofoons	€ 214.000

Uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met het Rijk en worden overtollige tegoeden aangehouden in de schatkist. De veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 502.000 buiten de schatkist aanhouden. Per kwartaal was dit saldo gemiddeld als volgt:

Eerste kwartaal	€ 376.625
Tweede kwartaal	€ 367.970
Derde kwartaal	€ 368.254
Vierde kwartaal	€ 345.009

Het drempelbedrag is derhalve in 2015 niet overschreden

Lening BON

De lening aan Brandweer Opleidingen Noord bedroeg oorspronkelijk € 154.000 en is in 2012 volledig voorzien als oninbaar. Als gevolg van de verbeterde liquiditeitspositie van de BON is in 2014 de helft terugbetaald. Het restant is eind 2015 terugontvangen van de BON.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

Vooruitbetaalde bedragen	€ 376.531
Overige nog te ontvangen bedragen	€ 1.546.969
	€ 2.040.362

Nog te ontvangen subsidiebedragen

	Saldo 1/1	Voorschotten	Gemaakte kosten	Saldo 31/12
FUEV	123.891	123.891	0	0
Sociale kaart	25.000	25.000	0	0
JGZ	89.298	89.298	0	0
Impuls omgevingsveiligheid	0	76.450	139.371	62.921
Brandveilig leven	0	0	37.773	37.773
Zorgopleiding 2e tranche	0	0	16.168	16.168
Totaal	238.189	314.639	193.312	116.862

Impuls omgevingsveiligheid: Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu stelt voor de jaren 2015 tot en met 2018 een subsidie beschikbaar voor het verbeteren van de taken rondom omgevingsveiligheid. Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2015 een bedrag van € 152.900 ter beschikking gekregen voor deze taken. Over het boekjaar 2015 bedroeg de werkelijke realisatie € 139.371. Van dit geld heeft de veiligheidsregio ondersteuning geboden aan het bevoegd gezag op in totaal 120 producten. Daarnaast heeft de veiligheidsregio een aantal projecten uitgevoerd waaronder het repressief overleg waarbij risicobedrijven werden uitgenodigd om gezamenlijk na te denken over mogelijke ongevalsscenario's en het proces en samenwerking met de repressieve dienst van de brandweer hierop te verbeteren.

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	1-1-2015	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2015
Algemene reserve	1.894.223	0	294.223	1.600.000
Bestemmingsreserves				
Rechtspositie	102.121	0	16.500	85.621
Gezondheidsenquête	97.752	0	50.000	47.752
Transitie JGZ	204.489	0	204.489	0
Crisis en rampen	500.000	0	500.000	0
Regionalisering	564.663	0	564.663	0
Cultuur en leiderschap	0	300.000	81.000	219.000
Beleidsplan brandweer	0	1.225.000	340.000	885.000
	1.469.025	1.525.000	1.756.652	1.237.373
Totaal eigen vermogen	3.363.248	1.525.000	2.050.875	2.837.373

Algemene reserve

Volgens de nota weerstandsvermogen is de algemene reserve gemaximeerd op € 1,6 miljoen. Deze wordt aangehouden als incidentele weerstandscapaciteit. In 2015 is de reserve op het gewenste niveau gebracht.

Rechtspositie

De reserve rechtspositie is gevormd voor de kosten van medewerkers waarvoor een wachtgeldregeling is afgesproken en medewerkers met ingegane FPU. Aangezien de laatstgenoemde categorie in 2014 is vervallen, is het restant van het saldo bedoeld voor de resterende wachtgelders. Naar verwachting zal de reserve eind 2020 op nihil uitkomen.

Gezondheidsenquête

De reserve gezondheidsenquête is in het verleden gevormd om de lasten van deze onderzoeken over de jaren te egaliseren. Door wijzigingen in de methode van onderzoek zijn deze kosten jaarlijks gelijkmatiger verdeeld en is egalisatie niet langer nodig. Daarom is in 2015 een deel van het saldo ingezet voor de dekking van projecten rondom epidemiologie. Het restant zal in 2016 worden ingezet, waarna de reserve vervalt.

Transitie JGZ

Deze reserve is bij de 8-maands bestuursrapportage van 2013 gevormd uit het resultaat van het programma gezondheid en werd in 2015 ingezet ter dekking van incidentele uitgaven die samenhangen met de transitie van de JGZ. Aangezien deze projecten nu zijn afgerond, kan de reserve vervallen.

Crisis en rampen

Deze reserve was gevormd als buffer voor het geval een grootschalige crisis of ramp zich voordoet. In de nota weerstandsvermogen is voor dit risico een andere afweging gemaakt waardoor deze buffer kan vervallen.

Regionalisering

Een deel van het rekeningsaldo van 2012 is destijds gestort in de reserve om ingezet te worden als dekking voor incidentele lasten van de regionalisering van de brandweer in Fryslân. In de kaderbrief 2016-2019 is een voorstel gedaan deze reserve in te zetten ter dekking van incidentele lasten als gevolg van het beleidsplan brandweer. Het saldo is daarop toegevoegd aan de reserve beleidsplan brandweer.

Cultuur en leiderschap

In 2015 is gestart met een traject cultuur en leiderschap, waarin werknemers worden begeleid in de groei naar resultaatgericht werken. Het beschikbare budget voor de gehele projectperiode is € 300.000. Hiervan is in 2015 € 81.000 besteed.

Beleidsplan brandweer

Vanuit het beleidsplan brandweer is een aantal projecten opgestart die moeten bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van de brandweezorg. Deze projecten hebben een looptijd tot en met 2017. In 2015 waren uitgaven begroot van € 390.000, hiervan is € 340.000 gerealiseerd. De resterende € 50.000 komt tot uitvoering in 2016.

Voorzoningen

	1-1-2015	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2015
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	183.162	0	0	183.162
Voorziening sociaal plan SN1B	770.555	0	470.155	300.400
	953.717	0	470.155	483.562
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	91.396	10.000	42.215	59.181
Groot onderhoud brandweerkazernes	200.800	303.000	220.036	283.764
Egalisatie lasten ILB	171.280	0	171.280	0
	463.476	313.000	433.531	342.945
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden				
Brede Doeluitkering Rampenbestrijding	98.838	0	98.838	0
Totaal voorzieningen	1.516.031	313.000	1.002.524	826.507

Voorziening opgebouwde spaaruren

In het verleden konden medewerkers (op grond van de op dat moment geldende CAR/UWO) van de toenmalige HVD Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties verlofuren sparen op basis van een spaarcontract. De gespaarde verlofuren konden dan later door medewerkers worden aangewend om langdurig verlof op te nemen. De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enige jaren geleden beëindigd, met als gevolg dat er geen nieuwe spaarcontracten bijkomen. De voorziening is bedoeld voor afwikkeling van het aantal uren dat is gespaard. In 2015 is de indexering van de uurtarieven ongeveer even hoog als de waarde van de opgenomen uren.

Voorziening sociaal plan SN1B

In 2013 is in het kader van de regionalisering deze voorziening gevormd voor garantiesalarissen en tegemoetkomingen in de reiskosten, zoals afgesproken in het sociaal plan 'Samen naar één Brandweer'. Gedurende 2015 is de voorziening bijgesteld naar aanleiding van herplaatsing van garantiekandidaten en de effecten van de nieuwe cao. Het resterende saldo is voldoende om de garantiesalarissen tot en met eind 2016 te kunnen dekken, alsmede de tegemoetkoming reiskosten tot en met 2018.

Groot onderhoud Harlingertrekweg

Uit het meerjaren onderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 10.000 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjaren onderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes

Als onderdeel van de regionalisering zijn 45 brandweerkazernes in eigendom overgenomen van de Friese gemeenten. Tijdens het overnameproces is voor elk van deze gebouwen een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Hieruit blijkt voor de eigendomskazernes een jaarlijkse onderhoudslast van in totaal € 545.000, waarvan € 303.000 groot onderhoud. Ter egalisatie van deze lasten is een onderhoudsvoorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan op het meerjaren onderhoudsplan.

Egalisatie lasten ILB

Vanuit de CAR/UWO is voor de jaren 2013 tot en met 2015 de mogelijkheid opgenomen gebruik te maken van een individueel loopbaan budget. Medewerkers kunnen over de gehele periode een bedrag van € 1.500 besteden. Naar aanleiding van een inschatting van het gebruik in de periode is een totale last begroot van € 300.000. Om deze lasten te kunnen egaliseren over deze jaren is een voorziening gevormd waar per jaar € 100.000 aan wordt toegevoegd. Per eind 2015 is de regeling vervallen en wordt de voorziening opgeheven.

Brede Doeluitkering Rampenbestrijding

De voorziening is in het verleden gevormd uit overschotten uit de BDUR, en is in 2013 voor een groot deel ingezet voor incidentele kosten met betrekking tot de regionalisering. In de kaderbrief 2016 is het restant ingezet voor dekking van incidentele kosten inzake het meerjaren beleidsplan brandweer. De voorziening is daarna opgeheven.

Langlopende schulden

Alle langlopende schulden zijn betrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2015	€	46.561.683
Nieuw aangetrokken	€	0
Reguliere aflossingen	€	3.333.796
Extra aflossingen	€	0
Stand per 31 december 2015	€	43.227.887

De rentelast die in 2015 is gemoeid met de langlopende leningen bedraagt € 1.341.559.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies	€	557.181
Overlopende rente	€	524.301
Overige overlopende passiva	€	1.022.302
	€	2.103.784

Vooruitontvangen subsidiebedragen

	Saldo 1/1	Voorschotten	Besteed/betaald	Saldo 31/12
LFR Haakarmbakken	167.818	0	15.983	151.835
Jeugd en alcohol	31.000	0	31.000	0
Seker en Sûn	0	157.800	0	157.800
Logopedie gem Leeuwarden	2.075	0	2.075	0
Escalatiepool	0	544.500	306.665	237.835
AP Heerenveen	28.423	0	28.423	0
Subsidie opvoedkade	0	167.000	157.289	9.711
	229.316	869.300	541.435	557.181

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen hebben betrekking op:

- Het 'Samenwerkingsconvenant Meldkamer Noord-Nederland' met de politieregio's en Veiligheidsregio's Groningen, Fryslân en Drenthe inzake het gezamenlijke beheer van de meldkamers voor ambulancezorg, brandweer, politie en de 'Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen' te Drachten (de Meldkamer Noord-Nederland). Op grond van dit convenant komt 25% van de gezamenlijke kosten voor rekening van de brandweerkolom. Binnen de brandweerkolom worden de kosten vervolgens op basis van inwoneraantallen over de regio's verdeeld.
- Het 'Convenant Werkgeverschap voor brandweerpersoneel Meldkamer Noord-Nederland' met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe betreffende het formele werkgeverschap van het brandweerpersoneel in de Meldkamer Noord-Nederland. Op grond van dit convenant draagt Veiligheidsregio Fryslân voor ongeveer 38% bij in de gezamenlijke kosten van het brandweerpersoneel.
- Huurcontracten die zijn aangegaan voor de hoofd-, team- en consultatiebureau-locaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en een aantal overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden, wat resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 1,3 miljoen per jaar. Deze verplichtingen hebben een looptijd van langer dan één jaar. Voor twee contracten is een bankgarantie afgegeven van € 23.000. Daarnaast is sprake van leaseverplichtingen voor auto's van € 31.000.
- De verplichtingen met betrekking tot het opgebouwde tegoed voor vakantiegeld en vakantiedagen zijn in overeenstemming met het BBV niet opgenomen in de balans, aangezien zij een meerjarig gelijkblijvend volume kennen. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt € 840.000, het opgebouwde vakantiegeld is € 1.105.000.

6.5 Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijzigingen

De laatste (4e) wijziging van de begroting 2015 heeft plaatsgevonden bij de tweede bestuursrapportage van 2015. Ten opzichte van de primitieve begroting hebben de volgende wijzigingen plaatsgevonden:

- **Eerste wijziging:** uitbreiding basistakenpakket JGZ (AB juni 2014), toename van de gemeentelijke bijdrage gezondheid met € 659.000.
- **Tweede wijziging:** corrigeren brandkranen, WABO en vastgoed (berap 2-2014), afname van de gemeentelijke bijdrage brandweer met € 152.000.
- **Derde wijziging** (eerste berap 2015): aanpassingen naar aanleiding van financieel kader, inclusief reservemutaties.
- **Vierde wijziging** (tweede berap 2015): inzet reserve cultuur en leiderschap en aanpassen verdeling organisatieoverhead.

Programma Gezondheid

Resultaat Gezondheid 2015

opbouw:

Producten Gezondheid	€	98.000
Huisvesting JGZ	€	16.000
Doorbelasting van organisatie overhead	€	52.000
Overschot algemene dekkingsmiddelen	€	116.000
Totaal Resultaat Gezondheid 2015	€	282.000

Toelichting

Binnen het programma gezondheid kan het resultaat nader uitgesplitst worden in de onderdelen 'Producten Zorg en Advies' en 'Producten Jeugdgezondheidszorg'.

- **Producten Zorg en Advies**

Voor de producten Zorg en Advies geldt dat het jaar 2015 wordt afgesloten met een saldo van ongeveer € 118.000 negatief. In dit negatieve saldo is een voordelig resultaat van de doorbelasting organisatie overhead opgenomen van € 17.000.

- **Zorg**

Zorg bestaat uit de producten infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding, SOASense. Voor deze producten geldt dat er over 2015 sprake is van een positief resultaat van ongeveer € 13.000. In 2013 is de beleidsregel overige geneeskundige zorg in het kader van individuele zorg bij tuberculose en infectieziekten vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit. Op basis van deze beleidsregel kunnen GGD-artsen individuele zorg bij TBC en enkele algemene infectieziekten declareren bij de zorgverzekeraars. GGD Fryslân is in 2015 gestart met het declareren van deze verrichtingen bij de zorgverzekeraars. Dit heeft geleid tot (incidenteel) extra opbrengsten voor TBC. In het kader van versterking infectieziektebestrijding zijn in 2015 extra middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn onder meer aangewend voor het aanstellen van een deskundige infectieziekte preventie. Daarnaast zijn extra activiteiten en onderzoeken uitgevoerd in verband met de instroom van asielzoekers en het instellen van noodopvanglocaties in Fryslân. In 2016 zal verdere versterking van infectieziektebestrijding plaatsvinden door het aanstellen van extra arts formatie.

- **Advies**

Advies bestaat uit de producten technische hygiënezorg, milieu & gezondheid, inzicht in de gezondheidssituatie, publieksinformatie en beleidsadvisering. Voor deze producten geldt dat er over 2015 sprake is van een negatief resultaat van ongeveer € 83.000. In 2015 is ten opzichte van de begrote formatie een extra clusterhoofd ingezet bij het cluster Advies. Het negatieve resultaat is een gevolg van deze extra inzet.

- **Overige producten**

Overige producten bestaat uit de OGGZ, forensische geneeskunde en reizigersvaccinatie. Voor deze producten geldt dat er over 2015 sprake is van een negatief resultaat van ongeveer € 48.000. In 2013 is een vordering opgenomen in verband met de uitvoering van werkzaamheden in het kader van de NODO procedure. De NODO procedure betreft het inschakelen van een forensisch arts voor het achterhalen van de doodsoorzaak van het overlijden van een minderjarige. Deze procedure (en financiering) is in 2014 beëindigd. De in 2013 opgevoerde vordering is in 2015 definitief afgewikkeld. In totaal is een bedrag van ruim € 50.000 afgeboekt op de vordering NODO. Deze afboeking verklaart in belangrijke mate het negatieve resultaat op de 'overige producten'.

- **Producten Jeugdgezondheidszorg**

Voor de producten Jeugdgezondheidszorg geldt dat het jaar 2015 wordt afgesloten met een saldo van € 293.000 positief. In dit positieve saldo is voordelig resultaat van de doorbelasting organisatie overhead opgenomen van € 35.000. De belangrijkste oorzaken van het positieve saldo bij producten jeugdgezondheidszorg betreffen de extra activiteiten aanvullend pakket JGZ, vergoedingen Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en inzet bestemmingsreserve transitie JGZ. Ten opzichte van de begroting zijn er extra activiteiten uitgevoerd in het kader van het zogenoemde aanvullend pakket JGZ. Voorbeelden van deze extra activiteiten zijn: inzet in het kader van JOGG en de Opvoedkade van de gemeente Leeuwarden.

Voor de uitvoering van de Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) ontvangt de GGD een separate vergoeding van het COA via GGD GHOR Nederland. Mede als gevolg van de sterke toestroom van het aantal asielzoekers heeft GGD Fryslân een hogere vergoeding ontvangen dan gepland. Hierbij speelt mee dat er sprake is van financiering achteraf, waarbij het moeilijk is om de personele inzet af te stemmen op de (te) ontvangen vergoedingen. Onderdeel van de vergoedingen van de COA is ook een vergoeding voor inrichtingskosten van nieuwe opvanglocaties. In 2015 heeft GGD Fryslân geen inrichtingskosten hoeven te betalen. De verwachting is dat GGD Fryslân in 2016 wel te maken krijgt met incidentele kosten voor het inrichten van nieuwe opvanglocaties.

Zoals vermeld in het jaarverslag heeft de JGZ in 2015 geïnvesteerd in het verbeteren van de aansluiting op de gebiedsteams van gemeenten. Om het verbeteren van de aansluiting te faciliteren zijn aan de JGZ-teams middelen beschikbaar gesteld vanuit de bestemmingsreserve transitie JGZ. Mede doordat een aantal activiteiten in de tweede helft van 2015 zijn gestart en een aantal nog doorlopen/uitgevoerd worden in 2016, zijn de beschikbare middelen niet volledig aangewend. Bestuurlijk is afgesproken dat deze bestemmingsreserve eind 2015 zou vrijvallen en dit leidt tot een incidenteel voordeel.

- **Doorbelastingen**

Door overschotten op betaalde huren is sprake van een overschot van € 16.000 op de huisvesting JGZ. Als gevolg van de resultaten op treasury en algemene dekkingsmiddelen (€ 287.000 positief, waarvan € 116.000 voor gezondheid) en organisatie overhead (€ 110.000 waarvan € 52.000 voor gezondheid), wordt het programma voor € 168.000 positief belast.

Programma Crisisbeheersing

Resultaat Crisisbeheersing 2015	€	-35.000
<i>opbouw:</i>		
Producten Crisisbeheersing	€	-32.000
Doorbelasting van organisatie-overhead	€	10.000
Huisvesting Regionaal Coördinatie Centrum	€	-13.000
Totaal Resultaat Crisisbeheersing 2015	€	-35.000

Toelichting

- **Producten Crisisbeheersing (- 32.000)**
De overschrijding van € 32.000 wordt verklaard door overschrijdingen op de producten Vakbekwaamheid (in 2015 zijn extra activiteiten uitgevoerd) en Operationeel (gehuurde bedden van het NRK voor de crisishulpverlening van vluchtelingen).
- **Doorbelasting organisatie overhead (+ 10.000)**
Het overschot op bedrijfsvoering wordt voor € 10.000 toegerekend aan dit programma.
- **Huisvesting Regionaal Coördinatie Centrum (- 13.000)**
De huisvesting in het RCC in Drachten valt duurder uit door hoger exploitatiekosten van het gebouwdeel in de meldkamer.

Programma Brandweer

Resultaat Brandweer 2015	€	-969.000
<i>opbouw:</i>		
Producten Brandweer	€	-120.000
Doorbelasting van organisatie-overhead	€	98.000
Huisvesting brandweer	€	-100.000
Overschot algemene dekkingsmiddelen	€	173.000
subtotaal Brandweer	€	51.000
WABO	€	-567.000
Premies vrijwilligers Zvw	€	-453.000
Totaal Resultaat Brandweer 2015	€	-969.000

Toelichting

Het totaal resultaat van de Friese brandweer komt in 2015 uit op € 51.000 positief. Daarnaast wordt, conform de bestuurlijke besluitvorming, de WABO binnen de exploitatie van 2015 opgevangen, evenals de nog te betalen premies Zvw voor brandweervrijwilligers. Het resultaat inclusief de WABO komt daardoor uit op € 969.000 negatief.

- **Vrijwilligersvergoeding**
De totale overschrijding op de post vrijwilligersvergoeding is € 150.000. Voor het grootste deel is dit toe te schrijven aan extra opleidingsuren vakbekwaam worden. In 2015 is deels een inhaalslag gedaan voor wat betreft het vakbekwaam worden van een aantal functionarissen. Daarnaast wordt er in 2016 verder onderzocht in hoeverre het structurele budget voor opleidingsuren zich verhoudt tot toekomstige in- en uitstroom van vrijwilligers.
- **Investeringsplan**
Het resultaat op de kapitaalslasten bedraagt € 150.000 positief. Deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het doorschuiven van een aantal investeringen ten opzichte van de oorspronkelijke planning.
- **Materieelbeheer**
Het budget materieel beheer wordt met € 250.000 overschreden. De overschrijding is toe te schrijven aan inhaalslagen met betrekking tot o.a. het onderhoud en kazernekleding. Daarnaast zijn er in verband met het uitstellen van een aantal grote investeringen een aantal kleine noodzakelijk investeringen gedaan die rechtstreeks uit de exploitatie zijn betaald.

- **Vakbekwaamheid**
Het budget wordt met € 270.000 overschreden, inclusief de beschikbare middelen ad € 150.000 uit de reserve beleidsplan. Een deel van de overschrijding is toe te rekenen aan een inhaalslag bij een aantal functionarissen. Daarnaast zal er in 2016 inzichtelijk worden gemaakt wat het structureel benodigde budget zou moeten zijn op basis van de verwachte uitstroom de komende 10 jaar.
- **Planvorming**
Het resultaat op planvorming is € 80.000. Dit is vooral het gevolg van incidentele meevallers op een aantal piketten.
- **Risicobeheersing**
Het overschot ad € 90.000 is toe te schrijven aan een positief resultaat op de afrekening FUEV 2013-2015 en hogere inkomsten OMS.
- **Overig**
Het resultaat op de overige posten is € 130.000 positief, voornamelijk incidenteel. Het budget van de meldkamer kent, in afwachting van de landelijke ontwikkelingen, voor 2015 een onderuitputting van € 100.000.
- **Projecten incidentele middelen, Beleidsplan Brandweer 2015-2018**
De projecten gefinancierd vanuit de reserve beleidsplan ad € 1.225.000 worden in 2015 conform planning afgewikkeld. In 2015 wordt er € 340.000 onttrokken uit deze reserve.
- **Doorbelasting organisatieoverhead (+98)**
Het overschot op de organisatie-overhead wordt voor € 98.000 toegerekend aan dit programma.
- **Huisvesting Brandweer (-100)**
Het resultaat op de huisvesting van de brandweer wordt met name veroorzaakt door naheffingen onroerende zaakbelasting door de Friese gemeenten over 2014.
- **Treasury/ algemene dekkingsmiddelen (+173)**
Zie hiervoor de paragraaf financiering. Het effect van het financieringsoverschot wordt voor € 173.000 toegerekend aan het programma.
- **WABO (-567)**
Conform bestuurlijke besluitvorming is het resultaat op de WABO binnen de exploitatie van 2015 opgevangen.
- **Premies Zvw**
In 2014 en 2015 zijn tot nu toe geen premies afgedragen voor de vrijwilligers in het kader van de zorgverzekeringswet (Zvw). Dit wordt in 2016 alsnog gedaan. De omvang van de nog af te dragen premies per eind 2015 is € 453.000.

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDUR

De bijdrage uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding was begroot op € 7,9 miljoen, gebaseerd op de decembercirculaire 2014. Uiteindelijk valt de uitkering € 29.000 hoger uit, door achteraf toegekende prijscompensatie.

Financiering

De begroting voor 2015 is gebaseerd op een rekenrente van 3%, de gemiddelde rente op de leningportefeuille komt uit op 3,02%. Daarnaast is meer gefinancierd met kort geld, wat heeft geleid tot een incidenteel voordeel van € 0,2 miljoen.

Bijdrage in het nadelig saldo

De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post onvoorzien

De post onvoorzien was voor 2015 begroot op € 500.000 en is naar rato van de lasten toegerekend aan de drie programma's. Conform de nota weerstandsvermogen is de post in 2015 alleen besteed aan kosten van personele fricties, waaronder bovenformatieven en ww-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat over 2015 bestaat grotendeels uit incidentele effecten. Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele afwijkingen opgenomen:

WABO	€	567 N
Treasury	€	287 V
Kapitaallasten	€	200 V
Premies Zvw 2014	€	429 N

WNT-verantwoording

Volgens de definitie uit de wet worden bij Veiligheidsregio Fryslân de leden van het algemeen bestuur, de leden van het dagelijks bestuur en de algemeen directeur aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2015 gaat het om de volgende personen:

Toeziethoudende topfunctionarissen:

Algemeen Bestuur

Achtkarspelen	Gerbrandy	Leeuwarderadeel	Boertjens
Ameland	De Hoop	Littenseradiel	Liemburg
Dantumadiel	Heldoorn	Menameradiel	Van Mourik
De Fryske Marren	Aalberts / Veenstra	Ooststellingwerf	Oosterman
Dongeradeel	Waanders	Opsterland	Van Selm
Ferwerderadiel	Van den Berg	Schiermonnikoog	Stellinga / Stellingwerf
Franekeradeel	Veenstra / Van Zuijlen	Smallingerland	Van Bekkum
Harlingen	Sluiter	Súdwest-Fryslân	Apotheker
Heerenveen	Van der Zwan	Terschelling	Bats, Wassink
Het Bildt	Krol	Tytsjerksteradiel	Ter Keurs
Kollumerland	Bilker	Vlieland	Schadd / Schokker
Leeuwarden	Crone	Weststellingwerf	Van Klaveren

Dagelijks Bestuur

Voorzitter	Crone
Plv. voorzitter	Apotheker
Lid	Van Bekkum
Lid	Fokkema
Lid	Maasbommel

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

bedragen x € 1

Functie(s)

- Duur dienstverband in 2015
- Omvang dienstverband (in fte)
- Gewezen topfunctionaris?
- (Fictieve) dienstbetrekking?
- Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?

W. K. Kleinhuis

Algemeen directeur

1/1 - 31/12

1,0

Nee

Ja

Nvt

Bezoldiging

Beloning € 128.243

Belastbare onkostenvergoedingen € 0

Beloningen betaalbaar op termijn € 17.094

Totaal bezoldiging € 145.337

Toepasselijk WNT-maximum € 178.000

Motivering indien overschrijding: zie € Nvt

Totale bezoldiging 2014 € 147.084

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

7. Overige gegevens

7.1 Controleverklaring

7.2 Voorgestelde resultaatbescherming

Het dagelijks bestuur stelt voor het negatieve resultaat over het boekjaar 2015 van € 721.342 in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten, in overeenstemming met artikel 32, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling.

Indien ongewijzigd vastgesteld zal het resultaat per programma worden verrekend volgens de voor 2015 voor het betreffende programma geldende verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen.

7.3 Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde "Besluit Begroting en Verantwoording".

Het jaarverslag en de jaarrekening 2015 zijn op 13 juli 2016 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer drs. F.J.M. Crone

De heer W.K. Kleinhuis

7.4 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF
J&V	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)	Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3	Veiligheidsregio's	<p><i>Besteding (jaar T)</i></p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicatornummer: A2/01</i></p>
					€ 41.176.959

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2015 van Veiligheidsregio Fryslân gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de bijlage verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa).

Het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het jaarverslag beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Ref.: e0378345

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Snekertrweg 61, 8912 AA Leeuwarden, Postbus 321,
8901 BC Leeuwarden
T: 088 792 00 58, F: 088 792 94 27, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Veiligheidsregio Fryslân een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Leeuwarden, 22 april 2016
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door C.R. Alserda AA

Accountantsverslag 2015

*Accountantsverslag
2015 voor
Veiligheidsregio Fryslân*

22 april 2016

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Badweg 2 8934 AA Leeuwarden, Postbus 321, 8901 BC Leeuwarden
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Aan het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân
T.a.v. de heer W. Kleinhuis
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

22 april 2016

Referentie: CA/e0378345/EK/gs

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015

Geacht bestuur,

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 van Veiligheidsregio Fryslân. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van Veiligheidsregio Fryslân.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie delen. In deel 1 is een samenvatting opgenomen van onze belangrijkste boodschappen. In deel 2 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In deel 3 geven wij onze visie over de kwaliteit van uw interne beheersing.

Wij hebben de inhoud van dit verslag met de leden van de auditcommissie op 16 maart besproken. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

C.R. Alserda AA
senior director

Managementsamenvatting

1. **Onze belangrijkste kernboodschappen**
 2. **Belangrijkste controlebevindingen**
-
- 2.1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld
 - 2.2. Ons beeld van de Veiligheidsregio Fryslân
 - 2.3. De door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen zijn evenwichtig
 - 2.4. Overige jaarrekeningposten nader bekeken

- 2.5. Uw jaarrekening voldoet aan de minimale eisen vanuit het BBV; de informatiewaarde van de jaarstukken kan verbeterd worden
- 2.6. Begrotingscriterium
- 2.7. Het belang van sturing op financiering en liquiditeit neemt nog verder toe
- 2.8. Nieuw format programmabegroting voldoet aan het SMART-principe
- 2.9. WNT adequaat toegelicht in de jaarrekening

3. **Uw interne beheersing is voldoende; IT en interne controle zijn in ontwikkeling**
-
- 3.1. Openstaande aanbevelingen uit 2014 zijn in 2015 opgevolgd; IT aanbevelingen nog onderhanden
 - 3.2. Uw IT-omgeving is in beweging
 - 3.3. Wij hebben niet gesteund op de werkzaamheden van uw interne controlefunctionaris
 - 3.4. De dekking en reikwijdte van de accountantscontrole is voldoende

1. *Onze belangrijkste kernboodschappen*

Onze belangrijkste boodschappen en aanbevelingen zijn:

1. Wij hebben een controleverklaring afgegeven met een goedkeurend oordeel op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid. Ook de SiSa bijlage bevat geen materiële onjuistheden of onzekerheden.
2. Wij zijn van mening dat uw interne beheersing toereikend is voor de wijze waarop de veiligheidsregio op dit moment functioneert. Voor de aard en omvang van uw organisatie heeft u voldoende interne beheersingsmaatregelen in de lijn om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen. De uitvoering van de interne controles is een belangrijk aspect om ook in de toekomst een adequate inrichting van uw interne beheersing te waarborgen. In dit verslag gaan wij hier nader op in.
3. De ontwikkelingen in de beschikbare liquiditeit in 2015 benadrukken nog eens het belang van een adequate sturing op de kasstromen en van een adequaat financieringsbeleid. De liquiditeitsplanning is thans wel op jaarbasis inzichtelijk, tevens zijn de momenten van de investeringen bekend, maar wij adviseren u deze eveneens per maand op te stellen. Op deze wijze verbetert de tussentijdse sturing op de verwachte liquiditeitsstromen.
4. Tot dusverre ligt de nadruk bij begrotingen, naast de beleidsmatige aspecten, op de exploitatie. Door de regionalisatie van de brandweer is uw organisatie een kapitaalsintensieve organisatie geworden. Dit in samenhang met de druk op de beschikbare middelen pleiten er naar onze mening voor om in uw begroting eveneens aandacht te besteden aan verwachte balansontwikkelingen, bijvoorbeeld in de vorm van een geprognosticeerde balans. Dit past naar onze mening in uw veranderende organisatie en veranderende risico's die de Veiligheidsregio loopt.
5. Naast de jaarrekening hebben wij kennis genomen van de nieuwe format voor de programmabegroting vanaf 2017. Wij zijn van mening dat met dit format wordt voldaan aan de door u eerder geformuleerde doelstelling om de doelen voor resultaatgebieden SMART te formuleren. Deze SMART geformuleerde doelstellingen hebben uiteraard invloed op de aansturing van uw medewerkers, de tussentijdse monitoring van de realisatie van deze doelstellingen en de tussentijdse rapportering daarover.
6. We hebben vastgesteld dat alle nog openstaande aanbevelingen uit 2014 in 2015 zijn opgevolgd. Enkele aanbevelingen op het gebied van uw IT-omgeving zijn nog onderhanden. Deze aanbevelingen liggen onder andere op het gebied van wijzigingsbeheer en autorisatieprocedures (zie tevens punt 8 hierna).
7. De Veiligheidsregio Fryslân onderkent het belang van een betrouwbare IT-omgeving. VRF wil het IT-volwassenheidsniveau naar een hoger plan tillen. Mede daarom heeft er begin 2015 door KPN een audit plaatsgevonden op de ICT organisatie. Wij hebben vastgesteld dat de uitkomsten van deze audit hebben geleid tot verbeteracties. Een aantal hiervan is in 2015 geïmplementeerd dan wel verbeteracties zijn onderhanden voor 2016.
8. In 2015 is een nieuw IC-plan opgesteld. In dit plan is opgenomen welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden op basis van een risico-inventarisatie per proces en daaraan gekoppelde interne controles. Voor processen wordt ingegaan op de onderkende risico's en worden onderwerpen behandeld rondom misbruik en oneigenlijk gebruik, controlemiddelen en toekomstige ontwikkelingen. Naar aanleiding van de vertraging in de uitvoering en het nog niet vervuld hebben van de functie van concerncontroller is in 2015 nog niet met dit nieuwe IC-plan gewerkt. Deze zal verder worden vormgegeven in 2016 in samenhang met de keuzes die worden gemaakt over de invulling van de IC-functie in uw organisatie.

2. *Belangrijkste controlebevindingen*

Dit onderdeel bevat de belangrijkste bevindingen die zijn voortgekomen uit onze controle en die in onze professionele oordeelsvorming van belang zijn voor u als algemeen bestuur.

2.1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2015 van Veiligheidsregio Fryslân afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid verstrekt met betrekking tot de jaarrekening 2015, onder voorbehoud van goedkeuring van deze jaarrekening door het algemeen bestuur.

Op basis van de huidige status van de controle geen ongecorrigeerde controleverschillen

Bij onze controle hanteren wij voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid een materialiteit van 1% van de begrote kosten inclusief dotaties aan reserves. Dit conform de voorschriften van de Bado (Besluit accountantscontrole decentrale overheden). Voor 2015 bedraagt de materialiteit afgerond €700.000. Op basis van de huidige status van onze controle hebben wij geen controleverschillen geconstateerd. Dit geldt zowel voor het getrouwheidsaspect als het rechtmatigheidsaspect. Ten aanzien van het rechtmatigheidsaspect betekent dit dat op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden wij concluderen dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van Veiligheidsregio Fryslân tot stand zijn gekomen conform het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader en de wettelijke regels.

Wij merken op dat aanvankelijk nog een punt inzake de verschuldigde premies zorgverzekeringen over de jaren 2014 en 2015 open stond. In de definitieve jaarrekening is hiervoor een schuld verantwoord van €453.000. Hiermee kunnen wij instemmen.

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-verantwoording geconstateerd

Jaarlijks is de SiSa-verantwoording een onderdeel van uw jaarrekening. Via deze verantwoording worden de rijksuitkeringen verantwoord. Daarmee vormt de SiSa-verantwoording de basis voor afwikkeling van deze uitkering. Wij hebben de SiSa-verantwoording gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de 'Nota verwachtingen accountantscontrole 2015'. Op grond van de Bado gelden voor de SiSa andere, zwaardere, rapporteringstoleranties dan u als algemeen bestuur in uw controleprotocol hebt opgenomen. Dit om ministeries in staat te stellen de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene

Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa-verantwoording bij de jaarrekening 2015 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1. gaan wij nader in op de bevinding van deze regeling.

De grondslagen voor financiële verslaggeving en het normenkader voor rechtmatigheid zijn adequaat

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld;
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld; en
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en het normenkader voor rechtmatigheid die het dagelijks bestuur heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2015 en de totstandkoming van transacties aanvaardbaar zijn.

2.2. Ons beeld van de Veiligheidsregio Fryslân

Het accountantsverslag 2015 is het laatste verslag gedurende de contractperiode (en de éénjarige verlenging daarvan) dat wij als accountant van Veiligheidsregio Fryslân uitbrengen. Hierbij komt een eind aan onze betrokkenheid van vijf jaar bij uw organisatie. Een periode die wordt gekenmerkt door vele veranderingen in uw organisatie, waarbij de uitbreiding van het takenpakket in het kader van de regionalisatie van de brandweer uiteraard het belangrijkste is geweest.

In deze periode hebben wij een organisatie gezien die op vele gebieden een doorontwikkeling heeft meegemaakt. Vanuit ons perspectief springen hierbij de stappen die zijn gezet bij de versterking van de bedrijfsvoering en van de planning- en controlcyclus het meest in het oog. Nieuwe medewerkers zijn aangetrokken, nieuwe functies zijn ingevuld en taken zijn herschikt. Tegelijkertijd vragen huidige en toekomstige ontwikkelingen om een verdere doorontwikkeling van de interne beheersing.

Een verdere inrichting van uw interne controle en optimalisering van uw IT-omgeving vormen hierbij naar onze mening belangrijke aandachtspunten. Verbeteringen op dit gebied zijn in 2015 doorgevoerd of zijn voor 2016 gepland. Wij onderschrijven deze ontwikkeling van harte en zijn ook van mening dat deze noodzakelijk is in het licht van een adequate interne beheersing.

Daarnaast zal vanaf de programmabegroting 2017 met een nieuw format worden gewerkt wat naar verwachting invloed zal hebben op de aansturing van uw medewerkers en tussentijdse monitoring. Eveneens wordt bij de GGD gewerkt aan veranderingen in de werkprocessen waarbij medewerkers zelf input leveren, de zelfsturende organisatie. Deze ontwikkelingen zullen de komende tijd veel van uw organisatie vragen. Ook omdat dit niet alleen een wijziging is in structuren en formats maar zeker ook een cultuurverandering met zich meebrengt. Uit de gevoerde gesprekken met het management leiden wij af dat deze cultuurverandering zeker wordt onderkend.

2.3. De door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur belangrijke schattingen voor de verslaggeving maken en toelichten. Wij hebben de schattingen die door het dagelijks bestuur zijn gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2015 doorgenomen in het kader van onze jaarrekeningcontrole. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

<i>Belangrijkste schattingen</i>	<i>Bevinding 2015</i>	<i>Toelichting</i>
Afschrijvingen materiële vaste activa.	●	<p>De verwachte levensduur van de verschillende activacategorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig en consistent bepaald en in lijn met hetgeen gebruikelijk is. Wij kunnen instemmen met de inschattingen van het dagelijks bestuur. Daarbij hebben wij vastgesteld dat de gehanteerde levensduur bij de berekende afschrijvingen in overeenstemming is met uw financiële verordening.</p> <p>Wel merken wij hierbij het volgende op: conform een bestendige gedragslijn worden de investeringen in het jaar van aanschaf voor 50% van de gebruikelijke jaarlijkse afschrijvingen afgeschreven ongeacht het moment van aanschaf in het betreffende jaar. De wijze van afschrijven in het jaar van aanschaf is niet benoemd in uw huidige financiële verordening. Wij hebben kennis genomen van de gewijzigde financiële verordening ingaande 1 januari 2016 waarover u op 17 maart as. een besluit neemt. In deze gewijzigde verordening zijn wel nadere bepalingen opgenomen over het moment waarop afgeschreven wordt over investeringen in het jaar van aanschaf. De nieuwe bepaling luidt dat met afschrijven wordt begonnen vanaf 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.</p> <p>Eveneens hebben wij het risico van een bijzondere waardevermindering van de materiële vaste activa in onze werkzaamheden betrokken. Hierbij hebben we onder meer kennis genomen van een door de organisatie opgesteld memo waaruit blijkt dat er geen aanleiding is voor een bijzondere waardevermindering van de vaste activa. Wij kunnen hiermee instemmen.</p>
Voorziening dubieuze vorderingen	●	De getroffen voorziening door dubieuze vorderingen is zeer gering. Deze bedraagt per eind 2015 circa €5.700. Op grond van de in 2016 ontvangen betalingen van de openstaande vorderingen ultimo 2015 achten wij deze voorziening toereikend.
Voorzieningen	●	De getroffen voorzieningen betreffen een voorziening voor opgebouwde spaaruren, groot onderhoud en een voorziening voor het sociaal plan SN1B. Wij kunnen ons vinden in de uitgangspunten van deze voorzieningen alsmede in de onderliggende calculaties.
Nog te betalen kosten	●	Betreft onder meer een inschatting van het dagelijks bestuur welke reserveringen gemaakt moeten worden voor nog te ontvangen facturen.

Controleverschil ●	Voorzichtig ●	Evenwichtig ●	Optimistisch ●	Controleverschil ●
-----------------------	------------------	------------------	-------------------	-----------------------

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

2.4. Overige jaarrekeningposten nader bekeken

In deze paragraaf geven wij een beeld van enkele naar onze mening belangrijke jaarrekeningposten en onze bevindingen hierbij.

Investerings materiële vaste activa/financiering

In het verslagjaar is voor circa €6,4 miljoen geïnvesteerd in materiële vaste activa. Een belangrijk aandeel hierin betreft de aanschaf van 8 tankautospuiten. Deze investeringen (als ook de uitbetaling van het resultaat over 2014 van €3,2 miljoen) zijn in 2015 gefinancierd uit de rekening-courant met de bank en met het Rijk. De rekening-courantverhouding met de bank is ultimo 2015 negatief en de vordering in rekening-courant met het Rijk is eind 2015 fors afgenomen ten opzichte van de vordering ultimo 2014. Uit de paragraaf 'Financiering' blijkt dat op 1 februari 2016 een langlopende lening van €6 miljoen is aangetrokken om daarmee het negatieve saldo in rekening courant met de bank op te heffen alsmede met het oog op de aflossing van de langlopende lening in 2016.

Bij de actualisatie van de aanwending van de investeringskredieten tijdens het jaarafsluitingsproces blijkt nog een beperkt aantal investeringskredieten overschreden te zijn. Wij merken op dat overeenkomstig uw financiële verordening deze overschrijdingen in de eerst volgende vergadering van het algemeen bestuur moeten worden gemeld.

Voorziening groot onderhoud en voorziening sociaal plan SN1B

De voorziening voor groot onderhoud bedraagt ultimo 2015 circa €343.000. Wij hebben kennis genomen van de onderliggende onderhoudsplannen van de gebouwen opgesteld door de Grontmij. Deze plannen zijn in 2015 herzien en zijn met inbegrip van de geraamde vervangingsinvesteringen. Wij hebben vastgesteld dat de getroffen voorziening in overeenstemming is met deze onderhoudsplannen (exclusief vervangingsinvesteringen).

De voorziening wegens het sociaal plan SN1B bedraagt per eind 2015 circa €300.000. De voorziening dient ter dekking van het garantiesalaris tot en met 2016 en voor doorbetaling van reiskosten tot en met 2018. Aangezien vanaf 2017 de verplichting een structureel karakter krijgt, mag op grond van BBV geen voorziening voor de periode vanaf 2017 worden aangehouden.

2.5. Uw jaarrekening voldoet aan de minimale eisen vanuit het BBV; de informatiewaarde van de jaarstukken kan verbeterd worden

Wij hebben op hoofdlijnen de informatiewaarde van de jaarstukken beoordeeld. De jaarstukken 2015 bestaan volgens het BBV uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag op haar beurt bestaat uit de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bevat de programmarekening, de balans en een toelichting op beide.

Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

Als uw accountant dienen wij ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet te vermelden of uw jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen of inconsistenties te melden op dit gebied.

De informatiewaarde van de jaarrekening kan verbeterd worden

Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening voldoet aan de minimale vereisten van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de stellige uitspraken in de notities van de commissie BBV. Wij vinden de toegepaste grondslagen passend. In 2015 zijn geen wijzigingen in de waarderingsgrondslagen doorgevoerd.

De toelichtingen in de jaarrekening zijn beknopt maar voldoen aan de minimale vereisten vanuit het BBV. Wij zijn, evenals wij aan u in ons accountantsverslag over 2014 hebben gerapporteerd, van mening dat de informatiewaarde van de jaarrekening verbeterd kan worden. Wij adviseren u als algemeen bestuur afspraken te maken met het dagelijks bestuur over de gewenste informatiebehoefte inzake de jaarrekening.

In uw huidige financiële verordening zijn voorschriften opgenomen over de inrichting van de jaarstukken. Een nieuwe financiële verordening is op 17 maart 2016 vastgesteld met als ingangsdatum 1 januari 2016 met als uitzondering hierop de inrichting van het jaarverslag; deze nieuwe inrichting is ook op het jaarverslag van 2015 van toepassing.

2.6. Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de programmarekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijzigingen, kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten. Het bepalen of, respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen onrechtmatig zijn, is voorbehouden aan het algemeen bestuur. In onderstaande tabel hebben wij de programma's weergegeven met een overschrijding van de begrote kosten.

Programma	Reden overschrijding	Conclusie rechtmatigheid
Gezondheid (€2.271.000)	Dit betreft kosten welke niet in de begroting waren opgenomen. Deze worden gecompenseerd door hogere opbrengsten waardoor het saldo op dit programma positief is.	De overschrijding past binnen bestaand beleid en wordt gecompenseerd door hiermee samenhangende baten. Op basis hiervan geen onrechtmatigheid.
Crisisbeheersing (€152.000)	Dit betreft kosten welke niet in de begroting waren opgenomen. Deze worden grotendeels gecompenseerd door hogere opbrengsten waardoor het saldo op dit programma €35.000 negatief is. Hogere lasten betroffen o.a. uitgaven voor vakbekwaamheid en extra inzet opvang asielzoekers.	De overschrijding past binnen bestaand beleid wat niet was voorzien.

Programma	Reden overschrijding	Conclusie rechtmatigheid
Brandweer (€1.198.000)	Dit betreft kosten welke niet in de begroting waren opgenomen. Deze worden deels gecompenseerd door hogere opbrengsten waardoor het saldo op dit programma €968k negatief is. Hogere lasten wordt voor 453k veroorzaakt door de extra last van de premies sociale lasten vrijwillige brandweerlieden 2014 en 2015 die niet was voorzien. Verder hebben investeringen in vakbekwaamheid nieuwe vrijwilligers en materieelbeheer plaatsgevonden.	De overschrijding past binnen bestaand beleid wat niet was voorzien.

Uit onze controle op de begrotingsoverschrijdingen blijken geen bijzonderheden omtrent rechtmatigheid. Bij goedkeuring van de jaarrekening door het algemeen bestuur wordt deze overschrijding alsnog geautoriseerd. Tevens hebben wij vastgesteld dat de dotaties in 2015 aan de bestemmingsreserves in overeenstemming zijn met besluiten van het algemeen bestuur als ook dat de onttrekkingen vallen binnen de maxima die hieraan door het algemeen bestuur zijn gesteld.

2.7. Het belang van sturing op financiering en liquiditeit neemt nog verder toe

De ontwikkelingen in de beschikbare middelen zoals omschreven in paragraaf 2.4 benadrukken nog eens het belang van een adequate sturing op de kasstromen en van een adequaat financieringsbeleid. In uw financiële verordening zijn terecht nadere richtlijnen opgenomen voor autorisaties voor investeringen en voor periodieke rapportering aan het algemeen bestuur over de realisatie en de geraamde uitputting van de investeringskredieten. In dit

kader benadrukken wij nog eens het belang van een adequate liquiditeitsplanning. Deze is thans wel op jaarbasis inzichtelijk maar wij adviseren u deze eveneens per maand op te stellen. Op deze wijze verbetert de tussentijdse sturing op de verwachte liquiditeitsstromen. Onderscheid tussen langlopende financiering voor onder andere de geraamde investeringen en kortlopende financiering is hierbij relevant.

Sinds 2015 is het volgens het BBV voorgeschreven om in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in te gaan op enkele kengetallen, waaronder de netto-schuldquote en de netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen. De ontwikkelingen inzake de druk in 2015 op de financiering zien wij uiteraard terug in deze kengetallen die in de betreffende paragraaf zijn opgenomen. De netto-schuldquote is eind 2015 verslechterd ten opzichte van eind 2014. Deze ontwikkeling in combinatie met de afname van de solvabiliteit van uw organisatie vinden wij een belangrijk aandachtspunt. Wij adviseren u naast een maandelijks liquiditeitsplanning eveneens nadere regels af te spreken over de maximale omvang van deze quote. Deze quote geeft namelijk inzicht in de druk van de rentelasten en van de aflossingen op de exploitatie. Wij adviseren u om in de genoemde paragraaf de kengetallen niet alleen te voorzien van het aangeven van de oorzaken van ontwikkeling van de kengetallen maar ook te voorzien van een inhoudelijk oordeel van het dagelijks bestuur hierover.

Tot dusverre ligt de nadruk bij begrotingen, naast de beleidsmatige aspecten, op de exploitatie. Door de regionalisatie van de brandweer is uw organisatie een kapitaalsintensieve organisatie geworden. Dit in samenhang met de druk op uw financiële middelen en de genoemde structurele risico's in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" maakt, zoals gemeld, dat het belang op sturing of financiering en liquiditeit toeneemt. Dit pleit er naar onze mening voor om in uw begroting eveneens aandacht te besteden aan verwachte balansontwikkelingen, bijvoorbeeld in de vorm van een geprognosticeerde balans. Dit past naar onze mening in uw veranderende organisatie en veranderende risico's die de Veiligheidsregio loopt.

2.8 Nieuw format programmabegroting voldoet aan het SMART-principe

Naast de jaarrekening hebben wij kennis genomen van het nieuwe format voor de programmabegroting vanaf 2017. Een nieuw programma “Organisatie” wordt geïntroduceerd waarin de indirecte kosten worden ondergebracht. Deze worden niet meer doorbelast naar de andere programma’s. Daarnaast oogt het format compact en is deze voorzien van concrete doelstellingen/streefwaarden. Wij zijn van mening dat met dit format wordt voldaan aan de door u eerder geformuleerde doelstelling om de doelen voor resultaatgebieden SMART te formuleren. Deze SMART geformuleerde doelstellingen hebben uiteraard invloed op de aansturing van uw medewerkers, de tussentijdse monitoring van de realisatie van deze doelstellingen en de tussentijdse rapportering daarover. Naar onze mening moeten de concreet geformuleerde streefwaarden geen doel op zich vormen maar zijn het wel een middel om de kwaliteit van uw activiteiten en bedrijfsvoering verder te verbeteren.

2.9 WNT adequaat toelicht in de jaarrekening

Het wetsvoorstel Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT is inmiddels van kracht. Hierin zijn onder meer de volgende wijzigingen opgenomen ten opzichte van 2014:

- Verlaging van de wettelijk maximale bezoldigingsnorm van 130% naar 100% van een gemiddeld ministersalaris en een lager hierin mee te tellen bedrag voor voorzieningen betaalbaar op termijn.
- De minister krijgt een mogelijkheid om door middel van een algemene maatregel van bestuur nadere eisen te stellen aan de bezoldiging van ‘externe’ topfunctionarissen.

Daarnaast loopt een project om vanaf 2017 de regels zoals deze nu voor topfunctionarissen gelden voor alle functionarissen van kracht te laten worden.

Wij hebben op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) de naleving van de WNT door Veiligheidsregio Fryslân gecontroleerd. Uit onze controle zijn geen tekortkomingen gebleken.

De WNT-verantwoording van Veiligheidsregio Fryslân is opgenomen in de toelichting van de jaarrekening. Deze toelichting voldoet aan het verantwoordingsmodel WNT zoals vastgesteld door het Ministerie.

3. Uw interne beheersing is voldoende; IT en interne controle zijn in ontwikkeling

Tijdens onze controle hebben wij de interne beheersing van Veiligheidsregio Fryslân beoordeeld. Dit deel geeft u inzicht in de belangrijkste bevindingen.

3.1. Openstaande aanbevelingen uit 2014 zijn in 2015 opgevolgd; IT aanbevelingen nog onderhanden

Onze bevindingen over uw interne controleomgeving hebben we weergegeven in onze rapportage interim-bevindingen controle d.d. 1 december 2015. Onze conclusie is dat het huidige niveau van interne beheersing in het algemeen voldoende is. We hebben vastgesteld dat alle nog openstaande aanbevelingen uit 2014 in 2015 zijn opgevolgd. Enkele aanbevelingen op het gebied van uw IT-omgeving staan zijn nog onderhanden.

Bevinding voorgaande jaren	Status 2015	Status per heden
Doorontwikkeling Activabeheer; aandacht voor onderhoudsplannen en investeringen	✓	<p>De onderhoudsplannen zijn up-to-date. Dit is bij de eindejaar controle van de jaarrekening 2014 vastgesteld. Voor de jaarrekening 2015 worden de onderhoudsplannen geactualiseerd, wat uitmondt in een nieuwe onderbouwing van de voorziening groot onderhoud.</p> <p>Het risico rondom de onvoldoende geïndexeerde kapitaallasten blijft van kracht, echter u heeft nu beter inzichtelijk waar dit uit bestaat. Voor de begroting van 2016 worden er nog geen overschrijdingen verwacht. De koppeling met de liquiditeitsplanning kan nog verder worden verbeterd. Per jaar is deze inzichtelijk. De wens is om dit ook per maand inzichtelijk te hebben (zie eveneens paragraaf 2.7).</p>
Aanbestedingsregels	✓	<p>De contracten die Europees aanbesteed moeten worden, zijn aanbesteed of staan gepland om te worden aanbesteed.</p> <p>De verplichtingenadministratie in Inconto is ingericht en functioneert.</p>
Inzicht in werkkostenregeling	✓	<p>De uitkeringen aan brandweervrijwilligers (vast bedrag per jaar en vast bedrag per uitruk) zijn door de belastingdienst aangemerkt als gerichte vrijstelling en hoeven dus niet ten laste van het forfait te komen. Op de overige regelingen is sprake van een overschrijding. Deze overschrijding past in uw beleid ten aanzien van de toepassing van de werkkostenregeling. De hierover af te dragen loonheffing van naar verwachting €173.000 is als verplichting ultimo 2015 in de jaarrekening opgenomen.</p>
Het gebruik van Inconto kan worden verbeterd.	✓	<p>Het inkoopproces (Inconto) is inmiddels gekoppeld aan Coda (financieel pakket). Een bestelling in Inconto leidt tot een verplichting in Coda en is gekoppeld aan budgethouderschap en de boeking in Coda.</p> <p>Doel is om binnenkort ook langjarige verplichtingen zoals huurcontracten en leningcontracten op te nemen in Inconto.</p> <p>Hiermee is de aanbeveling opgevolgd.</p>

Bevinding voorgaande jaren	Status 2015	Status per heden
Actualisering beleidsnota's	✓	De nota's omtrent reserves en voorzieningen en weerstandsvermogen zijn inmiddels vastgesteld. In de nieuwe financiële verordening is de informatie met betrekking tot kapitaalgoederen en bedrijfsvoering opgenomen waardoor voor deze onderdelen er geen separate beleidsnota's meer worden vastgesteld.

 Opgevolgd
 Geen actie ondernomen
 Opvolging onderhanden

In onze rapportage van de bevindingen uit de interim-controle hebben wij tevens de volgende observaties bij uw organisatie gerapporteerd:

- Uw (tijdelijke) concerncontroller heeft een onafhankelijk functie en stelt zich ook zo op. Er wordt gewerkt aan een goede invulling van het takenpakket van de te werven concern controller
- Er is een traject ingezet om fiscaal in control te komen. Hiermee bevordert de directie een verdere verankering van beheersmaatregelen in de organisatie.
- Interne procedures worden nageleefd. Dit geldt ook voor de leidinggevenden. Leidinggevenden lijken zich bewust van hun voorbeeldgedrag.
- Op het gebied van inkopen blijft het kennisniveau van het naleven van de Europese aanbestedingsregels op orde. Binnen de organisatie wordt hier aandacht aan besteed.
- Lijnen rondom interne beheersing en de interne controle zijn uitgezet. Interne beheersingsprocessen worden aangepast terwijl de opzet en uitvoering van de interne controle achter blijven.
- Procedures rondom autorisatie van salarismutaties, overwerk en vrijwilligersvergoedingen kunnen intern gezien worden als administratieve last in plaats van een belangrijk controle middel. Het is essentieel dat het belang van deze controles wordt uitgedragen.

3.2. Uw IT-omgeving is in beweging

Tijdens de jaarrekeningcontrole heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking binnen de Veiligheidsregio Fryslân. Dit onderzoek bestond uit het beoordelen van de algemene IT-beheersmaatregelen in en rondom Coda en Inconto. De algemene IT-beheersmaatregelen vormen het fundament van de geautomatiseerde gegevensverwerking en vormen daarmee de basis voor een beheerste IT-omgeving. De algemene IT-beheersmaatregelen zijn daarnaast essentieel voor het waarborgen van een betrouwbare werking van geautomatiseerde controlemaatregelen. Het is daarom van groot belang dat de algemene IT-beheersmaatregelen voldoen aan de daaraan redelijkerwijs te stellen eisen.

De Veiligheidsregio Fryslân onderkent het belang van een betrouwbare IT-omgeving. VRF wil het IT-volwassenheidsniveau naar een hoger plan tillen. Mede daarom heeft er begin 2015 een KPN audit plaatsgevonden op de ICT-organisatie. Hierop heeft VRF een breed scala aan advies ontvangen. Inmiddels zijn er verschillende stromingen op uitgezet. VRF is momenteel druk bezig met het implementeren van een aantal vervangslagen om de verbetervoorstellen van KPN te implementeren. De verbeteringen zijn tot nu toe met name op het gebied van IT infrastructuur; beheerprocessen voor applicaties worden na een start in 2015 in 2016 verder opgepakt. Wij zijn van mening dat VRF gestructureerd werkt aan het verbeteren van de IT-functie. Op basis van het onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zien wij ruimte voor verbetering van de IT-processen. De belangrijkste bevindingen zijn vooral gericht op het wijzigingsbeheer en logische toegangsbeveiliging binnen applicaties en op

netwerkniveau. Wij adviseren u deze bevindingen mee te nemen in het ingezette verbetertraject voor de beheersing van processen van applicaties in 2016:

- Het wijzigingsbeheer kan verbeterd worden; een gedocumenteerde wijzigingsprocedure is niet aanwezig en tevens wordt het resultaat van uitgevoerd controlemaatregelen in het proces niet altijd zichtbaar vastgelegd.
- De autorisatieprocessen niet goed werken; medewerkers worden na uitdienstmeldingen niet altijd tijdig uit de applicaties verwijderd.
- Er zijn veel gebruikers met uitgebreide rechten aanwezig in applicaties Coda en Inconto en op het Windows domein.

Voor de detailbevindingen verwijzen wij u naar bijlage A.2.

In de komende periode zal VRF informatiebeveiliging extra aandacht gaan geven, vooral zal worden gekeken naar de nieuwe regelgeving rondom het melden van datalekken. Deze nieuwe regelgeving wordt in het plan inzake de informatiebeveiliging meegenomen (zie eveneens bijlage A.3.).

3.3. Wij hebben niet gesteund op de werkzaamheden van uw interne controlefunctionaris

Door PwC is een onderzoek gedaan naar al dan niet toepasbaar zijn van de van toepassing zijnde controlestandaarden met betrekking tot de Interne Audit Functie (zogenoemde standaard COS 610). Hieruit is een concept IC-plan gekomen.

Het is positief dat in het interne controleplan 2015 is opgenomen welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden op basis van een risico-inventarisatie per proces en daaraan gekoppelde interne controles.

Het IC-plan bestaat onder andere uit algemene informatie over de achtergrond van rechtmatigheid en hoe de interne controle is georganiseerd binnen de veiligheidsregio. Tevens wordt voor een aantal processen ingegaan op de onderkende risico's. Verder worden onderwerpen behandeld rondom misbruik en oneigenlijk gebruik, controlemiddelen en toekomstige ontwikkelingen.

Naar aanleiding van de vertraging in de uitvoering en het nog niet vervuld hebben van de functie van concerncontroller, is met de auditcommissie afgesteld dat met betrekking tot het jaar 2015 alleen de minimaal noodzakelijke werkzaamheden worden uitgevoerd, die noodzakelijk zijn voor het aantonen van de rechtmatigheid en de getrouwheid.

Voor 2016 en verder wil de organisatie verder in control komen en zal met behulp van adviezen van de interim concern controller een nadere keuze worden gemaakt over de inrichting van de interne controle en de verankering daarvan in de organisatie. Mogelijk zal er een IC-coördinator aangesteld worden die VIC gaat uitvoeren en rapporteert aan de concern controller.

Omdat wij in onze controle over 2015 in geringe mate op door interne controle werkzaamheden hebben kunnen steunen, hebben wij zelf aanvullende controles moeten uitvoeren. Deze zijn onder meer uitgevoerd bij de opbrengstverantwoording. Zoals tijdens onze controle over 2014 aan u hebben gerapporteerd ontbreekt het in onze ogen vooral op dit proces (en dan in het bijzonder ten aanzien van de stroom van overige opbrengsten) aan een toereikende interne controle op het vaststellen van de juistheid en volledigheid van de opbrengsten.

3.4. De dekking en reikwijdte van de accountantscontrole is voldoende

De dekking en de reikwijdte van de controle

Wij voeren de jaarrekeningcontrole uit om een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel te vormen, zoals bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet. Het is niet de doelstelling van de jaarrekeningcontrole om zekerheid te verschaffen over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle van de jaarrekening bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevens gerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van dit oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Tijdens onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de rapporterings- en goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO'), tenzij het algemeen bestuur in een controleprotocol ten behoeve van de accountant andere controle- en rapporteringstoleranties vaststelt. Deze zijn bij u niet het geval. Dit houdt in dat wij een goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€700.000) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€2.100.000) van de totale werkelijke lasten en toevoegingen aan de reserves in de jaarrekening.

Geen aanwijzingen voor fraude

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het dagelijks bestuur. Uit dien hoofde zijn zij verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van Veiligheidsregio Fryslân, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij er redelijk, maar niet absoluut, zeker van kunnen zijn dat materiële afwijkingen in de jaarrekening (waaronder materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude) aan het licht zullen komen.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe standaarden en de wereldwijde onafhankelijkheidsstandaarden van PwC voor onze totale dienstverlening in 2015 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan.

A. Bijlagen

A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2015 van Veiligheidsregio Fryslân. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening is één type indicator opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.

Voor de indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicator een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover

deze niet zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)	Geen	N.v.t.	N.v.t.

A.2. Detail IT-bevindingen

In de bijlage gaan we in op onze IT-bevindingen. Wij voorzien deze van een hoog, middel of laag risicoclassificatie.

- Hoog risico Zeer belangrijk aandachtspunt met een hoog inherent risico en potentieel hoge impact op de operationele resultaten en/of verslaggeving.
- Middel risico Belangrijk aandachtspunt met een gemiddeld inherent risico en potentiële impact op de operationele resultaten en/of verslaggeving.
- Laag risico Aandachtspunt met een laag risico en potentieel lage impact op de verslaggeving, compliance en/of operationele performance.

Nr.	Bevindingen	Classificatie	Managementcommentaar
IT-01	<p>Wijzigingsbeheer is onvoldoende VRF bezit geen geformaliseerde procedure voor het verwerken van wijzigingen in applicaties zoals Coda en Inconto.</p> <p>Daarnaast hebben wij vastgesteld dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• wijzigingen niet te allen tijde formeel worden aangevraagd en goedgekeurd;• documentatie van doorgevoerde wijzigingen, niet of beperkt wordt geregistreerd;• testen worden uitgevoerd door de Functioneel beheerder aan de hand van bijgeleverde release notes. Hiervoor zijn geen testscripts en procedures opgesteld. Testresultaten worden niet structureel zichtbaar vastgelegd. <p>Update december 2015: Wijzigingen Procedures zijn geïmplementeerd om het wijzigingsbeheer te verbeteren. Deze procedures waren in 2015 nog niet actief voor functioneel beheerders van bijvoorbeeld Coda en Inconto.</p>	Middel	Er is een changemanagement procedure opgesteld. Deze geldt voor alle applicaties. De procedure is geïmplementeerd binnen ICT en IM en wordt in 2016 opgeschaald naar alle functioneel beheerders binnen de afdelingen te beginnen met Coda en Inconto. Uitbreiding van de change management procedure naar alle applicaties is opgenomen in de projectenkalender van ICT 2016.

Nr.	Bevindingen	Classificatie	Managementcommentaar
IT-02	<p>Uw IT-functie kan verder worden geprofessionaliseerd. VRF beschikt over een IT-strategie die aansluit bij de strategie van de Veiligheidsregio. Dit plan is nog niet verder uitgewerkt in budgetten of in concrete jaarplannen.</p> <p>Een formeel gedocumenteerd informatiebeveiligingsbeleid, gebaseerd op een risicoanalyse is aanwezig. De risicoanalyse is in 2012 uitgevoerd. De veiligheidsregio beschikt diverse documenten die de uitgangspunten van het informatiebeveiligingsbeleid weergeven.</p> <p>Update december 2015: wijzigingen In 2015 heeft KPN een audit (nulmeting) uitgevoerd bij Veiligheidsregio Fryslân. Naar aanleiding van de resultaten zijn er diverse verbeteracties ingezet. Veiligheidsregio Fryslân is voornemens in 2016 de processen en procedures verder te verbeteren. Een product- en dienstencatalogus is tevens opgesteld in 2015.</p>	Middel	<p>VRF heeft in 2015 een Informatieplan opgesteld dat als strategisch document geldt voor VRF als geheel. Alle projecten verlopen via de ICT Regiegroep die inmiddels circa twee jaar operationeel is en die steeds beter een rol speelt ten aanzien van strategie bepaling, toekenning van middelen en bewaking van voortgang. De toewijzing van financiële middelen aan concrete projecten verloopt via het proces van de meerjaren investeringsplanning dat al enige jaren operationeel is. Daar waar budgetten nog niet toereikend zijn is dat bekend en vindt nadere uitwerking plaats in overleg met de ICT regiegroep en de MT's.</p>

Nr.	Bevindingen	Classificatie	Managementcommentaar
IT-03	<p>Beheer en monitoring van autorisaties op netwerk en binnen applicaties kan verbeterd worden VRF bezit een geformaliseerde procedure voor het verwerken van autorisaties (instroom, doorstroom en uitstroom). Gebruikersaccounts worden niet te allen tijde tijdig verwijderd bij uitdiensttreding</p> <p>De juistheid van verleende autorisaties/rechten binnen applicaties wordt niet periodiek gecontroleerd.</p> <p>Monitoring op activiteiten door super user/administrator in diverse applicaties vindt niet plaats.</p> <p>IT heeft in januari een analyse uitgevoerd welke accounts nog beschikbaar moeten zijn.</p> <p>Update december 2015: Geen wijzigingen.</p>	<p>Middel</p>	<p>De koppeling tussen de personeelsadministratie in AFAS Insite en de AD wordt januari 2016 getest en in februari 2016 in gebruik genomen. Daarmee wordt een account gelocked zodra een uitdienstmelding door personeelszaken wordt ingevoerd. Alle wijzigingen van in-, uit- en doorstroom worden dan geautomatiseerd doorgevoerd. De bijbehorende procedures worden dan opnieuw vastgesteld.</p> <p>In 2016 wordt het middelenbeheer opnieuw geanalyseerd en daarin zal het verstrekken van rechten meegenomen worden als een vorm van middelen verstrekking.</p> <p>Verder wordt dit meegenomen in het verder versterken van functioneel beheer.</p>

Nr.	Bevindingen	Classificatie	Managementcommentaar
IT-04	<p>Relatief veel accounts beschikken over uitgebreide rechten op het netwerk. Relatief veel accounts (36) beschikken over uitgebreide rechten op het netwerk. Hiervan zijn 14 persoonlijke-, 8 serviceaccounts en 14 generieke accounts. Daarnaast is ons opgevallen dat het mogelijk is om met service accounts HVDadmin lokaal in te loggen op de servers.</p> <p>Screensaver wordt geactiveerd na 30 minuten inactiviteit. Best practise 10 minuten.</p> <p>Update december 2015: Wijzigingen Vastgesteld dat het aantal accounts met uitgebreide rechten is terug gebracht naar 31 actieve accounts. Naast persoonlijke beheeraccounts (11) en serviceaccounts (15) zijn thans 5 generieke beheeraccounts aangetroffen (Administrator, Ortec, Profiel, HVDadmin, ictivity).</p> <p>Door het gebruik van generieke beheeraccounts ontstaat een verhoogd risico tot ongeautoriseerde toegang tot de genoemde besturingssystemen en applicaties.</p>	<p>Middel</p>	<p>In 2016 zullen generieke accounts tot een minimum worden teruggebracht evenals het aantal service-accounts. Wijzigingen zullen voor herleidbaarheid dan met persoonlijke accounts worden gedaan die alleen voor de beheertaken worden gebruikt.</p> <p>Screensavertijd is teruggebracht geweest maar na praktische bezwaren bij spreekuren weer op 30 minuten gezet. Dit zal in 2016 opnieuw beoordeeld worden.</p>

Nr.	Bevindingen	Classificatie	Managementcommentaar
IT-05	<p>Continuïteitsmaatregelen kunnen worden verbeterd. Rondom de continuïteitsmaatregelen gerelateerd aan de IT-omgeving van VRF hebben wij de volgende bevindingen vastgesteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • VRF beschikt niet over een formeel gedocumenteerd incident- en problem management proces en/of procedurebeschrijvingen. • Ad hoc worden bestanden vanuit de back-up teruggeplaatst. Een volledige restore test wordt niet periodiek uitgevoerd. • De serverruimte aan de Harlingertrekweg beschikt niet over brandsignalerings- of bestrijdingsmiddelen. <p>Veiligheidsregio Fryslân is voornemens de procedures en processen rondom de continuïteitsmaatregelen in 2014 te actualiseren en documenteren. Ook periodieke tests van back-up en uitwijk zullen hierin worden opgenomen.</p> <p>Update december 2015: Geen wijzigingen.</p>	Laag	In 2016 wordt het opnieuw beschrijven van het incident management aangepakt en is onderdeel van de projectenkalender ICT.

Nr.	Bevindingen	Classificatie	Managementcommentaar
IT-06 (nieuw)	<p>Accounts met uitgebreide rechten in applicaties en databases Coda en Inconto.</p> <p>Op basis van interview en inspectie is vastgesteld dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op de database Inconto een generieke beheeraccount aanwezig is waarvan zowel een leverancier als de afdeling ICT het wachtwoord kennen. • Op de database Inconto een drietal generieke beheeraccounts aanwezig zijn waarvan zowel een leverancier als de afdeling ICT het wachtwoord kennen. • In de applicatie Coda generieke beheeraccounts aanwezig zijn, twee applicatiebeheerders en twee adviseurs financiën beschikken over het wachtwoord van deze accounts. • De leverancier over een generieke beheeraccount in de applicatie Inconto beschikt. 	Middel	Geen opmerkingen. Er wordt nog nagedacht over passende maatregelen en prioriteitstelling daarvan.

A.3. Cyber Security is een strategisch probleem en vraagt om organisatie brede aandacht

De manier waarop we kijken naar cyber security verandert snel aangezien organisaties er continu mee geconfronteerd worden. De toenemende digitalisering en inzet van nieuwe technologieën zoals Social Media, Mobile Devices en Cloud Computing kan bijdragen aan efficiëntere en effectievere processen, maar stelt ook hogere eisen aan de informatiebeveiliging. Aangezien de Veiligheidsregio met (onder andere) gemeentes gegevens uitwisselt veranderen cyber risico's het inherente risicoprofiel.

Ook op het gebied van medische gegevens neemt het aantal cyberincidenten onverminderd toe. Daarnaast hebben de gevolgen van deze cyberincidenten een steeds grote impact. Vooral medische- en persoonsgegevens zijn interessante objecten voor kwaadwillenden. De volgende dreigingen zijn specifiek voor de sector:

- Diefstal van medische- en persoonsgegevens.
- Manipulatie van data.
- Verstoring ICT bijvoorbeeld DDos aanvallen, malware en virussen.

De kans dat een van deze bedreigingen zich voordoet is zeer reëel. Uit recente krantenartikelen blijkt dat cybercriminelen steeds meer jagen op medische gegevens. Deze gegevens blijken op de zwarte markt soms het tienvoudige waard van creditcarddata. De grotere waarde en het feit dat medische gegevens makkelijker bereikbaar zijn zorgt dat cybercriminelen hun werkterrein verleggen. De mogelijke gevolgschade voor organisaties kan aanzienlijk zijn. Uit onderzoek van PwC blijkt dat Nederlandse organisaties nog zoekende zijn naar een manier om te gaan met de toenemende cyberdreigingen. Cyber Security is een strategisch probleem dat in de bestuurskamer besproken moet worden, waarbij het management naast digitale hygiëne en security technologie ook ruimte zou moeten inruimen voor incident response en cyber insurance. De NEN7510 norm vraagt hier ook om.

A.1. Cyber Security is meer dan een IT-uitdaging

Cyber security is geen IT-uitdaging (meer), het is een organisatie brede aangelegenheid. De traditionele preventieve manier van informatiebeveiliging is niet meer voldoende. Voor de Veiligheidsregio zien we de volgende vragen op komen:

- Hoe is het gesteld met het vermogen van de Veiligheidsregio om **prioriteiten** te stellen over wat er beveiligd moet worden? Zijn de digitale assets (informatie en data) van de organisatie geïdentificeerd?
- Zijn de belangrijkste **risico's** en dreigingen geïdentificeerd?
- Hoe gaat de Veiligheidsregio om met afhankelijkheid van externen en zijn er goede afspraken gemaakt over cyber security (**connecties**)?

- Creëert de Veiligheidsregio voldoende bewustzijn bij **medewerkers** over cyber bedreigingen?
- Heeft de Veiligheidsregio het **technologische** fundament op orde en worden bedreigingen gesignaleerd?
- Hoe gaat de Veiligheidsregio om met onverwachte cyber incidenten en **crisis**? Beschikt de Veiligheidsregio bijvoorbeeld over een incident response plan of is de organisatie verzekerd voor cyber security incidenten?

Wij hebben begrepen dat deze aspecten worden meegenomen in het nieuwe informatiebeveiligingsplan.

A.2. Nieuwe privacy regelgeving vraagt om directe aandacht

Vanuit Europa wordt gewerkt aan de uitrol van aangescherpte data privacy regelgeving, welke van toepassing zal worden voor alle EU lidstaten. Het belangrijkste verschil met de huidige Europese Privacyrichtlijn is dat het een Verordening betreft, die direct in werking treedt voor alle Lidstaten. Daarnaast geeft het de toezichthoudende instanties (als het College Bescherming Persoonsgegevens) de mogelijkheid tot het uitdelen van hoge boetes en de verplichting tot het melden van datalekken. Ondanks onzekerheid over de datum van invoering raden wij een vroege start met voorbereiding erop sterk aan. Uit de Privacy Health Check die wij als PwC hebben uitgevoerd blijkt namelijk dat veel organisaties niet klaar zijn voor de verwachte regelgeving en privacy onvoldoende aandacht krijgt.

A.2.1. Europese Privacy verordening nog niet definitief vastgesteld

Hoewel de inhoud van de nieuwe privacy verordening nog niet definitief is, staat wel vast dat de verordening een grote impact zal hebben op organisaties. Binnen Nederland wordt echter ook gewerkt aan het wetsvoorstel 'Cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens' en het 'Besluit elektronische gegevensuitwisseling tussen zorgaanbieders'. Beide voorstellen hebben raakvlakken met de nieuwe privacy verordening, maar gaan mogelijk verschillen op specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld wanneer een zorginstelling nu verplicht is om een privacyfunctionaris aan te stellen. Wij adviseren u deze ontwikkelingen te blijven volgen en om vroegtijdig de impact hiervan vast te stellen voor uw organisatie.

Binnen de context van uw organisatie en omgeving hebben wij met het management gesproken over de risico's rondom privacy. De risicogebieden die wij zien, zijn:

- Heeft de Veiligheidsregio inzicht in welke processen en systemen persoonsgegevens worden verwerkt en of hier leveranciers/partners bij betrokken zijn?
- Heeft de Veiligheidsregio het gebruik van persoonsgegevens geregistreerd in het CPB register?
- Welke afspraken heeft de Veiligheidsregio gemaakt met leveranciers/partners over het bewerken van persoonsgegevens (beschikt de klant over bewerkersovereenkomsten)?
- Heeft de Veiligheidsregio een impactanalyse uitgevoerd om te begrijpen wat de voorgestelde Europese privacy regeling voor zijn/haar organisatie betekent?
- Staat Privacy op de agenda van de raad van bestuur en management? Zo ja, heeft privacy voldoende prioriteit?
- Beschikt de Veiligheidsregio over een Functionaris voor de Gegevensbescherming (Privacy Officer)?

In de onderstaande tabel hebben wij de belangrijkste eisen van de nieuwe privacy verordening benoemd en een inschatting gedaan van de benodigde inspanning voor uw organisatie om te voldoen aan deze eis. Tenslotte willen wij u er op wijzen dat privacy niet uitsluitend een juridisch, IT (security) of Business onderwerp is, maar een combinatie van deze aspecten. Om een effectieve privacy policy te implementeren is een samenwerking tussen Business, Juridische Zaken en IT (security) essentieel.

Eisen	Omschrijving	Impact
Aanstellen Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG).	Organisaties die binnen een jaar persoonsgegevens verwerken van meer dan 5000 personen moeten verplicht een FG aanstellen.	Laag
Melden van datalekken binnen 72 uur	Een datalek moet binnen 72 uur gemeld worden aan de toezichthouder, de verantwoordelijke en onder bepaalde voorwaarden ook aan de betrokkene.	Medium
Recht om gegevens te wissen.	Betrokkenen hebben het recht om van de verantwoordelijke te eisen dat alle persoonsgegevens van hem/haar worden gewist.	Medium
Mogelijkheid voor organisaties tot verkrijgen van het Data Protection Seal.	Een organisatie mag aan toezichthoudende instanties binnen de Europese Unie vragen om een Data Protection Seal.	Hoog
Boetes: maximaal 5% van de wereldwijde jaaromzet met een maximum van €100.000.000.	Organisaties die de Verordening overtreden riskeren een hoge boete.	Hoog
Profiling en gebruik van pseudonieme gegevens.	Met pseudonimisering van gegevens wordt het mogelijk meer gebruik te maken van persoonsgegevens.	Medium

The background features a vertical stack of four light blue circular icons: a person with signal waves, a stethoscope, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. These are connected by thin lines to a larger, faint circular graphic. On the left, there is a dark blue rounded rectangle and a red circle.

Programmabegroting 2017

Veiligheidsregio Fryslân

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Algemeen	4
2.1 Meerjarenbeleidsplannen	4
2.2 Meerjarig financieel kader	4
3. Programmaplan	6
3.1 Programma Gezondheid	6
3.2 Programma Crisisbeheersing	13
3.3 Programma Brandweer	18
3.4 Programma Organisatie.....	25
3.5 Algemene dekkingsmiddelen	30
4. Paragrafen	31
4.1 Financiering	31
4.2 Weerstandsvermogen	32
4.3 Bedrijfsvoering	34
4.4 Onderhoud kapitaalgoederen	34
5. Financiële begroting	36
5.1 Overzicht van baten en lasten	36
5.2 Financiële positie	38
5.2.1 Arbeidsverplichtingen	38
5.2.2 Investeringskredieten	38
5.2.3 Reserves	38
5.2.4 Voorzieningen	39
5.2.5 Geprognosticeerde balans 2017	39
Bijlage 1: Bijdrage per gemeente 2017-2020	37
Bijlage 2: Investeringskredieten	42

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de programmabegroting van 2017 van Veiligheidsregio Fryslân aan. Het startpunt voor deze begroting vormen: (1) de begroting van 2016 (inclusief wijzigingen) en (2) de Kaderbrief van 2017 (zoals vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 17 maart 2016).

Deze programmabegroting hebben wij voor de eerste keer opgesteld volgens het format dat u voorschreef, naar aanleiding van het project Begroting 2.0. Dit project, onder leiding van portefeuillehouder Financiën burgemeester Van Bekkum, had als doel om een compacte begroting op te stellen. En dat ieder programmaonderdeel outcome doelen moet hebben, met activiteiten die daar specifiek in dat begrotingsjaar aan bijdragen. In deze eerste 'begroting 2.0' is zichtbaar dat de organisatie lerende is in het formuleren van outcome en output doelen. Vragen als welke inspanning tot welk maatschappelijk effect leidt en de meting en de duiding daarvan spelen hierbij een rol. De exacte formulering vraagt soms nog enige tijd. In deze begroting worden daarnaast de reguliere taken niet volledig uitgeschreven. Wel besteden we meer aandacht aan de vormgeving en belichten we enkele praktijkvoorbeelden.

Ook nieuw dit jaar in de programmabegroting is het programma Organisatie. Hiermee lopen we alvast vooruit op de nieuwe wet- en regelgeving vanaf 2018 en maken we de indirecte kosten van de veiligheidsregio meer zichtbaar. De inhoudelijke programma's bevatten dan ook alleen de directe kosten die nodig zijn om de gewenste resultaten te realiseren.

Wij denken dat we met deze nieuwe begroting een mooie, eerste stap hebben gezet in de richting van een compactere vorm. Doordat u er voor koos de begroting op deze manier in te richten, zijn we gezamenlijk steeds beter in staat ook inhoudelijk antwoord te geven op de vraag 'Wanneer hebben we het goed gedaan?'

Wij hopen u met deze begroting maximaal te ondersteunen in het besturen van onze Veiligheidsregio Fryslân. Veel leesplezier toegewenst.

Hartelijke groet,

Het dagelijks bestuur

2. Algemeen

2.1 Meerjarenbeleidsplannen

In de vergadering van 19 maart 2015 stelde het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân de beleidsplannen vast voor de jaren 2015 tot en met 2018. Met name het jaar 2017 is in de programmaplannen (hoofdstuk 3) beschreven.

2.2 Meerjarig financieel kader

Het algemeen bestuur stelde op 17 maart 2016 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de autonome ontwikkelingen, als de financiële uitwerking van voorgesteld nieuw beleid meegenomen.

Autonome ontwikkelingen

Conform artikel 5a van de financiële verordening, zijn de budgetten voor materiële lasten en loonkosten geïndexeerd:

- De indexatie voor materiële kosten is gebaseerd op het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van februari 2016, en komt uit op 0,6%, of € 174.000.
- Voor de indexering van lonen geldt dat de verhoging, als gevolg van de CAO 2016-2017, voor het eerst in 2017 wordt doorgevoerd (in 2016 is zij middels een begrotingswijziging opgevangen met incidentele middelen). Dit leidt tot een toename van 3,4%. Hier tegenover staat een besparing op de pensioenpremies (niveau 1 april 2016). Dit leidt tot een structurele verhoging van € 714.000. Hiermee is de formatiebegroting voor de CAO op peil, die geldt tot en met 30 april 2017. Voor mogelijk verdere verhogingen in 2017 is geen begrotingsruimte beschikbaar.
- Groot onderhoud Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR): in 2015 is de verdeelsystematiek van de BDuR gewijzigd. Hierdoor ontvangt Veiligheidsregio Fryslân jaarlijks € 250.000 minder uit de rijksmiddelen. Dit bedrag is doorgevoerd als verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

De verwachte opbrengsten voor de maatwerkpakketten voor gemeentelijke taken en markt-taken zijn geïndexeerd naar verhouding van materiële en personele lasten in het geldende tarief.

Beleidsmatige ontwikkelingen

- Maatwerk vergunningen omgevingsrecht (Wabo): ten tijde van de regionalisering van de brandweer is bij het product crisisbeheersing niet het juiste onderscheid gemaakt tussen de wettelijke taken voor risicobeheersing enerzijds, en het maatwerk Wabo anderzijds. De omvang van het maatwerkpakket is op basis van ervaringscijfers juist berekend. Het verschil met de oude begrootte omvang heeft betrekking op de wettelijke brandweertaak en wordt daarom gefinancierd uit de gemeentelijke bijdrage. Als gevolg hiervan is de bijdrage verhoogd met € 567.000.
- Veiligheidsberaad: Het Veiligheidsberaad is het landelijk orgaan waarin de voorzitters van de vijftientig veiligheidsregio's deelnemen. Deze raad is gepositioneerd in het Instituut Fysieke Veiligheid (onderdeel van het ministerie van Veiligheid en Justitie). Dit beraad werkt met een strategische agenda voor de regio's, waarin zij aandacht besteedt aan gezamenlijke doelstellingen met de ministeries. Om deze taak beter te kunnen uitvoeren, wil zij een werkbudget aanleggen. Daarin vraagt zij een bijdrage aan de veiligheidsregio's van in totaal € 750.000. De bijdrage van Fryslân is € 30.000.

Effecten op 2016

Enkele bovengenoemde punten hebben (deels) ook effect op het jaar 2016. Deze effecten worden verwerkt in een begrotingswijziging, die separaat wordt aangeboden.

Aansluiting nadelig saldo

Als gevolg van de hiervoor genoemde ontwikkelingen neemt de gemeentelijke bijdrage in het nadelig saldo in totaal toe met € 1.580.000 ten opzichte van 2016. Samengevat leiden de verschillende oorzaken per post tot de volgende aansluiting (x € 1.000):

Bijdrage 2016 primitieve begroting 2016	€ 53.140
Indexering cao tot en met 30 april 2017	€ 714
Indexatie materiële kosten	€ 174
Versterking Bedrijfsvoering (afbouw)	-€ 155
Groot onderhoud BDuR	€ 250
Wabo	€ 567
Veiligheidsberaad	€ 30
Bijdrage 2017	€ 54.720

De paragraaf 'Algemene dekkingsmiddelen' gaat in op de bijdrage per programma. In de bijlage staat een overzicht van de bijdragen per gemeente.

3. Programmaplan

3.1 Programma gezondheid

“Mijn werk is geen dag hetzelfde”

In Fryslân werken 437 GGD-medewerkers aan de gezondheid van de inwoners. Eén van hen is Karin van der Wielen, verpleegkundige jeugdgezondheidszorg 0-12 jaar in Kollumerland c.a. Zij vertelt wat haar werk inhoudt.

“Ik volg de groei en ontwikkeling van kinderen van nul tot twaalf jaar samen met hun ouders. Als het kindje een dag of tien oud is, kijk ik tijdens een huisbezoek in wat voor soort gezin het is geboren en hoe het ermee gaat. Ook hoor ik dan hoe de zwangerschap en bevalling is verlopen. Daarna blijven we het kind volgen: tot het vier jaar oud is tijdens bezoeken van kind en ouders aan het consultatiebureau en tot het twaalfde levensjaar zien we het op school. Dat gebeurt afwisselend door de consultatiebureauarts en jeugdverpleegkundige.”

Jeugdverpleegkundige
Karin van der Wielen

Consultatiebureau en huisbezoeken

“Als we het kind zien, letten we onder meer op taalontwikkeling, motorische, lichamelijke en cognitieve ontwikkeling, groei en gezinssituatie. Ook zorgen we voor vaccinaties. Als het kind ouder wordt, liggen de contactmomenten verder uit elkaar. Maar bij extra zorgen, twijfels of vragen kan dat natuurlijk ook tussendoor. De ouders komen dan langs op het consultatiebureau – bijvoorbeeld tijdens het wekelijkse inloopspreekuur – of wij gaan op huisbezoek. Dat kan in het kader van het traject ‘Stevig ouderschap’ zijn, waarbij de jeugdverpleegkundige in de eerste anderhalf jaar zo’n zes keer op huisbezoek gaat. Ook bij opvoed- of voedingsvragen ga ik vaak thuis langs. Ik geef tips, maar probeer vooral de ouders zelf met oplossingen te laten komen. Waar nodig verwijs ik door naar andere hulpverleners.”

Basisschool

“Op de basisschool zie ik alle kinderen in groep 7. Ik richt me dan meer op psychosociaal onderzoek en minder op lichamelijke ontwikkeling. Ik houd contact met de intern begeleider van de school en bespreek eventuele bijzonderheden vooraf met de leerkracht en ouders, die ik zonodig achteraf ook mijn bevindingen terugkoppelen. Het lijkt misschien vroeg, maar in groep 7 beginnen we ook met alcoholvoorlichting. Dat doen we omdat de ouders dan nog bij het gesprek zijn. Dat is niet meer zo als ze op het voortgezet onderwijs zitten en door de jeugdverpleegkundigen 12+ worden gezien.”

Heit en mem-café

“Op dit moment zijn we in Kollum bezig met het opzetten van een ‘heit en mem-café’, in navolging van enkele andere Friese gemeenten. Daar kunnen ouders maandelijks terecht om meer te horen over een bepaald thema. Denk aan lastige eters, kinder-EHBO, media-opvoeding, het herkennen van huiltjes... De gekozen thema’s zijn mede afhankelijk van de behoeften van ouders, die we inventariseren tijdens die koffieochtenden en via Facebook. Het is mooi dat de gemeente Kollumerland c.a. hiervoor budget heeft vrijgemaakt.”

Samenwerking

“Mijn werk is geen dag hetzelfde. Op één dag kan ik met heel verschillende dingen bezig zijn. Daarbij hoort ook overleg en afstemming met de vele betrokken partijen. De gemeente is natuurlijk een belangrijke samenwerkingspartner, maar ook peuterspeelzalen, scholen en diverse andere hulpverleners. Fysiotherapeuten, logopedisten, kinderdiëtisten, kraamzorg, onze GGD-pedagogen: ons netwerk is heel breed. Dat maakt het zo leuk, want met elkaar krijgen we heel veel voor elkaar!”

“Iedereen verdient een gezond en veilig leven. Wij dragen daar aan bij!”

Wat is de bedoeling van het programma Gezondheid?

Het programma Gezondheid draagt bij aan een betere gezondheid (volgens de definitie van positieve gezondheid van Machteld Huber) van de Friezen en minder gezondheidsschade.

“Meer gezondheid, minder schade”

Het programma werkt via twee soorten activiteiten die beide bijdragen aan meer gezondheid en minder schade:

1. Beschermen van de gezondheid van de Friese burger: GGD Fryslân is voor gezondheid de “dijkbewaker”

Als de “dijken doorbreken” is GGD Fryslân voor publieke gezondheid de crisisorganisatie die alert en slagvaardig optreedt:

- Monitoren van de gezondheidssituatie van de Friese bevolking.
- Alert op (uitbraak van) gezondheidsbedreigingen, en voorkomen van (verdere) verspreiding van ziektes en van escalatie van (medische en psychosociale) problematiek.
- Preventief: de gezonde basis gezond houden.

2. Bevorderen van de gezondheid van de Friese burger: GGD Fryslân bevordert de gezondheid van de Friese burgers (“dijkversterking”):

Richt zich op mogelijkheden van mensen, ook als er sprake is van kwetsbaarheid.

Waar meten we ons resultaat per hoofddoelstelling mee in 2017?

Doel	Indicator
1. Meer gezondheid	In ontwikkeling (2017)
2. Minder schade	In ontwikkeling (2017)

Wat zijn de beoogde effecten en de activiteiten die daartoe leiden?

De begroting van de GGD is opgebouwd uit vier pijlers (deze pijlers zijn congruent met de visie van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport op de GGD/publieke gezondheid, zoals verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 28 augustus 2014):

Pijler 1 **Monitoring, signalering en advies**

Friese inwoners, overheden en organisaties vertrouwen er op dat er voldoende informatie van goede kwaliteit is, om op basis daarvan gericht beleid en keuzes te maken. GGD Fryslân levert deze informatie en dit inzicht.

- **Jeugdgezondheidszorg**
- **Epidemiologie**
- **Beleidsadvisering**
- **Medische Milieukunde**
- **Academische werkplaats**
- **Gezondheidsbevordering**

Pijler 2 **Uitvoerende taken gezondheidsbescherming**

Friese inwoners vertrouwen erop dat zij beschermd en gestimuleerd worden om gezond te blijven en gezonder te worden. GGD Fryslân helpt daarbij.

- **Infectieziektebestrijding**
- **TBC**
- **Soa / Sense**
- **Jeugdgezondheidszorg**
- **Reizigersvaccinaties**
- **Publieke gezondheidszorg Azielzoekers**

Pijler 3 **Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises**

Friese inwoners vertrouwen erop dat zij, in het geval van een crisis, ondersteund worden in het beperken van schade of herstellen van hun levenskwaliteit. GGD Fryslân helpt hen en andere organisaties/overheden daarbij.

- **Maatschappelijke crisisondersteuning**
- **Forensische geneeskunde**
- **Jeugdgezondheidszorg**

Pijler 4 **Toezicht houden**

Friese inwoners vertrouwen de kwaliteit van hun organisaties. Waar geen andere relevante inspectie actief is en er mogelijk gevaar voor de volksgezondheid is, houdt GGD Fryslân toezicht op de hygiënische en pedagogische kwaliteit.

- **Technische hygiënezorg**

Waar meten we ons resultaat per pijler mee in 2017?

Pijler	Indicator	2015	2017
1. Monitoren, signaleren, advies	Gemeentetevredenheid	In ontwikkeling	
2. Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Burgertevredenheid	In ontwikkeling	
3. Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	Alertheid en slagvaardigheid	In ontwikkeling	
4. Toezicht houden	% uitgevoerde inspecties	In ontwikkeling	

Wat zijn onze speerpunten in 2017?

Binnen het totaal van de vier pijlers zijn de volgende speerpunten benoemd in het meerjarenbeleidsplan:

- Wonen en leven in een gezonde wijk en omgeving.
- Versterking gezondheidsbescherming.
- Bovenlokale aanpak op thema's alcohol/drugs en overgewicht.
- Doelgroep 0-100 jaar, met specifieke aandacht voor ouderen en sociaal-economische gezondheidsverschillen.

Waar meten we ons resultaat per speerpunt mee in 2017?

Pijler	Speerpunt	Indicator	2015	2017
1.	Wijkgericht werken	Doorverwijzingen 2 ^e lijn	In ontwikkeling	
2.	Versterking IZB en MMK	75 % t.o.v. waakvlam	75%	
2.	IZB	Reductie van het aantal infectieziekten	In ontwikkeling	
1.	MMK	Vermindering gezondheidsrisico's die voortkomen uit de leefomgeving	In ontwikkeling	
1.	Alcohol/drugs en overgewicht	Alcoholgebruik	In ontwikkeling	
		Drugsgebruik	In ontwikkeling	
		Overgewicht	In ontwikkeling	
1.	0-100, ouderen en SEGV	Participatiegraad 75+	In ontwikkeling	
		Sociaal-economische gezondheidsverschillen	In ontwikkeling	

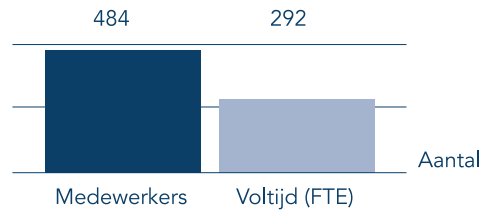
Hieruit blijkt dat de speerpunten van beleid vooral betrekking hebben op de pijlers 1 en 2. Uiteraard worden de reguliere werkzaamheden binnen de pijlers 3 en 4 wel uitgevoerd.

Welke investeringen doen we in 2017?

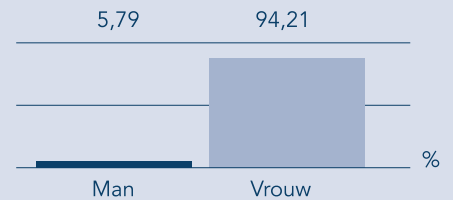
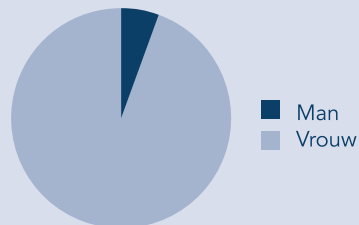
Beleidsproduct	Lasten	Baten	Eindtotaal
Pijler 1	11.685.812	136.171	11.549.641
Pijler 2	7.740.037	3.490.990	4.249.047
Pijler 3	996.816	545.357	451.459
Pijler 4	1.147.759	1.147.759	0
Programma Gezondheid 2017	21.570.424	5.320.277	16.250.147

Feiten en cijfers Programma gezondheid in 2015

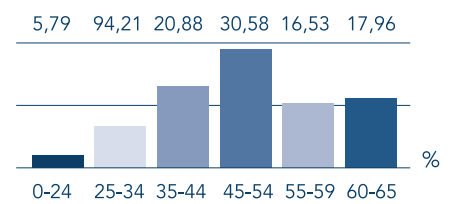
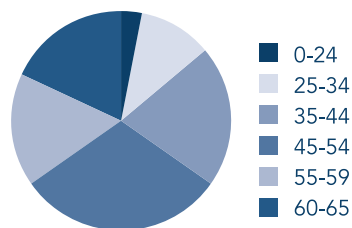
1. Aantal medewerkers (FTE)	Aantal
Aantal medewerkers	484
Voltijd (FTE)	292

2. Aantal medewerkers	%	Aantal
Man	5,79	28
Vrouw	94,21	456

3. Leeftijdsofbouw	%	Aantal
0-24	3,31	16
25-34	10,74	52
35-44	20,88	101
45-54	30,58	148
55-59	16,53	80
60-65	17,96	87

Gemiddelde leeftijd: 49 jaar

Cijfers in 2015

4. Verzuimcijfers 2015		5. NPS		6. Medewerkerstevredenheid	
Percentage	5,06	2014	-29,9	2014	6,9
Meldfrequentie	0,81	2015	-8,6	2015	7,3

Pijler 1, Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg

	Consulten cb's 0-18	129.806
	Telefoontjes naar GGD/JGZ	43.467
	Kinderen in beeld bij JGZ	143.000

Aantal consultatiebureaus 60

Pijler 2, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

TBC-bestrijding

	Bron- en contactonderzoek	972
	X-thorax	2.369
	Mantoux	1.026

Reizigersvaccinatie

	Vaccinaties	14.992
	Informatieverstrekingen	1.942
	Consulten	10.113

Pijler 3, Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde

	Lijkschouwingen	493
	Letselsprekuren	313
	Totaal aantal verrichtingen	2.838

Pijler 4, Toezicht houden

THZ Technische Hygiëne zorg

	Inspecties kinderdagverblijven	819
	Scheeps/tattooshops/sexhuizen	78
	Inspectie gastouders	776

3.2 Programma Crisisbeheersing

Netwerk vitale partners Veiligheidsregio Fryslân:

“Wij willen investeren in duurzame samenwerking”

Nauwer samenwerken met vitale sectoren bij rampenbestrijding en crisisbeheersing. Om dat te bereiken willen Martin Kool en Bert Steeman, respectievelijk beleidsadviseur Veiligheid en beleidsadviseur Planvorming bij de afdeling Crisisbeheersing, een netwerk opzetten voor essentiële infrastructurele partijen in Fryslân.

Martin: “Er wordt al sinds 2009 gesproken over het versterken van de samenwerking van veiligheidsregio’s met vitale sectoren. Dat heeft geleid tot landelijke modelconvenanten met regionale actielijsten. Ook hebben verschillende commissies gekeken hoe veiligheidsregio’s met crisisbeheersing bezig zijn en hoe het beter kan en moet. Inmiddels is er een gezamenlijke Strategische Agenda Versterking Veiligheidsregio’s 2014-2016 voor het Ministerie van Veiligheid en Justitie, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de veiligheidsregio’s. Een van de projecten daarbinnen is Continuïteit van de samenleving.”

Beleidsadviseurs
Bert Steeman en Martin Kool

Vertalen

Bert: “Die convenanten staan nu op papier, maar dat is op zich niet voldoende. De vraag is namelijk hoe we die vertalen naar de praktijk. Zoals ook benoemd in ons meerjaren-beleidsplan Crisisbeheersing 2015-2018 willen we onze partners beter leren kennen en met ze spreken over onze samenwerking. Het gebruik van een netwerk vinden we minstens zo belangrijk als het vastleggen van afspraken in plannen en procedures.” Martin: “Onze eerste ervaringen met een netwerk voor vitale partners hebben we opgedaan in het project Incidentbestrijdingsplan [IBP] Grootchalige Uitval Stroomvoorziening. Daar is trouwens gekozen voor

een interregionale aanpak van de veiligheidsregio’s in Groningen, Drenthe en Fryslân. Dat heeft niet alleen een plan opgeleverd, het was ook een investering in een netwerk binnen wat we 3Noord noemen. Bovendien is het voor de Meldkamer Noord-Nederland ook handiger als we binnen de Noordelijke regio’s op uniforme wijze werken.” Bert: “We willen die samenwerking in 3Noord-verband doorzetten bij het opstellen van een convenant Telecommunicatie en een IBP Hoofdvaarwegen.”

Verkennen

Martin: “In 2016 gaan we eerst verkennen hoe we een netwerk kunnen opzetten waarin crisisfunctionarissen van diverse partners elkaar regelmatig kunnen ontmoeten. Met een krachtenveldanalyse willen we kijken welke partners in de kern, en welke meer in de schil van ons crisisbeheersingsnetwerk zitten. De landelijke herijkte lijst van vitale infrastructuur is daarbij een goed hulpmiddel. Daarna willen we een eerste bijeenkomst organiseren. Ook aanwezig zijn in landelijke netwerken is een speerpunt voor dit jaar.” Bert: “Tijdens dat verkennende onderzoek willen we bij de vitale partners langsgaan om uit te leggen wat onze bedoeling is én natuurlijk om te polsen wat zij ervan vinden. Voor de goede orde: het gaat om een informeel netwerk. Geen van de partners is wettelijk verplicht om mee te doen.” Martin: “Het is voor onze partners natuurlijk wel interessant om aan te haken, omdat ze net als wij belang hebben bij een duurzame samenwerking. Daar kunnen we immers jarenlang de vruchten van plukken.”

Leerzaam

Bert: “Onlangs zijn we bij Veiligheidsregio Kennemerland gaan kijken. Waar wij nog in de beginfase zitten, werken zij al tweeënhalf jaar met zo’n netwerk. Dat was dus erg leerzaam.” Martin: “Al die stappen helpen bij wat we uiteindelijk willen: een structurele invulling geven aan een vitaal netwerk in Fryslân.”

Wat zijn onze doelen voor 2017?

Maatschappelijke bijdrage

Crisisbeheersing zorgt voor het versterken van de samenwerking tussen de crisispartners om, passend bij de Friese nuchterheid, risicobewustzijn en redzaamheid te bevorderen en hulpverlening en herstel te organiseren bij crises in de samenleving.

“Samenwerken aan een (veer)krachtige crisisorganisatie”

Speerpunten 2017

1. Afdeling Crisisbeheersing wordt het “Kennis- en Expertisecentrum op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing”, ten dienste van de Friese gemeenten, keten- en netwerkpartners.
2. Afdeling Crisisbeheersing levert een bijdrage aan “veilige en feestelijke evenementen in Fryslân”.
3. Crisisfunctionarissen en samenwerkingspartners (waaronder gemeenten) zijn tevreden over het functioneren van de Friese Crisisorganisatie tijdens (mini)rampen en (mini)crises.
4. Afdeling Crisisbeheersing verbetert de effectiviteit van de hulpverlening door het systematisch evalueren van GRIP-inzetten.
5. Onze planvorming (ramp- en incidentbestrijdingsplannen) sluit aan bij de operationele hoofdstructuur van de crisisorganisatie en wordt periodiek geactualiseerd.

Doel	Indicator / Realisatie 2015	Streefwaarde 2017
1. Kennis- en Expertise centrum	Gemiddelde tevredenheid van partners: gemeenten, veiligheidspartners in de geneeskundige keten (2015: 7,3)	≥ 7,5
2. Evenementen	Percentage adviezen dat door de burgemeester, bij de vergunningverlening voor een evenement, is overgenomen (2015: 93%)	100%
3. Functioneren Friese Crisisorganisatie tijdens (mini)rampen en (mini)crises	a) Oordeel crisisfunctionarissen b) Oordeel partners (incl. gemeenten) (2015: oordeel niet gemeten, betreft nieuwe indicator)	≥ 7,5 ≥ 7,5
4. Evalueren van (mini)rampen en mini(crisis)	a) Verbeterpunten uit evaluaties zijn voor het eerstvolgende GRIP-incident geïmplementeerd b) Het oordeel van de betrokken burgers over de hulpverlening bij GRIP-inzetten (verkregen op basis van een publieksenquête) is positief (2015: niet gemeten, betreft nieuwe indicatoren)	≥ 90% ≥ 7,5
5. Planvorming	Planvorming wordt jaarlijks herzien (in 2015 zijn 6 ramp- en incidentbestrijdingsplannen geactualiseerd)	4

Welke resultaten gaan we daarvoor in 2017 realiseren?

1) Kennis- en Expertisecentrum

- Wij streven er naar om samen met onze netwerkpartners voorbereid te zijn op een breed scala aan risico's: van rampenbestrijding (fysieke veiligheid) naar crisisbeheersing (uitval vitale infrastructuur, zorgcontinuïteit, ziektegolf en voedselveiligheid, maatschappelijke onrust etc.). Verantwoordelijkheden en rollen van de algemene- en functionele keten hebben wij helder in beeld door het sluiten van samenwerkingsconvenanten met crisispartners.
- Wij versterken de samenwerking tussen de vele partijen o.a. door het organiseren van themabijeenkomsten en het versterken van het informatiemanagement (digitale samenwerkingsomgevingen in zowel de koude als de warme bedrijfsvoeringsfase).

2) Evenementen

- De Afdeling Crisisbeheersing adviseert gemeenten over evenementenveiligheid. Wij bereiden evenementen niet voor als potentiële crisis maar benaderen evenementen als "vermaak": een overstap van crisisbeheersing naar betere risicobeheersing. Onze inspanning richt zich in eerste instantie op een gedegen risicoanalyse en advisering.
- Daarnaast richten wij onze aandacht op de advisering en ondersteuning van de (veiligheids)teams van gemeenten en op de preparatie van de multidisciplinaire hoofdstructuur op grote evenementen.

3) Functioneren Friese Crisisorganisatie tijdens rampen en crises

- Wij leggen niet alle risico's vast in plannen en procedures ("risico-regel-reflex") maar vertrouwen tijdens GRIP-inzetten op onze vakbekwame en veerkrachtige professionals.
- De Afdeling Crisisbeheersing faciliteert alle crisisfunctionarissen door een passend vakbekwaamheidsprogramma aan te bieden; hierbij wordt gebruik gemaakt van portfolio's en jaargesprekken.

4) Evalueren mini(rampen) en mini(crisis)

- Alle GRIP-inzetten worden geëvalueerd volgens een vaste basismethodiek ("quick scans"). Indien daar aanleiding toe bestaat, wordt in nauwe samenspraak met de betrokken gemeente(n) een verdiepende evaluatie (voor het geheel of onderdelen) uitgevoerd. Het streven is er op gericht dat verbeterpunten uit evaluaties zich niet opnieuw voordien bij een nieuwe GRIP-inzet.
- Als onderdeel van de nafase voeren wij publieksenquêtes uit die bedoeld zijn om de tevredenheid onder de betrokken burgers inzichtelijk te maken.

5) Planvorming

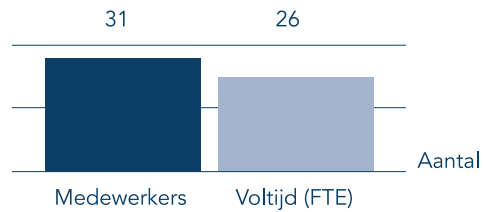
- Om voorbereid te zijn op risico's maken we samen met onze netwerkpartners ramp- en incidentbestrijdingsplannen. In deze plannen wordt nadrukkelijk de verbinding gelegd met de multidisciplinaire hoofdstructuur van de Friese crisisorganisatie. De eigen verantwoordelijkheid van de burgers (zelfredzaamheid) nemen wij ook mee in de planvorming. In het Beleidsplan Crisisbeheersing 2015-2018 is opgenomen dat wij in 2017 de volgende plannen gaan actualiseren:
 - o De rampbestrijdingsplannen Van Gansewinkel, BASF, Motip Dupli, en
 - o Het Incidentbestrijdingsplan Trein Incident Management

Welke investeringen doen we in 2017?

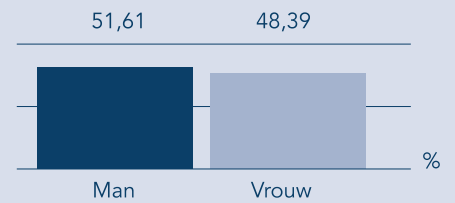
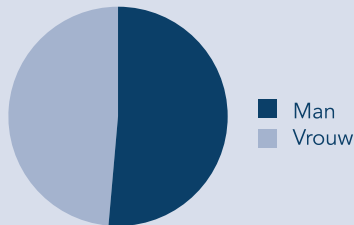
Beleidsproduct	Lasten	Baten	Eindtotaal
Crisisbeheersing	€ 3.841.221	€ 2.909.123	€ 932.098
Huisvesting RCC	€ 138.337	€ 48.828	€ 89.509
Programma Crisisbeheersing	€ 3.979.558	€ 2.957.951	€ 1.021.607

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing in 2015

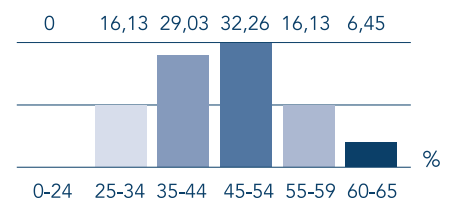
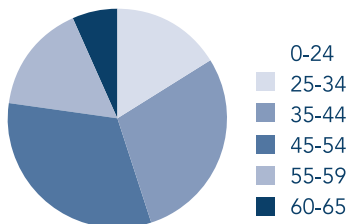
1. Aantal medewerkers (FTE)	Aantal
Aantal medewerkers	31
Voltijd (FTE)	26

2. Aantal medewerkers	%	Aantal
Man	51,61	16
Vrouw	48,39	15

3. Leeftijdsopbouw	%	Aantal
0-24	0	0
25-34	16,13	5
35-44	29,03	9
45-54	32,26	10
55-59	16,13	5
60-65	6,45	2

Gemiddelde leeftijd: 46 jaar

Cijfers in 2015

4. Verzuimcijfers 2015

Percentage	3,59
Meldfrequentie	0,94

5. NPS

2014	-31,2
2015	-0,1

6. Medewerkerstevredenheid

2014	7,2
2015	7,6

Activiteiten van Crisisbeheersing in 2015:

Kennis & Expertisecentrum

- 4 thematische bijeenkomsten met partners
- Preparatie op nieuwe risico's en dreigingen

Compacte en professionele Crisisorganisatie

- 6 GRIP-inzetten
- Coördinatie crisisnoodopvang vluchtelingen
- Hulpverlening op Friese binnenwateren in samenwerking met watersportondernemers

Publieksevenementen

- 15 adviezen over risicovolle evenementen
- Deelname in het gemeentelijke Veiligheidsteam

Planvorming

- 5 ramp- en incidentbestrijdingsplannen

Vakbekwaamheid

- 200 vakbekwaamheidsactiviteiten
- Portfolio voor elke crisisfunctionaris

Evalueren

- Evaluaties gericht op output en outcome
- Publieksenquête na een inzet ("burgerbeleving")
- Actie- en verbeterpunten uit evaluaties ingevoerd voor een volgende inzet

3.3 Programma Brandweer

Branden door onweer in Zuidoost-Fryslân:

“Nee verkopen is geen optie”

Brandweer Fryslân is 24/7 paraat en staat er op momenten dat het nodig is. Zo ook in de nacht van 2 op 3 juli 2015, als in Zuidoost-Fryslân in korte tijd meerdere branden uitbreken na blikseminslagen. “De veerkracht en creativiteit die de brandweerorganisatie en -mensen kenmerken, bewijzen zich op zo’n moment.”

“Ik zit bijna twintig jaar bij de brandweer, maar zo’n hevig onweer had ik niet eerder meegemaakt”, vertelt Arjen Bouland. Arjen is beleidsadviseur bij de gemeente Ooststellingwerf en vrijwilliger bij de brandweerploeg van Oosterwolde. Hij is bovendien Officier van Dienst (OvD) voor de brandweer, een van die vier die piketdiensten draaien in Zuidoost-Fryslân. Hun werkgebied beslaat de gemeenten Ooststellingwerf, Opsterland en Smalingerland.

Afdelingshoofd Jan Beuving,
brandweervrijwilliger Arjen Bouland
en senior medewerker Romke Smits

Bijspringen

Romke Smits, senior medewerker Materieelbeheer bij Brandweer Fryslân, heeft die nacht OvD-piket.

“Ik kreeg om 23.35 uur een melding van een brand in een rietgedekte boerderij in Olterterp. Vanwege het aantal incidenten had Arjen al aangeboden om bij te springen. Dus toen er een klein uur later een melding kwam van een brand in Bakkeveen terwijl ik nog druk was in Olterterp, heb ik een beroep op hem gedaan.” Arjen: “In Bakkeveen was de bliksem ingeslagen in een woonboerderij met rieten dak. De bewoners bleven gelukkig ongedeerd. Bij deze brand werd vermoed dat er asbest vrijkwam, maar na onderzoek de volgende dag bleek dat niet het geval. Hoewel de ploegen uit Haulerwijk en het Drentse Veenhuizen en Norg uren hebben geblust, konden ze niet voorkomen dat het pand volledig afbrandde.” Romke vult hem aan: “Bij een brand in een rieten kap is er negen van de tien keer geen houden aan. Wat dat betreft is het in Olterterp relatief goed afgelopen: alleen een deel van het dak van de schuur is afgebrand, het woongedeelte en een aparte schuur met vee bleven

gespaard. “In Olterterp kwamen ploegen uit Ureterp, Beetsterzwaag en Gorredijk in actie. Heerenveen en Drachten gaven ondersteuning met grootwatertransport en er was een ladderwagen.

Inschatten

Ook Jan Beuving, hoofd van de afdeling Zuidoost van Brandweer Fryslân en op dat moment hoofdofficier van dienst (HOvD), herinnert zich die nacht nog goed: “Het onweersfront trok heel langzaam over en bleef een tijd hangen in Zuidoost-Fryslân. Ook delen van Overijssel, Drenthe en Groningen hadden er last van. Die avond was er ook nog een brand door blikseminslag in Blesdijke en we hebben bijstand verleend in het Groningse Marum en Kallenkote in Drenthe. Ik ben in Olterterp en Bakkeveen geweest om de situatie te bekijken, maar heb me vooral geconcentreerd op hoe we onze middelen en mensen zo goed mogelijk konden verdelen en op het inschatten wat er mogelijk nog op ons afkwam. Op meteo-websites zag ik het aantal inslagen in de loop van de nacht afnemen. Daarmee was de kans klein dat ook Noordoost-Fryslân de volle laag zou krijgen, zoals we eerst vreesden.”

Vertrouwen

Terugkijkend zegt Romke: “De burgers verwachten op zo’n moment dat we er staan. En dat doen we ook.” Jan daarover: “Voor ons is ‘nee verkopen’ geen optie. Juist in dit soort uitzonderlijke situaties moeten wij laten zien wat we waard zijn. Ook nu weer bleek dat onze organisatie veerkrachtig is en dat onze – veelal vrijwillige – brandweermensen met creatieve oplossingen komen. Hóe ze het doen weet ik niet, maar ze krijgen het voor elkaar. Dat geeft vertrouwen voor de toekomst.” Romke: “Je ziet ook dat de regionalisering van de brandweer ertoe leidt dat er steeds meer verbinding is tussen de ploegen. Op dit soort momenten betaalt zich dat uit.” Arjen tenslotte: “Ook de grensoverschrijdende samenwerking verliep goed. Dat ga ik een volgende keer zeker weer zo doen.”

Wat zijn onze doelen voor 2017?

Op 19 maart 2015 stelde het algemeen bestuur het Beleidsplan Brandweer Fryslân ‘de koers naar toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân’ vast. Hiermee is het beleidsmatige en financiële kader voor onze brandweerorganisatie voor de periode 2015-2018 bepaald.

Het beleidsplan richt zich op het beschrijven van de wijze waarop we deze beleidsperiode met elkaar bouwen aan de nieuwe brandweerorganisatie. Zo gaat het plan in op hoe we de komende jaren een lerende organisatie willen worden en de brandweezorg in Fryslân mede daardoor veiliger, efficiënter en effectiever willen maken. Ook geeft het inzicht in de wijze waarop we medewerkers stimuleren in hun eigen ontwikkeling en hoe we de koers naar een toekomstbestendige brandweezorg in Fryslân uitzetten.

Alle taken binnen het programma Brandweer staan in het teken van ‘voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten’ en we streven naar:

“Minder branden, minder slachtoffers & minder schade”

Doelen

Doel	2015	Indicator
Minder incidenten	In ontwikkeling (2017)	-/- 10%
Minder slachtoffers	In ontwikkeling (2017)	-/- 10%
Minder schade	In ontwikkeling (2017)	-/- 10%

Om dit streven te realiseren, richten wij ons in 2017 op de volgende twee hoofddoelen:

- 1. De repressieve slagkracht en paraatheid in Fryslân optimaliseren;**
- 2. Het brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving bevorderen.**

1. Repressieve slagkracht en paraatheid in Fryslân optimaliseren

De repressieve slagkracht en paraatheid van Brandweer Fryslân is momenteel georganiseerd vanuit gemeentelijk oogpunt. De organisatie is nog niet ingericht, geoptimaliseerd en beredeneerd vanuit de schaalgrootte van de veiligheidsregio. Het project dekkingsplan 2.0 gaat hier op basis van het incidentrisicoprofiel invulling aan geven. In 2016 start het project dekkingsplan 2.0 en dit begint met het opstellen van een uitgangspuntendocument voor de brandweezorg in Fryslân. Dit uitgangspuntendocument is input voor het ontwerp van de repressieve organisatie. Het ontwerpen van de repressieve organisatie is deel twee van het project en staat in 2017 centraal.

In deel twee worden drie dingen met elkaar verbonden: paraatheid van de organisatie, taken per post en materieelspreiding. In 2017 hebben we inzicht in waar de kazernes moeten staan, welk materieel waar aanwezig moet zijn en wat de beschikbaarheid van personeel moet zijn. Dit alles in relatie tot de risico's en tegen zo laag mogelijke kosten. Onderwerp van gesprek zal ook de vergrijzing zijn. Hierdoor neemt de uitstroom van vrijwilligers aanzienlijk toe.

De vraag is of wij voldoende vrijwilligers kunnen werven en hoe lang wij deze aan ons kunnen binden. Het is namelijk een trend dat vrijwilligers zich steeds korter aan een organisatie verbinden. Het dekkingsplan is een onderwerp dat bij vrijwel iedereen leeft. In gesprek gaan met elkaar hierover en draagvlak creëren, is dan ook van groot belang in dit proces. Het project gaat actief verbinding aan met vrijwilligers, beroeps, gemeenten en bestuurders.

2. Brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving bevorderen

Brandweer Fryslân levert vanuit verschillende invalshoeken kennis en expertise voor een (brand)veilige leefomgeving. Denk aan de uitvoeren van de wettelijke (advies)taken op het gebied van externe veiligheid, industriële veiligheid, brandveiligheid en vuurwerk, maar ook adviseren richting gemeenten over evenementen en ruimtelijke ontwikkelingen. Bovendien treedt Brandweer Fryslân voor een groot aantal Friese gemeenten op als deskundige back-office bij brandveiligheidsaspecten binnen het gemeentelijke Wabo-proces.

Naast bovenstaande traditionele risicobeheersingstaken, zet Brandweer Fryslân in samen met verschillende ketenpartners gericht in op 'Brandveilig Leven'. Via een doelgroepgerichte aanpak wil Brandweer Fryslân de Friese samenleving van jong tot oud bewust maken van de gevaren van brand, hoe brand te voorkomen en hoe te handelen wanneer er onverhoopt toch brand uitbreekt. Via een dergelijke aanpak is nog veel veiligheidswinst te behalen. Samenwerken met partners in ons netwerk, waaronder gemeenten, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en woningcorporaties, is hierbij onmisbaar. Het bestaande Brandveilig Leven-programma wordt doorontwikkeld.

Vaste onderdelen zijn:

- Voorlichting brandveiligheid aan de bovenbouwgroepen van Friese basisscholen.
- Oefenen in wijk.
- Doelgroepgerichte voorlichtingen (o.a. gericht op jeugd, jongeren, senioren, woningeigenaren/huurders).
- 'Geen Nood Bij Brand' (vanuit de gedachte 'partners in veiligheid' met als doel door samenwerking (als eerste met zorginstellingen) de bewustwording rondom brandveiligheid te vergroten).
- Participatie Brandweer Fryslân in 14 Keurmerken Veilig Ondernemen.

Welke resultaten gaan we hiervoor in 2017 realiseren?

Het concreet maken van de twee hoofddoelen vertaalt zich in taken en projecten, die bijdragen aan ons streven minder branden, minder slachtoffers en minder schade. Om inzicht te krijgen in het effect van onze brandweezorg verzamelen we data die we monitoren. Het aantal incidenten en de aard ervan brengen we zelf in kaart. Voor inzicht in de oorzaken van brandschades en de hoogte van de claims gebruiken we de jaarlijkse 'risicomonitor woningenbranden' van het Verbond van Verzekeraars. Het inzicht in het aantal slachtoffers willen we verbreden en hierover gaan wij in gesprek met onze ketenpartners.

In 2017 pakken we de volgende projecten op:

Projecten / taken				
1.Repressieve slagkracht in paraatheid in Fryslân optimaliseren	2015	2016	2017	2018
Ontwerp paraatheidsplan	huidig	ontwikkeling	gereed	implementatie
Ontwerp opleidingsplan	huidig	ontwikkeling	gereed	implementatie
Ontwerp oefenplan afgestemd op risico's, taken en veilig optreden	huidig	ontwikkeling	gereed	implementatie
Ontwerp taken- en specialisatiespreidingsplan	huidig	ontwikkeling	gereed	implementatie
Ontwerp materieel-spreidingsplan	huidig	ontwikkeling	gereed	implementatie
Masterplan operationele informatievoorzieningsplan	-	gereed	implementatie	implementatie
Sluitend en valide systeem met brandweerdatabe (bezetting, incidenten, opkomsttijden en paraatheid)	-	ontwikkeling	gereed	implementatie
2. Brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving bevorderen	2015	2016	2017	2018
Voorlichting brandveiligheid aan de bovenbouwgroepen van Friese basisscholen (gastlessen)	200	400	400	400
Oefenen in wijk (oefeningen)	19	30	30	30
Doelgroepgerichte voorlichtingen	76	150	150	150
'Geen Nood Bij Brand'	-	pilot bij 4 instellingen	p.m.	p.m.
Participatie in Keurmerk Veilig Ondernemen	14	14	14	14

Ons reguliere takenpakket draagt ook bij aan het realiseren van minder branden, minder slachtoffers en minder schade. Onze ambitie en ons streven ziet er als volgt uit:

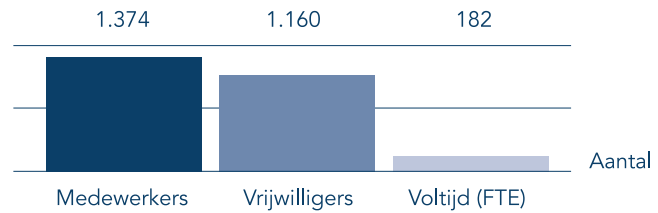
Activiteiten	Streefwaarde			
	2016	2017	2018	2019
Gerealiseerde opkomstpercentage binnen de norm (theoretisch vastgestelde opkomstpercentage binnen de norm vanuit dekkingsplan 1.0 is 18%)	58%	58%	58%	58%
Percentage afname aantal ongewenste en/of onterechte brandmeldingen (STOOM)	-10%	-10%	-10%	-10%
Percentage adviseren risicobeheersing conform vastgestelde werkwijze (maatwerkpakket 1, externe veiligheid, repressief advies, evenementen)	100%	100%	100%	100%
Percentage uitgevoerde periodieke controles 'brandveilig gebruik bouwwerken' conform afspraken met gemeenten (maatwerkpakket 2)	100%	100%	100%	100%
Percentage medewerkers heeft oefenplan op maat passend bij risico's, taken en behoefte	5%	20%	40%	60%
Percentage aanwezigheid medewerkers bij oefeningen	70%	75%	80%	85%
Percentage burgers heeft kennis van wat de brandweer doet en heeft inzicht in wat er van de brandweer verwacht mag worden: incidentbestrijding en risicobeheersing	10%	20%	40%	60%

Welke investering doen we in 2017?

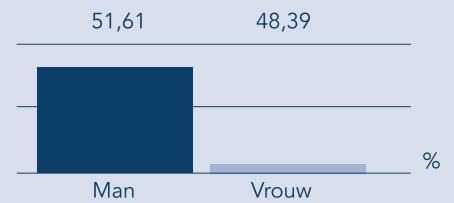
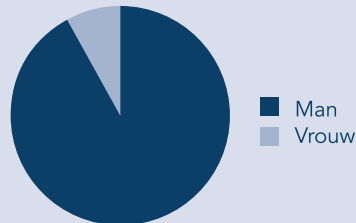
Producten Brandweer	Lasten	Baten	Eindtotaal
Programma	€ 27.421.062	€ 5.959.068	€ 21.461.994
Huisvesting Brandweer	€ 4.220.870	€ 25.095	€ 4.195.775
Totaal €	€ 31.641.932	€ 5.984.163	€ 25.657.769

Feiten en cijfers programma Brandweer in 2015

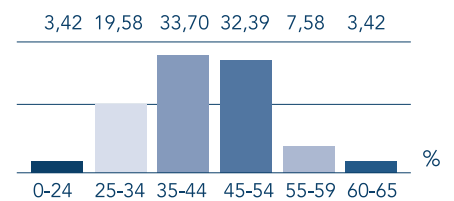
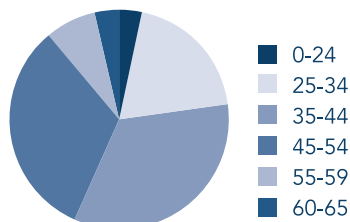
1. Aantal medewerkers (FTE)	Aantal
Aantal medewerkers	1.374
Waarvan vrijwilligers	1.160
Volttijd (FTE)	182

2. Aantal medewerkers	%	Aantal
Man	92,14	1.266
Vrouw	7,86	108

3. Leeftijdsoopbouw	%	Aantal
0-24	3,42	47
25-34	19,58	269
35-44	33,70	463
45-54	32,39	445
55-59	7,50	103
60-65	3,42	47

Gemiddelde leeftijd: 46 jaar

Cijfers 2015

4. Verzuimcijfers 2015

Percentage	3,33
Meldfrequentie	0,81

5. NPS

2014	-1,1
2015	3,6

6. Medewerkerstevredenheid

2014	7,4
2015	7,6

Aantal incidenten waarbij Brandweer Frl in 2015 betrokken was

Brand	1874
Alarm brand (automatische brandalarmen)	1895
Alarm overig (particuliere alarminstallaties)	5
Ongeval	1219
Dienstverlening (o.a. liftopsluiting, dier in nood, ondersteuning Politie)	572
Veiligheid & openbare orde (o.a. lijkvinding, bommelding)	27
Leefmilieu (o.a. storm- en waterschade)	315
Gezondheid (afhijsen van patiënten, ondersteuning ambulance)	157
Totaal	6064

Brandweerposten/-kazernes

65

Materieel (voer- en vaartuigen)

(Tank)autospuiten	85
Personeels-/materieelvoertuigen	51
Redvoertuigen	7
Hulpverleningsvoertuigen	12
Haakarmvoertuigen	14
OvD/HOvD-voertuigen	13
Voertuigen (overig)	43
Vaartuigen	16

Oppervlakteredteams

10

Duikteams

2

3.4 Programma Organisatie

Bedrijfsvoering 3.0 gaat resultaten verbeteren

“We doen dit echt samen”

Momenteel werkt Veiligheidsregio Fryslân intensief aan het verbeteren van de bedrijfsvoeringprocessen. Beleidsadviseur Erwin Plantinga, die het proces ‘Bedrijfsvoering 3.0’ coördineert in nauwe samenwerking met directeur Bedrijfsvoering Johan Oostinga, vertelt wat er allemaal gebeurt om dat te bereiken.

“Hoewel misschien niet altijd even zichtbaar, draagt de afdeling Bedrijfsvoering bij aan een veilig en gezond Fryslân door de primaire processen van Veiligheidsregio Fryslân te faciliteren.

Daarom is het belangrijk dat de ondersteunende processen zo goed mogelijk zijn ingericht. In 2015 werd echter duidelijk dat Bedrijfsvoering door onderbezetting, vooral op gebied van financiën en personeelszaken, niet altijd volledig in control was. Het Algemeen Bestuur heeft dat onderkend en besloot voor de periode 2016-2019 extra geld vrij te maken voor het verbeteren van de bedrijfsvoering. Het gaat om tijdelijke middelen en het bedrag neemt ieder jaar met een kwart af. We investeren dat niet alleen op gebied van financiën en personeel, maar willen ook op andere vlakken een efficiëncyslag maken.”

Erwin Plantinga,
Secretaris Bedrijfsvoering

Samen, slim en simpel

“De projecten binnen ‘Bedrijfsvoering 3.0’ moeten leiden tot wat we ‘Samen, slim en simpel’ noemen: een betere samenwerking – zowel binnen de afdeling als met de rest van de organisatie – en het inrichten van de processen op een innovatieve en efficiënte manier. En het mag wel wat simpeler. Dus met minder regels en meer op basis van vertrouwen in elkaars kwaliteiten en verantwoordelijkheden.”

“We hebben eerst externe en interne analyses gemaakt. Dat leverde een vision map op, onze strategie voor de komende jaren. Aan de hand daarvan hebben we bepaald hoe we tot betere resultaten kunnen komen. Concreet vertaalt zich dat in een flink aantal projecten, waaronder ‘Integratie E-Finance en E-HRM’, ‘Business Intelligence’, ‘Continu verbeteren’, ‘Strategische personeelsplanning’, ‘Mobiliteit’, ‘Regelreductie’ en ‘Successen vier’. Veel daarvan lopen inmiddels.

In de tweede helft van 2016 gaan we terugkijken: ‘Welke stappen hebben we tot nu toe gezet, wat hebben we bereikt?’ Ook kijken we dan met welke projecten we volgend jaar verder willen werken aan verbetering. Dat proces doorlopen we tot 2019 ieder jaar opnieuw. We gaan daarbij ook nadrukkelijk in gesprek met collega’s: Wat hebben zij van ons nodig om hun werk goed te doen? Want ieders bijdrage in dit proces is waardevol. We doen dit echt samen.”

Betere resultaten

“Wat het eindresultaat van Bedrijfsvoering 3.0 zal zijn? Dat we erin slagen om in 2020 betere resultaten te behalen dan nu, zónder die extra middelen. We zijn in de afgelopen jaren flink gegroeid en hebben hier veel betrokken, vakkundige en gemotiveerde mensen zitten. Daar zit zoveel potentieel. Dus die doelstelling voor 2020 gaan we halen, daar ben ik van overtuigd!”

Wat zijn onze doelen voor 2017?

“Samen, slim en simpel”

Bijdrage Veiligheid en Gezondheid

Alle taken binnen dit programma staan in het teken om een bijdrage te leveren aan een veilig en een gezond Fryslân. Veelal is de bijdrage indirect, door het uitvoeren van ondersteunende taken. De mate waarin we hierin slagen, geven we weer als de indicator ‘Effectiviteit ondersteuning’. In 2017 starten we hiermee. Voor die tijd stellen we een indicator en streefgetal vast. Vooruitlopend hierop, hebben we voor 2017 wel enkele resultaten die de effectiviteit van de directe programma’s ondersteunen.

Maatschappelijke bijdrage

Naast een indirecte bijdrage aan veiligheid en gezondheid levert het programma Organisatie namens de veiligheidsregio ook een directe maatschappelijke bijdrage. Immers, de veiligheidsregio is een grote organisatie in Friesland en heeft daarmee een maatschappelijke opdracht. Deze is aanvullend op onze primaire doelstellingen. Zo streven wij als organisatie naar lager energieverbruik en de CO₂-uitstoot van de veiligheidsregio. Beleid op dit terrein is nog in ontwikkeling, waarbij we onderzoeken wat een uitdagend, maar haalbaar doel is.

Facturen betaald binnen 21 dagen

Ook willen we facturen zo snel mogelijk betalen. Zo willen we voorkomen dat, met name kleine, ondernemers niet lang op hun geld hoeven te wachten. De veiligheidsregio is van mening dat in economisch lastiger tijden de overheid hier een voorbeeldfunctie in heeft.

Social return

Een vierde speerpunt voor 2017 is een verhoogde bijdrage leveren aan het vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, het zogenoemde social return. Beleid op dit gebied starten we in 2016 op, inclusief het bepalen van realistische doelen.

Tevredenheid bestuur

Tot slot is de tevredenheid van onze afnemers van groot belang. In de directe programma’s wordt de tevredenheid van inwoners van Friesland gemeten, in ons gemeenschappelijke programma meten we de tevredenheid van u als bestuur.

Doel	Indicator / Realisatie in 2015	Streefwaarde 2017
Effectiviteit ondersteuning	Indicator komt in 2016	Volgt
Energieverbruik/CO ₂	Indicator komt in 2016	Volgt
% facturen betaald binnen 21 dagen	39%	95%
Social return	Indicator komt in 2016	Volgt
Tevredenheid bestuur VRF	Mate van tevredenheid	>= 8

Welke resultaten gaan we daarvoor in 2017 realiseren?

Effectiviteit Ondersteuning

Zoals genoemd werken we aan een indicator 'Effectiviteit ondersteuning'.
In aanvulling daar op werken we aan onderstaande resultaten:

Resultaten 2017	Indicator / Realisatie in 2015	Streefwaarde 2017
Aantal klachten dienstverlening extern	4	=< 3
Uptime computernetwerk 7-22u	99,9%	>= 99,9%
Afhandeling Servicedesk conform prioritering	87,5%	>=95%
Verwerking personeelsmutaties < 3 dagen	Niet bekend	>=95%
Servicelevel < 20 sec Servicedesk	Niet bekend	>=80%
Levering ICT-producten < 3 dagen	Niet bekend	>=95%
Waardering collega's mobiliteitspunt	Niet bekend	>=7
% begeleid naar ander werk herplaatsingskandidaten < 1 jaar	Niet bekend	>=50%
% uitkering uitkeringsgerechtigden < 2 jaar	Niet bekend	>=75%

Maatschappelijke bijdrage

Voor de thema's 'duurzaamheid' en 'social return' geldt dat beleid nog niet is vastgesteld. Uiterlijk eind 2016 hebben we inzichtelijk wat de mogelijkheden zijn op deze terreinen, en welke inspanningen we de komende jaren gaan verrichten.

Om de betalingstermijn te verlagen, investeren we in het volledige inkoopproces. Hierbij maken we gebruik van een verplichtingenadministratie, voorcodering van facturen en investeren we in het wegwerken van de voorraad facturen. Daarmee verwachten we de doelstelling te kunnen realiseren.

Bedrijfsvoering 3.0

In 2017 geven we verder invulling aan het programma 'Bedrijfsvoering 3.0'. Het programma Bedrijfsvoering 3.0 is primair gericht op versterking van de functies bij P&O en Financiën. Om dit te realiseren heeft het bestuur tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld.

Op financieel gebied verwachten we dat dit gaat leiden tot een verbeterde P&C-instrumenten. Qua P&O investeren we de middelen in instrumenten voor onze medewerkers om hun persoonlijk leiderschap, talenten, mobiliteit en deskundigheid te vergroten. En we bereiden ons voor op de toekomst door het opstellen van een strategische personeelsplanning.

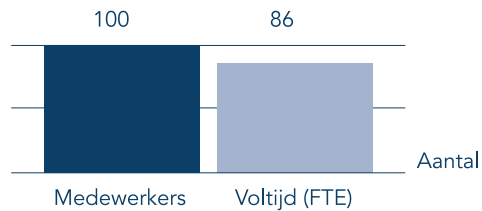
Door de tijdelijkheid van de middelen, is een nevendoeel van het programma om te investeren in een verhoging van de doelmatigheid en efficiëntie, zodat een structurele uitzetting vanaf 2020 voorkomen kan worden. Zo investeren we in continu verbeteren, automatisering en het reduceren van regels om de efficiëntie te verhogen.

Welke investering doen we in 2017?

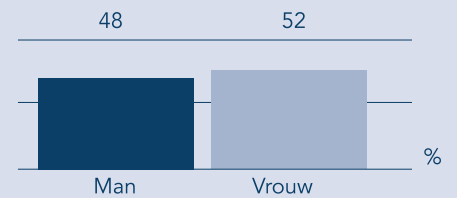
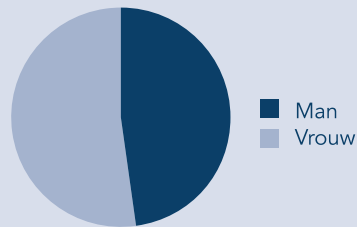
	Lasten	Baten	Eindtotaal
Bedrijfsvoering en directie	€ 12.059.062	€ 268.836	€ 11.790.226

Feiten en cijfers programma Organisatie in 2015

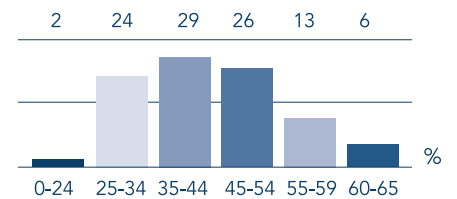
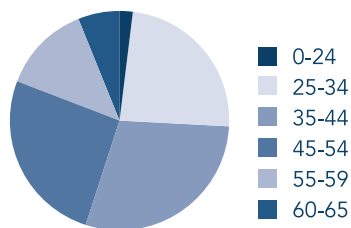
1. Aantal medewerkers (FTE)	Aantal
Aantal medewerkers	100
Voltijd (FTE)	86

2. Aantal medewerkers	%	Aantal
Man	48	48
Vrouw	52	52

3. Leeftijdsopbouw	%	Aantal
0-24	2	2
25-34	24	24
35-44	29	29
45-54	26	26
55-59	13	13
60-65	6	6

Gemiddelde leeftijd: 46 jaar

Cijfers in 2015

4. Verzuimcijfers 2015	
Percentage	2,12
Meldfrequentie	0,82

5. NPS	
2014	-1,5
2015	31,7

6. Medewerkerstevredenheid	
2014	7,1
2015	7,7

7. Bijdrage per programma	
Organisatie	€ 11.790.226
Brandweer	€ 25.657.769
GGD	€ 16.250.147
Crisisbeheersing	€ 1.021.607
Totaal	€ 54.719.878

9. Kostenverdeling	
Salariskosten	€ 40.508.831
Kapitaalslasten	€ 6.719.172
Huisvestingskosten	€ 6.639.910
Materiele kosten	€ 15.383.063
Totaal	€ 69.250.976

8. Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	€ 54.719.878
BDuR	€ 7.630.000
Overig	€ 6.901.227
Totaal	€ 69.250.976

10. Verdeelsleutel programma organisatie	
Brandweer	55,4%
GGD	38,3%
Crisisbeheersing	6,3%

11. Formatie per programma		
Organisatie	86	fte
Brandweer	182	fte
GGD	292	fte
Crisisbeheersing	26	fte
Totaal	586	fte

12. Gemeentelijke bijdrage per taakveld	
Brandweer	€ 32.190.051
GGD	€ 20.765.917
Crisisbeheersing	€ 1.763.910
Totaal	€ 54.719.878

13. Vergelijk overhead VRF met landelijke Benchmark (in relatie tot directe programmalasten)	
Werkelijk VRF (Berenschot eind 2014)	20,0%
Landelijke Benchmark (Berenschot)	22,3%
Werkelijk VRF begroting 2017	20,6%

3.5 Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijke bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regelingen wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's gezondheid en crisisbeheersing verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het algemeen bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

De OOV-verdeling wordt in 2018 volledig toegepast. In de jaren 2014 tot en met 2017 wordt gewerkt met een ingroeimodel, waarbij in vier stappen van de historische verdeling naar de OOV-verdeling wordt toegewerkt. De uitzettingen in 2017 (die betrekking hebben op de brandweer) zijn in 2017 verdeeld op basis van de procentuele verhouding van de eerder (begroting 2015) vastgestelde verdeling voor het jaar 2016. Vervolgens wordt in twee gelijke stappen 'gegroeid' naar een verdeling op basis van OOV in 2018. Deze verdeling is gebaseerd op het oude cluster OOV, volgens de septembercirculaire 2014.

Per programma is de bijdrage als volgt:

Gezondheid	€ 16.250.147
Crisisbeheersing	€ 1.021.607
Brandweer	€ 25.657.898
Organisatie	€ 11.790.226
Totaal	€ 54.719.878

De bijdrage in het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelstelsels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Deze toerekening aan de taakvelden is er zodat de deelnemende gemeenten de bijdrage kunnen opnemen in hun eigen begroting.

De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

Gezondheid	38,3%
Crisisbeheersing	6,3%
Brandweer	55,4%

Hiermee komt de bijdrage per taakveld uit op de volgende bedragen:

Gezondheid	€	20.765.917
Crisisbeheersing	€	1.763.910
Brandweer	€	32.190.051
Totaal	€	54.719.878

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief meerjarenperspectief richting 2020.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage BDuR (zoals opgenomen in de begroting) is gebaseerd op de decembercirculaire 2015. Deze geeft een overzicht van de verdeling van het landelijke budget over de veiligheidsregio's voor 2016 en verder. De bijdrage voor 2016 is gebaseerd op deze meest recente informatie, en houdt daarbij rekening met de effecten van het onderzoek naar de BDuR, dat op dit moment is afgerond. De bijdrage wordt geraamd op € 7.650.000, een afname van € € 250.000 ten opzichte van 2016. Deze bijdrage wordt conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing en voor 65% aan het programma Brandweer.

Onvoorzien

De opbouw van de post onvoorzien is gewijzigd bij het vaststellen van de nieuwe nota weerstandsvermogen. De post van € 503.000 kan alleen nog worden aangewend voor personele fricties. Overige onvoorzien posten dienen uit de reguliere begroting te worden gedekt. De post onvoorzien is toegewezen aan het programma Organisatie.

4. Paragrafen

4.1 Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de Wet Financiering Decentrale Overheden en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening, aangevuld met het treasury-besluit.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal), bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Leningenportefeuille en liquiditeit

In 2017 wordt de bestaande leningportefeuille naar verwachting volgens het vastgestelde schema afgelost, met € 3,9 miljoen. Op basis van de investeringsplanning zal naar verwachting € 8 miljoen aan leningen worden aangetrokken. Daarmee neemt de totale omvang van de langlopende leningen toe tot € 49,7 miljoen. Op basis van de op dit moment gehanteerde rente van 3% is voldoende dekking beschikbaar voor de benodigde financiering.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De kasgeldlimiet is gesteld op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is voor 2017 een bedrag van € 5,6 miljoen. Zoals bovenstaand is aangegeven zal in 2017 tijdelijk kortlopend worden geleend tot maximaal deze grens, alvorens de financiering langlopend wordt vastgelegd.

De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal, of € 13,7 miljoen. In de huidige leningportefeuille is bij planning van het aflossingsschema rekening gehouden met deze limiet. Bij het afsluiten van nieuwe financieringen worden deze zodanig gepland, dat de renterisiconorm niet wordt overschreden.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

In de beleidsnota Weerstandsvermogen 2015-2018 wordt onderscheid gemaakt in:

- algemene risico's samenhangend met de exploitatie.
- risico's samenhangend met rampen- en crisisbeheersing.

Algemene risico's

Voor de beleidsnota Weerstandsvermogen 2015-2018 is in 2014 het algemene risicoprofiel van Veiligheidsregio Fryslân geactualiseerd op basis van een risicoworkshop. Het afdelingsmanagement heeft hierbij vanuit de verschillende vlakken van het INK-model (leiderschap, strategie en beleid, management van middelen, management van medewerkers, management van processen, medewerkers, klanten en partners, bestuur en financiers en maatschappij) een aantal algemene risico's geïdentificeerd. De volgende risico's zijn geïdentificeerd als belangrijk in het kader van weerstandsvermogen:

1.	Het risico dat door veranderde marktomstandigheden de concurrentiepositie van Veiligheidsregio Fryslân in gevaar komt en hier niet tijdig adequaat op geanticipeerd wordt.
2.	Het risico dat de IT-infrastructuur en onderliggende processen en systemen onvoldoende aansluiten bij de wensen en eisen van de stakeholders (medewerkers, gemeenten, ketenpartners).
3.	Het risico dat het beleid van de landelijke of lokale overheid zodanig van invloed is op Veiligheidsregio Fryslân dat het haar functioneren en behalen van doelstellingen nadelig beïnvloedt.
4.	Het risico dat te weinig vakbekwame/bevoegde medewerkers kunnen worden aangetrokken. Specifiek voor brandweezorg, welke voor een belangrijk deel steunt op vrijwilligers, de eisen aan brandweezorg worden steeds hoger en zijn/worden wettelijk verankerd.
5.	Het risico van ernstige verstoring van de reguliere dienstverlening door incidenten, rampen en crises.
6.	Het risico dat een nieuw financieringsregime een onvoordelig effect heeft op de beleidsuitvoering van Veiligheidsregio Fryslân.
7.	Het risico van de invoering van de werkkostenregeling. Ieder organisatie krijgt hiermee te maken, maar voor Veiligheidsregio Fryslân laat deze zich extra voelen door het grote aantal vrijwilligers.
8.	Het risico van uitval van ICT en elektriciteit waardoor de cruciale voorzieningen voor hulpdiensten uitvallen

Het belangrijkste risico is nog steeds marktwerking in brede zin en de impact hiervan op de dienstverlening en de mogelijkheid om hier tijdig op in te spelen (personele frictie en de mogelijkheid om hierop te anticiperen).

Risico's rampen- en crisisbeheersing

Binnen het taakgebied rampen- en crisisbeheersing hangen de belangrijkste risico's samen met het daadwerkelijk optreden van een ramp of crisissituatie. In een dergelijke situatie is de hulpverlening aan de burgers de eerste prioriteit van Veiligheidsregio Fryslân. Om hulp te kunnen bieden zal het noodzakelijk zijn om extra personeel en materieel in te zetten.

In het Risicoprofiel Fryslân valt het merendeel van de incidenten met een hoge impact (zeer ernstig – catastrofaal) in de categorie 'onwaarschijnlijk' tot 'zeer onwaarschijnlijk'. Gelet hierop is de huidige inschatting dat de kans op het zich daadwerkelijk voordoen van een ramp of crisis zeer gering is.

De veiligheidsregio beschikt, door het opheffen van de bestemmingsreserve Crisis en Rampen, niet meer over dekkingsmiddelen voor dergelijke kosten. Afhankelijk van de omvang van de incidentele kosten en het (overige) saldo van het programma Crisisbeheersing kan dit leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage (nabetaling).

Weerstandscapaciteit

Bij Veiligheidsregio Fryslân wordt de weerstandscapaciteit gevormd door de "Algemene reserve gezondheid", "Algemene reserve Brandweer" en de post onvoorzien (per programma).

De algemene reserve kent een omvang van € 1.600.000. Dit is gelijk aan de maximale omvang van deze reserves volgens de beleidsnota Weerstandsvermogen 2015-2018. Gezien de status van risico-buffer zijn geen begrote onttrekkingen gepland.

Conform de beleidsnota Weerstandsvermogen is in de begroting 2017 een post onvoorzien opgenomen van € 503.000. Deze post onvoorzien is per programma (Gezondheid, Brandweer en Crisisbeheersing) geraamd. De post onvoorzien vormt geen algemeen dekkingsmiddel, maar is bedoeld voor het opvangen van personele frictie binnen de programma's.

Beleid

De huidige weerstandscapaciteit is gelijk aan het noodzakelijk weerstandsvermogen, gelet op het risicoprofiel. Opbouw van de weerstandscapaciteit door een begrote toevoeging aan de algemene reserve is niet noodzakelijk. Voor een eventuele opbouw van de weerstandscapaciteit geldt de volgende beleidslijn: als de weerstandscapaciteit daalt onder het gewenste weerstandsvermogen, dan wordt de weerstandscapaciteit aangevuld vanuit een eventueel overschot op de post onvoorzien en indien niet toereikend vanuit eventuele positieve exploitatiesaldi per programma.

Structurele risico's

Voor de komende jaren worden enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

- Ontwikkelingen rondom de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO);
- Onvoldoende geïndexeerde kapitaallasten, effect bij toekomstige vervanging (jaarlijks € 1,3 miljoen).

Deze risico's zullen de komende jaren leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Financiële kengetallen

Het besluit begroting en verantwoording schrijft voor dat in deze paragraaf een set met kengetallen wordt opgenomen rondom de financiële positie.

De uitwerking hiervan is als volgt:

	Jaarverslag 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Netto schuldquote	71,49%	74,00%	79,84%
Gecorrigeerde netto schuldquote	71,49%	74,00%	79,84%
Solvabiliteit	4,69%	3,67%	2,81%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

Toelichting

De netto-schuldquote neemt toe, en de solvabiliteit neemt af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden. Dit beeld vertoont een duidelijke samenhang met het structureel 'vollopen' van de investeringsplanning, en het gaandeweg zich voordoen van het hiervoor genoemde risico met betrekking tot de kapitaallasten. Verder wordt verwezen naar paragraaf 5.2.5 Geprognosticeerde balans 2017.

De structurele exploitatieruimte is per definitie 0%, aangezien de gemeentelijke bijdrage exact is afgestemd op het resterende nadelig saldo.

4.3 Bedrijfsvoering

De inhoud van het onderdeel bedrijfsvoering staat inhoudelijk toegelicht onder het programma Organisatie.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf staat een uiteenzetting van het geplande beleid over het gebouwenbeheer van Veiligheidsregio Fryslân.

Per 2014 heeft de organisatie de volgende gebouwen in eigendom / beheer:

- Het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg.
- 65 brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom.
- 61 locaties voor JGZ, allen gehuurd.
- Het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer.

Kwaliteitsniveau

Voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft, staat het gewenste kwaliteitsniveau op niveau 3 ('redelijk') van NEN 2767. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen, hebben de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen. Bij de huurlocaties wordt gestreefd naar een vergelijkbaar kwaliteitsniveau. Deze wordt waar mogelijk vastgelegd in de huurovereenkomsten: bij de nieuw afgesloten huurovereenkomsten met de gemeenten is dit ook zo geregeld, bij huur van derden in de meeste gevallen ook.

Kazernebudgetten

Bij de regionalisering zijn de kazernebudgetten bepaald op basis van de overgenomen gemeenten locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project Samen naar 1 Brandweer budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen. Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is gekozen deze te egaliseren met een voorziening voor groot onderhoud. De in de begroting geraamde dotatie aan de voorziening is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat de komende 20 jaar gepland is. Medio 2016 is de nieuwe brandweerkazerne in Lemmer gereed.

Vastgoed op orde

Ook wordt in 2016 het vastgoed verder op orde gebracht, o.a. door een legionellaplan, het op orde brengen van tekeningenbeheer, uitvoeren van een energiescan en Veiligheidsregio Fryslân start met een centraal toegangscontrolesysteem. Tot slot krijgen de gebouwen in 2016 een herinspectie, conform de NEN 2767, om vast te stellen of we qua onderhoudsbegroting nog steeds op orde zijn.

Voorafgaand aan het nieuwe dekkingsplan staan geen ingrijpende maatregelen op het gebied van huisvesting gepland.

Budgetten

De budgetten voor kapitaallasten zijn gebaseerd op het huidige areaal en op het prijspeil waarop de investeringen in het verleden door de gemeenten zijn gedaan. Als gebouwen en installatie worden vervangen tegen het huidige (c.q. toekomstige) prijspeil, dan doet zich een tekort voor dat in de loop der jaren zal oplopen tot maximaal € 700.000. Dit risico is, als onderdeel van het totale risico voor niet-geïndexeerde kapitaallasten van € 1,3 miljoen, gemeld in de kaderbrief 2016.

5. Financiële begroting

5.1 Overzicht van baten en lasten

	Lasten	Baten	Saldo
Programma GGD			
Pijler 1	11.685.812	136.171	11.549.641
Pijler 2	7.740.037	3.490.990	4.249.047
Pijler 3	996.816	545.357	451.459
Pijler 4	1.147.759	1.147.759	0
Bijdrage programma GGD		16.250.147	-16.250.147
Totaal programma GGD	21.570.424	21.570.424	0

Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	3.979.558	287.451	3.692.107
BDuR		2.670.500	-2.670.500
Bijdrage programma Crisisbeheersing		1.021.607	-1.021.607
Totaal programma Crisis	3.979.558	3.979.558	0

Programma Brandweer			
Producten Brandweer	31.316.932	699.534	30.617.398
BDuR		4.959.500	-4.959.500
Bijdrage programma Brandweer		25.657.898	-25.657.898
Reservemutaties Brandweer	325.000	325.000	0
Totaal programma Brandweer	31.641.932	31.641.932	0

Programma Organisatie			
Producten Organisatie	11.959.062	168.836	11.790.226
Reservemutaties Organisatie	100.000	100.000	0
Bijdrage programma Organisatie		11.790.226	-11.790.226
Totaal programma Organisatie	12.059.062	12.059.062	0

Eindtotaal	69.250.976	69.250.976	0
-------------------	-------------------	-------------------	----------

	Jaarrekening 2015			Begroting 2016			Begroting 2017			Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma GGD	26.361.909	6.865.609	19.496.300		24.781.129	4.330.883	20.450.246											
Pijler 1							11.685.812	136.171	11.549.641	11.828.015	136.171	11.691.844	11.971.907	136.171	11.835.736	12.117.531	136.171	11.981.360
Pijler 2							7.740.037	3.490.990	4.249.047	7.825.800	3.490.990	4.334.810	7.912.583	3.490.990	4.421.593	8.000.411	3.490.990	4.509.421
Pijler 3							996.816	545.357	451.459	1.007.861	545.357	462.504	1.019.038	545.357	473.681	1.030.349	545.357	484.992
Pijler 4							1.147.759	1.147.759	0	1.160.477	1.160.477	0	1.173.346	1.173.346	0	1.186.369	1.186.369	0
Bijdrage programma GGD		19.403.187	-19.403.187		20.450.246	-20.450.246		16.250.147	-16.250.147		16.489.158	-16.489.158		16.731.009	-16.731.009		16.975.773	-16.975.773
Reservemutaties GGD	135.000	422.940	-287.940															
Totaal programma GGD	26.496.909	26.691.736	-194.827	24.781.129	24.781.129	0	21.570.424	21.570.424	0	21.822.153	21.822.153	0	22.076.873	22.076.873	0	22.334.659	22.334.660	0
Programma Crisisbeheersing																		
Producten Crisisbeheersing	4.688.522	339.237	4.349.285	4.611.662	230.957	4.380.705	3.979.558	287.451	3.692.107	4.046.726	287.451	3.759.275	4.114.676	287.451	3.827.225	4.183.427	287.451	3.895.976
BDUR		2.775.276	-2.775.276		2.765.301	-2.765.301		2.670.500	-2.670.500		2.670.500	-2.670.500		2.670.500	-2.670.500		2.670.500	-2.670.500
Bijdrage programma Crisis		1.477.812	-1.477.812		1.615.404	-1.615.404		1.021.607	-1.021.607		1.088.775	-1.088.775		1.156.725	-1.156.725		1.225.476	-1.225.476
Reservemutaties Crisisbeheersing	15.000	19.050	-4.050															
Totaal programma Crisis	4.703.522	4.611.375	92.147	4.611.662	4.611.662	0	3.979.558	3.979.558	0	4.046.726	4.046.726	0	4.114.676	4.114.676	0	4.183.427	4.183.427	0
Programma Brandweer																		
Producten Brandweer	37.574.145	1.241.422	36.332.723	37.439.011	1.229.075	36.209.936	31.316.932	699.534	30.617.398	31.714.265	699.534	31.014.731	32.116.048	699.534	31.416.514	32.522.370	699.534	31.822.836
BDUR		5.581.853	-5.581.853		5.135.559	-5.135.559		4.959.500	-4.959.500		4.959.500	-4.959.500		4.959.500	-4.959.500		4.959.500	-4.959.500
Bijdrage programma Brandweer		30.145.529	-30.145.529		31.074.377	-31.074.377		25.657.898	-25.657.898		26.055.232	-26.055.232		26.457.014	-26.457.014		26.863.337	-26.863.337
Reservemutaties Brandweer	1.375.000	1.608.886	-233.886			0	325.000	325.000	0			0			0			0
Totaal programma Brandweer	38.949.145	38.577.690	371.455	37.439.011	37.439.011	0	31.641.932	31.641.932	0	31.714.265	31.714.266	0	32.116.048	32.116.048	0	32.522.370	32.522.371	0
Programma Organisatie																		
Producten Organisatie							11.959.062	168.836	11.790.226	11.804.062	168.836	11.635.226	11.649.062	168.836	11.480.226	11.494.062	168.836	11.325.226
Reservemutaties Organisatie							100.000	100.000	0									0
Bijdrage programma Organisatie								11.790.226	-11.790.226		11.635.226	-11.635.226		11.480.226	-11.480.226		11.325.226	-11.325.226
Totaal programma Organisatie							12.059.062	12.059.062	0	11.804.062	11.804.062	0	11.649.062	11.649.062	0	11.494.062	11.494.062	0
Eindtotaal	70.149.576	69.880.801	268.775	66.831.802	66.831.802	0	69.250.976	69.250.976	0	69.387.206	69.387.207	0	69.956.659	69.956.659	0	70.534.519	70.534.519	0

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2016 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse verhoging bijdrage per programma				
	Gezondheid	Brandweer	Crisis	Totaal
index cao 2016/2017	331.991	325.513	56.496	714.000
index materieel	43.047	116.531	14.274	173.852
versterking bedrijfsvoering	-59.365	-85.870	-9.765	-155.000
groot onderhoud BDuR		162.500	87.500	250.000
wabo		567.000		567.000
veiligheidsberaad		30.000		30.000
Stijging nadelig saldo	315.673	1.115.674	148.505	1.579.852

5.2 Financiering

5.2.1 Arbeidsverplichtingen

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording is het niet toegestaan voorzieningen te voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat met name om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Vanaf 2017 is de verwerking van de verplichting van het vakantiegeld anders. Door de invoering van het individueel keuzebudget (IKB) in 2017 is per eind 2016 de verplichting voor vakantiegeld wél opgevoerd, gezien het eenmalig hogere volume bij de invoering van het IKB.

5.2.2 Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het nieuwe meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De betreffende investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut, en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgelegd in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn verwerkt in de kapitaallasten in de programma's. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

5.2.3 Reserves

Het geraamde verloop in de reserves is als volgt:

De reserves kwaliteitsprojecten brandweer en cultuur/leiderschap zijn gevormd in 2015 naar aanleiding van de kaderbrief 2016. Het hierboven weergegeven verloop is analoog aan de geraamde projectinzet in 2017.

	1-1-2017	Storting	Onttrekking	31-12-2017
Algemene reserve	€ 1.600.000	€ -	€ -	€ 1.600.000
Kwaliteitsprojecten brandweer	€ 310.000	€ -	€ 310.000	€ -
Cultuur en leiderschap	€ 100.000	€ -	€ 100.000	€ -
Rechtspostitie	€ 60.000	€ -	€ 15.000	€ 45.000
	€ 2.070.000	€ -	€ 425.000	€ 1.645.000

5.2.4 Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen is als volgt:

	1-1-2017	Dotaties	Onttrekkingen	31-12-2017
Sociaal plan SN1B	€ 82.000	€ -	€ 41.000	€ 41.000
Spaarverlof	€ 140.000	€ -	€ 20.000	€ 120.000
Groot onderhoud gebouwen	€ 261.000	€ 313.000	€ 206.000	€ 368.000
	€ 483.000	€ 313.000	€ 267.000	€ 529.000

De voorzieningen met betrekking tot het sociaal plan en spaarverlof zullen voldoende zijn om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorziening groot onderhoud sluit aan op de aanwezige meerjarenonderhoudsplanning.

5.2.5 Geprognosticeerde balans 2017

	1-1-'17	31-12-'17		1-1-'17	31-12-'17
Materiële vaste activa	53.740	57.852	Eigen vermogen	2.070	1.645
Vorderingen	700	720	Voorzieningen	483	529
Liquide middelen	30	30	Langlopende schulden	44.817	49.228
Overlopende activa	2.000	2.000	Kortlopende schulden	6.900	6.900
			Overlopende passiva	2.200	2.300
	56.470	60.602		56.470	60.602

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2016 en 2017 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen (eerder in dit hoofdstuk genoemd) verwerkt. Dit leidt tot een extra behoefte aan langlopende financieringen van € 4,4 miljoen. De rentelast voor deze financieringen is gedekt in de begroting 2017. Bovenstaande balans is ook de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.

Bijdrage per Gemeente 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Achtkarspelen	€ 2.083.250	€ 2.200.158	€ 2.222.383	€ 2.244.938
Ameland	€ 633.292	€ 615.108	€ 621.194	€ 627.368
Dantumadiel	€ 1.407.980	€ 1.441.538	€ 1.456.122	€ 1.470.923
De Fryske Marren	€ 4.413.031	€ 4.495.995	€ 4.541.231	€ 4.587.137
Dongeradeel	€ 1.982.521	€ 2.028.658	€ 2.049.096	€ 2.069.837
Ferwerderadiel	€ 793.700	€ 809.922	€ 818.056	€ 826.311
Franekeradeel	€ 1.678.696	€ 1.667.260	€ 1.684.075	€ 1.701.140
Harlingen	€ 1.354.942	€ 1.334.972	€ 1.348.421	€ 1.362.069
Heerenveen	€ 4.195.659	€ 4.179.186	€ 4.221.311	€ 4.264.062
Het Bildt	€ 904.361	€ 934.085	€ 943.482	€ 953.018
Kollumerland c.a.	€ 966.941	€ 1.014.920	€ 1.025.170	€ 1.035.573
Leeuwarden	€ 10.171.212	€ 9.777.238	€ 9.875.500	€ 9.975.216
Leeuwarderadeel	€ 761.019	€ 747.524	€ 755.097	€ 762.783
Littenseradiel	€ 885.247	€ 911.454	€ 920.639	€ 929.961
Menameradiel	€ 1.120.192	€ 1.116.832	€ 1.128.096	€ 1.139.527
Ooststellingwerf	€ 2.062.522	€ 2.107.338	€ 2.128.589	€ 2.150.156
Opsterland	€ 2.303.494	€ 2.379.849	€ 2.403.877	€ 2.428.261
Schiermonnikoog	€ 278.208	€ 252.096	€ 254.573	€ 257.087
Smallingerland	€ 4.311.833	€ 4.545.372	€ 4.591.221	€ 4.637.752
Súdwest-Fryslân	€ 6.990.768	€ 7.161.030	€ 7.233.158	€ 7.306.357
Terschelling	€ 658.177	€ 650.319	€ 656.784	€ 663.344
Tytsjerksteradiel	€ 2.471.637	€ 2.588.430	€ 2.614.548	€ 2.641.054
Vlieland	€ 257.660	€ 250.099	€ 252.563	€ 255.062
Weststellingwerf	€ 2.033.534	€ 2.059.008	€ 2.079.787	€ 2.100.874
	€ 54.719.878	€ 55.268.391	€ 55.824.974	€ 56.389.811

2017

Bijdrage 2017	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 899.167	€ 76.377	€ 1.107.706	€ 2.083.250
Ameland	€ 115.356	€ 9.799	€ 508.138	€ 633.292
Dantumadiel	€ 612.415	€ 52.020	€ 743.545	€ 1.407.980
De Fryske Marren	€ 1.645.607	€ 139.782	€ 2.627.642	€ 4.413.031
Dongeradeel	€ 770.636	€ 65.460	€ 1.146.425	€ 1.982.521
Ferwerderadiel	€ 280.775	€ 23.850	€ 489.075	€ 793.700
Franekeradeel	€ 653.191	€ 55.484	€ 970.020	€ 1.678.696
Harlingen	€ 507.020	€ 43.068	€ 804.854	€ 1.354.942
Heerenveen	€ 1.611.161	€ 136.856	€ 2.447.642	€ 4.195.659
Het Bildt	€ 340.348	€ 28.910	€ 535.102	€ 904.361
Kollumerland c.a.	€ 412.422	€ 35.032	€ 519.487	€ 966.941
Leeuwarden	€ 3.460.392	€ 293.935	€ 6.416.886	€ 10.171.212
Leeuwarderadeel	€ 328.427	€ 27.897	€ 404.694	€ 761.019
Littenseradiel	€ 349.571	€ 29.693	€ 505.984	€ 885.247
Menameradiel	€ 437.389	€ 37.153	€ 645.650	€ 1.120.192
Ooststellingwerf	€ 823.141	€ 69.920	€ 1.169.461	€ 2.062.522
Opsterland	€ 959.447	€ 81.498	€ 1.262.549	€ 2.303.494
Schiermonnikoog	€ 29.755	€ 2.527	€ 245.926	€ 278.208
Smallingerland	€ 1.787.697	€ 151.852	€ 2.372.285	€ 4.311.833
Súdwest-Fryslân	€ 2.704.408	€ 229.719	€ 4.056.641	€ 6.990.768
Terschelling	€ 155.104	€ 13.175	€ 489.898	€ 658.177
Tytsjerksteradiel	€ 1.026.861	€ 87.224	€ 1.357.551	€ 2.471.637
Vlieland	€ 35.442	€ 3.011	€ 219.208	€ 257.660
Weststellingwerf	€ 820.185	€ 69.669	€ 1.143.681	€ 2.033.534
	€ 20.765.917	€ 1.763.910	€ 32.190.051	€ 54.719.878

2018

Bijdrage 2018	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 906.954	€ 78.860	€ 1.214.344	€ 2.200.158
Ameland	€ 116.355	€ 10.117	€ 488.636	€ 615.108
Dantumadiel	€ 617.719	€ 53.711	€ 770.109	€ 1.441.538
De Fryske Marren	€ 1.659.858	€ 144.325	€ 2.691.812	€ 4.495.995
Dongeradeel	€ 777.310	€ 67.587	€ 1.183.761	€ 2.028.658
Ferwerderadiel	€ 283.206	€ 24.625	€ 502.091	€ 809.922
Franekeradeel	€ 658.848	€ 57.287	€ 951.125	€ 1.667.260
Harlingen	€ 511.411	€ 44.467	€ 779.093	€ 1.334.972
Heerenveen	€ 1.625.114	€ 141.304	€ 2.412.769	€ 4.179.186
Het Bildt	€ 343.296	€ 29.850	€ 560.939	€ 934.085
Kollumerland c.a.	€ 415.994	€ 36.171	€ 562.756	€ 1.014.920
Leeuwarden	€ 3.490.360	€ 303.487	€ 5.983.392	€ 9.777.238
Leeuwarderadeel	€ 331.272	€ 28.804	€ 387.449	€ 747.524
Littenseradiel	€ 352.598	€ 30.658	€ 528.197	€ 911.454
Menameradiel	€ 441.177	€ 38.360	€ 637.295	€ 1.116.832
Ooststellingwerf	€ 830.269	€ 72.192	€ 1.204.876	€ 2.107.338
Opsterland	€ 967.756	€ 84.146	€ 1.327.946	€ 2.379.849
Schiermonnikoog	€ 30.012	€ 2.610	€ 219.474	€ 252.096
Smallingerland	€ 1.803.179	€ 156.787	€ 2.585.406	€ 4.545.372
Súdwest-Fryslân	€ 2.727.829	€ 237.185	€ 4.196.016	€ 7.161.030
Terschelling	€ 156.447	€ 13.603	€ 480.269	€ 650.319
Tytsjerksteradiel	€ 1.035.754	€ 90.059	€ 1.462.617	€ 2.588.430
Vlieland	€ 35.749	€ 3.108	€ 211.242	€ 250.099
Weststellingwerf	€ 827.288	€ 71.933	€ 1.159.787	€ 2.059.008
	€ 20.945.755	€ 1.821.235	€ 32.501.401	€ 55.268.391

2019

Bijdrage 2019	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 914.864	€ 81.375	€ 1.226.144	€ 2.222.383
Ameland	€ 117.370	€ 10.440	€ 493.384	€ 621.194
Dantumadiel	€ 623.106	€ 55.424	€ 777.592	€ 1.456.122
De Fryske Marren	€ 1.674.335	€ 148.927	€ 2.717.969	€ 4.541.231
Dongeradeel	€ 784.089	€ 69.743	€ 1.195.264	€ 2.049.096
Ferwerderadiel	€ 285.676	€ 25.410	€ 506.970	€ 818.056
Franekeradeel	€ 664.594	€ 59.114	€ 960.367	€ 1.684.075
Harlingen	€ 515.871	€ 45.885	€ 786.664	€ 1.348.421
Heerenveen	€ 1.639.287	€ 145.810	€ 2.436.214	€ 4.221.311
Het Bildt	€ 346.290	€ 30.802	€ 566.390	€ 943.482
Kollumerland c.a.	€ 419.622	€ 37.324	€ 568.225	€ 1.025.170
Leeuwarden	€ 3.520.801	€ 313.165	€ 6.041.534	€ 9.875.500
Leeuwarderadeel	€ 334.161	€ 29.723	€ 391.214	€ 755.097
Littenseradiel	€ 355.673	€ 31.636	€ 533.330	€ 920.639
Menameradiel	€ 445.025	€ 39.584	€ 643.488	€ 1.128.096
Ooststellingwerf	€ 837.511	€ 74.494	€ 1.216.585	€ 2.128.589
Opsterland	€ 976.197	€ 86.830	€ 1.340.850	€ 2.403.877
Schiermonnikoog	€ 30.274	€ 2.693	€ 221.606	€ 254.573
Smallingerland	€ 1.818.905	€ 161.787	€ 2.610.529	€ 4.591.221
Súdwest-Fryslân	€ 2.751.620	€ 244.749	€ 4.236.790	€ 7.233.158
Terschelling	€ 157.812	€ 14.037	€ 484.936	€ 656.784
Tytsjerksteradiel	€ 1.044.788	€ 92.931	€ 1.476.830	€ 2.614.548
Vlieland	€ 36.061	€ 3.208	€ 213.295	€ 252.563
Weststellingwerf	€ 834.503	€ 74.227	€ 1.171.057	€ 2.079.787
	€ 21.128.433	€ 1.879.315	€ 32.817.226	€ 55.824.974

2020

Bijdrage 2020	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 922.898	€ 83.926	€ 1.238.114	€ 2.244.938
Ameland	€ 118.401	€ 10.767	€ 498.200	€ 627.368
Dantumadiel	€ 628.578	€ 57.162	€ 785.183	€ 1.470.923
De Fryske Marren	€ 1.689.039	€ 153.598	€ 2.744.501	€ 4.587.137
Dongeradeel	€ 790.975	€ 71.930	€ 1.206.932	€ 2.069.837
Ferwerderadiel	€ 288.185	€ 26.207	€ 511.919	€ 826.311
Franekeradeel	€ 670.431	€ 60.968	€ 969.742	€ 1.701.140
Harlingen	€ 520.402	€ 47.324	€ 794.343	€ 1.362.069
Heerenveen	€ 1.653.684	€ 150.383	€ 2.459.996	€ 4.264.062
Het Bildt	€ 349.331	€ 31.767	€ 571.919	€ 953.018
Kollumerland c.a.	€ 423.307	€ 38.495	€ 573.771	€ 1.035.573
Leeuwarden	€ 3.551.721	€ 322.986	€ 6.100.509	€ 9.975.216
Leeuwarderadeel	€ 337.095	€ 30.655	€ 395.032	€ 762.783
Littenseradiel	€ 358.797	€ 32.628	€ 538.536	€ 929.961
Menameradiel	€ 448.933	€ 40.825	€ 649.769	€ 1.139.527
Ooststellingwerf	€ 844.866	€ 76.830	€ 1.228.460	€ 2.150.156
Opsterland	€ 984.770	€ 89.553	€ 1.353.939	€ 2.428.261
Schiermonnikoog	€ 30.540	€ 2.777	€ 223.770	€ 257.087
Smallingerland	€ 1.834.879	€ 166.860	€ 2.636.012	€ 4.637.752
Súdwest-Fryslân	€ 2.775.785	€ 252.424	€ 4.278.148	€ 7.306.357
Terschelling	€ 159.198	€ 14.477	€ 489.670	€ 663.344
Tytsjerksteradiel	€ 1.053.963	€ 95.845	€ 1.491.246	€ 2.641.054
Vlieland	€ 36.378	€ 3.308	€ 215.377	€ 255.062
Weststellingwerf	€ 841.831	€ 76.554	€ 1.182.489	€ 2.100.874
Totaal	€ 21.313.986	€ 1.938.250	€ 33.137.576	€ 56.389.811

Bijlage 2.

Investeringskredieten

Investeringsproject 2017	Krediet
Audiovisuele middelen	10.000
Infrastructuur PM	40.000
Ipads	50.000
Koppelingen	30.000
Monitoren, 200 stuks per jaar	25.000
Optimalisatie/integratie afas-coda-inconto	550.000
Publieke websites	167.000
Smartphones, 250 stuks per jaar	150.000
Telefooncentrale	240.000
Thin clients en laptops,	70.000
Werkplekmeubilair	170.000
Bedrijfsvoering	1.502.000
Centrale toegangverlening	23.500
Duurzame investeringen	50.000
Huisvesting HTW	73.500
JGZ, herinrichtingskosten	75.000
Huisvesting JGZ	75.000
Aanpassingen kazernes	40.000
Achterstallig onderhoud onvoorzien	50.000
Achterstallig onderhoud restant grijs	70.000
Centrale toegangverlening	211.500
Lockers en kapstokken kazernes	80.000
Uitvoering milieuplan	45.000
Valbeveiliging	15.000
Huisvesting BRW	511.500
Ademlucht fles	35.185
Ademlucht toestel	401.800
Ademluchtvoertuig	54.000
Bluskleding	88.985
Brandweer pers./mat. Vaartuig	125.000
Brandweervaartuig	55.000
C2000	260.000
Dienstauto	184.000
Fitness apparatuur	42.053
helmen	43.529
Hulpverleningsvoertuig HV1	314.000
Hulpverleningswagens HV2	800.000
I Pads	23.100
Meters EX, CO, Ados)	33.000
Motorspuitaanhanger	39.000
Onderhoud ademlucht	100.040
Personeel/materiaalwagen	660.000
Piketauto	233.200
Redgereedschap HV	139.150
Redgereedschap TS	232.800
Redvoertuigen	1.300.000
Stand. Bepakking (overig) HV	315.593
Stand. Bepakking (overig) RV	62.000
Stand. Bepakking (overig) TS	600.000
Tankautospuiten	4.572.000
Voertuigautomatisering	182.464
Warmtebeeldcamera	62.400
Brandweer	10.958.299
Totaal	13.120.299

Eerste begrotingswijziging 2016

Autonome ontwikkelingen

Verhoging loonkosten als gevolg van cao	€ 524.000
Verplichting incidenteel keuzebudget	€ 1.050.000
Incidenteel hogere bate BDUR	€ -60.000

Beleidsmatige ontwikkelingen

Lagere bate WABO als gevolg van herijking taak	€ 567.000
Incidenteel voordeel uit uitgestelde investeringen	€ -640.000
Herzien startdatum afschrijvingen	€ -610.000
Incidenteel voordeel op de leningportefeuille	€ -160.000
Extra bijdrage Veiligheidsberaad	€ 30.000

Gevraagde extra gemeentelijke bijdrage	€ 701.000
--	------------------

Bijdrage per gemeente

Taakveld gezondheid	€ 776.000
Taakveld crisisbeheersing	€ 80.000
Taakveld brandweer	€ -155.000
	€ 701.000

	Gezondheid	Crisis	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 33.637	€ 3.468	€ -4.876	€ 32.229
Ameland	€ 4.296	€ 443	€ -2.563	€ 2.176
Dantumadiel	€ 22.848	€ 2.356	€ -3.488	€ 21.716
De Fryske Marren	€ 61.730	€ 6.364	€ -12.468	€ 55.626
Dongeradeel	€ 29.008	€ 2.990	€ -5.395	€ 26.603
Ferwerderadiel	€ 10.554	€ 1.088	€ -2.315	€ 9.326
Franekeradeel	€ 24.547	€ 2.531	€ -4.806	€ 22.272
Harlingen	€ 18.995	€ 1.958	€ -4.035	€ 16.918
Heerenveen	€ 59.911	€ 6.176	€ -12.065	€ 54.023
Het Bildt	€ 12.758	€ 1.315	€ -2.478	€ 11.595
Kollumerland c.a.	€ 15.462	€ 1.594	€ -2.319	€ 14.737
Leeuwarden	€ 128.880	€ 13.287	€ -33.262	€ 108.905
Leeuwarderadeel	€ 12.340	€ 1.272	€ -2.050	€ 11.563
Littenseradiel	€ 13.118	€ 1.352	€ -2.354	€ 12.117
Menameradiel	€ 16.416	€ 1.692	€ -3.179	€ 14.930
Ooststellingwerf	€ 30.823	€ 3.178	€ -5.516	€ 28.485
Opsterland	€ 35.855	€ 3.696	€ -5.826	€ 33.726
Schiermonnikoog	€ 1.131	€ 117	€ -1.322	€ -74
Smallingerland	€ 66.596	€ 6.866	€ -10.516	€ 62.946
Súdwest-Fryslân	€ 101.071	€ 10.420	€ -19.056	€ 92.435
Terschelling	€ 5.739	€ 592	€ -2.427	€ 3.903
Tytsjerksteradiel	€ 38.388	€ 3.958	€ -6.098	€ 36.248
Vlieland	€ 1.333	€ 137	€ -1.104	€ 366
Weststellingwerf	€ 30.561	€ 3.151	€ -5.483	€ 28.229
	€ 776.000	€ 80.000	€ -155.000	€ 701.000

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Personele wijziging in de auditcommissie
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	W. Kleinhuis
Auteur	G.A. Hoogendijk
Bijlagen	1. GEEN
Vergaderdatum	13 juli 2016
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	DB, Auditcommissie, Directieteam
OR/GO	☐ OR ☐ GO

Conceptbesluit

- De heer John Bonnema voor een periode van 4 jaar aan te wijzen tot extern lid van de auditcommissie met ingang van heden.

Inleiding

Na 2 termijnen loopt de zittingstermijn af van de heer Johan Wobma als extern lid van de auditcommissie. Conform de "Verordening op de Auditcommissie Veiligheidsregio Fryslân" wijst het Algemeen Bestuur een nieuw extern lid van de auditcommissie aan én worden ontstane vacatures zo spoedig mogelijk vervuld. De auditcommissie heeft op 13 juni jl. besloten om de heer Bonnema voor te dragen bij het algemeen bestuur, voor de vervulling van de ontstane vacature.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt beoogd de vacature - die per 1 juli aanstaande in de auditcommissie ontstaat - zo spoedig mogelijk te vervullen.

Argumenten

- De heer Bonnema wordt als zeer geschikt geacht als extern lid voor de auditcommissie. De heer Bonnema is werkzaam als CFO en business director LWD2018 en heeft zeer ruime ervaring als registeraccountant, waaronder tot enkele jaren geleden bij VRF.

Kanttekeningen/risico's

Niet van toepassing: Er is bekeken of er mogelijk sprake is van onverenigbaarheid van functies en dit is niet het geval.

Financiële consequenties

Niet van toepassing.

Vervolgaanpak/uitvoering

Direct na besluitvorming in het algemeen bestuur van 13 juli a.s. kan de heer Bonnema toetreden tot de auditcommissie en werkzaamheden ten behoeve van de auditcommissie oppakken. Verder is in de vergadering van de auditcommissie van 13 juni jl. aandacht besteed aan het afscheid van de heer Wobma.

Communicatie

Niet van toepassing.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**